

vrede

verschijnt tweemaandelijks | 45e jaargang | nr.356 | juli - augustus 2002
afgiftekantoor 9000 Gent 1
erkenningsnr P 206485
Vrede - Galgenberg 29, 9000 Gent
T. 09 233 46 88 F. 09 233 56 78 e-mail: vrede@vrede.be
internet: www.vrede.be

NOORDEN HAALT DOKTERS UIT HET ZUIDEN

Het streefdoel van de wereldgezondheidsorganisatie voor het Zuiden bestaat er in over één dokter te beschikken per 5000 inwoners, en één gediplomeerde verpleger of verpleegster voor 1000 inwoners. Over het geheel van de wereld komen we aan een gemiddelde van één dokter voor 4000 inwoners. Eén op 500 inwoners in het Noorden, 1 op 2500 voor India en 1 op 25.000 in de 25 armste landen.

Het vrije verkeer voor dokters, verplegers en verpleegsters en technici uit de gezondheidssector heeft tot een ware 'sanitaire apartheid' geleid in de landen van het Zuiden.

De Britse regering heeft in december 2001 een plan bekend gemaakt om 8 tot 10.000 supplementaire dokters en verplegers of verpleegsters aan te werven tegen het jaar 2004.

Ze zoeken ze in het Zuiden. 23 procent van het Brits medisch personeel bestaat nu reeds uit Aziaten. In de VS heeft 23 procent van de medische werkers een buitenlands diploma.

In Frankrijk zijn er 8000 waarvan 4400 van buiten de Europese Unie. En zo steelt de geïndustrialiseerde wereld de wetenschappers van de derde wereld die er nochtans onmisbaar zijn. (ads)

vrede

verschijnt tweemaandelijks | 45e jaargang | nr. 356 | juli - augustus 2002
afgiftekantoor 9000 Gent 1
erkenningnr P 206485
Vrede - Galgenberg 29, 9000 Gent
T. 09 233 46 88 F. 09 233 56 78 e-mail: vrede@vrede.be
internet: www.vrede.be

DOSSIER

Buitenlands beleid
van de
p. 2

DUURZAME ONTWIKKELING

Interview met Leida Rijnhout van VODO

INDIA - PAKISTAN

Analyse en reisverhaal

MEDIA EN INTERNATIONALE ACTUALITEIT

Weerslag van het jongerendebat

EDITORIAAL	Voor de openbare diensten 3
UITKIJK	Verrechtsing in Europa 4
INTERVIEW	De verantwoordelijkheid van het Noorden, Interview met Leida Rijnhout 5
AZIË	Op de rand van een oorlog 9 Wapenhandelaars in het habijt van vredesbrengers 11 Kroniek van een conflict 12 Een reisimpressie uit woelig India 13
EUROPESE UNIE	De Europese terroristenlijst 15
JONGERENDEBAT	Media en internationale actualiteit (deel 1) 20
VERKIEZINGEN EN DEMOCRATIE 21
DOSSIER	Nieuwe Koude oorlog? 27 Minder atoomraketten 28 Nucleair arsenaal van de Verenigde Staten 29 Olie houdt de oorlogsmachine draaiend 30 Agressieve preventie 32 De Bush doctrine 33 De oorlog in tijden van terrorismebestrijding 34
MONDIALISERING	Simplistisch 36
ANTI-TERRORISME	Filippijnen 37
VERENIGDE NATIES	Staatsgreep in de VN 38 Geen oorlog tegen Irak 40
CUBA	Bush kiest agressieve koers tegen Cuba 41
MIDDEN-OOSTEN	Sharons militaire en politieke marsbevel 42
ZOSTE EEUW	Sabra en Chatila 44
CULTUUR	Hollywood en de oorlogsfilms 47 Websitebespreking 49 Hoed af ... voor 50 De Guldenstropenslag (11 juli 1302) als nationaal symbool ... 51
VARIA	Vredescaduers 53
VOOR DE VUIST	Open brief aan de Joodse gemeenschap over de boycot 55
TE ZOT OM LOS TE LOPEN 56

vrede

sedert 1957
tweemaandelijks tijdschrift
vrede vzw
studie- en informatiecentrum internationale
politiek, vredes- en ontwikkelingsproblematiek

REDACTIE-BEHEER-PUBLICITEIT

Galgenberg 29 9000 Gent
prk 000-0956015-80
tel 09 233 46 88
fax 09 233 56 78
e-mail: vrede@vrede.be
internet: www.vrede.be

LEESGELD:

3,47 euro: los nummer
19,83 euro: 6 nummers/jaar
22,31 euro: instellingen met factuur
24,79 euro: Nederland en E.U.
29,75 euro: rest vd wereld
Nederland.
22,31 euro op postbankgiro nr 5267830 van
Ad Wouderberg/VREDE
postbus 923111 1090 AH Amsterdam
steunabonnement: 29,75 euro
combinatie-abonnement met vredescaduers:
34,71 euro

ABONNEMENTENDIENST: L. Verwest

wordt gedrukt op kringlooppapier
OFFSET DRUK: Neveland, B.W. 9850 Nevele
LAYOUT-CONCEPT: Filip Coopman
FOTO OMSLAG: Tineke D'haese

HOOFDREDACTEUR: André De Smet

KERNREDACTIE:

Ludo De Brabander, André De Smet, Jan Olsen,
Georges Spriet, Marie-Jeanne Vanmol, Antoine
Uytterhaeghe

REDACTIELEDEN:

Lucien Bollaert, Tim Bracke, Paula Burghyraeve,
Merel De Smet, Tienke Holvoet, Mohamed
Kabbar, Yordi Lesaffer, Kar'n Jievens, Francine
Mestrum, Marleen Renders, Victor Stuyck, Peter
Schepens, Jennie Van Lerberghe, Paul Vanden
Bavière, Wouter De Vriendt, Geert Goeman

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:

Michel Vanderborght Beukendreef 15
9401 Pollare-Ninove

De ondertekende artikelen beantwoorden niet
noodzakelijkerwijze aan ons standpunt.
Overname van artikelen is slechts toegelaten
mits bronvermelding en toezending van een
presentemplaar.

Werkten mee aan dit nummer:

Georges Spriet, Willy Courtois, Leida Rijnhout, Antoine Uytterhaeghe, Alfons Vandenbussche, Ludo De Brabander, Merel De Smet en Roel Ducouinck,
Kim Vanmolle, André De Smet, Nico Varkevisser, Uli Avnery, Jan Dumoulyn, Marie Jeanne Vanmol, Veronique Lambert, Wim De Neuter, Geert Goeman en
Jozef Vandromme.

EDITORIAAL

| Georges Spriet |

VOOR DE OPENBARE DIENSTEN

Foto: Eric de Mijdt

In de neoliberale globalisering spelen de multinationale ondernemingen de absolute hoofdrol. De zoektocht naar winstmaximalisering dwingt hen onder meer nieuwe markten aan te boren. Dat kan een uitbreiding zijn daar waar ze reeds zijn ingeplant, dat kan een markt zijn in een ander geografisch gebied, of dat kan in een sector zijn die totnogtoe niet open stond voor privé-eigendom. Bij dit laatste spreken we van privatisering.

Zoals professor Houtart het in ons vorig nummer van *Vrede* schreef hebben privatiseringen zowel een invloed op die mensen die rechtstreeks in de tegenstelling arbeid-kapitaal zijn betrokken, de werknemers, als op diegenen die het onrechtstreeks zijn, de verbruikers.

Het is evident dat de eerste en rechtstreekse betrokkenen hun rechten, verworvenheden en voornamelijk hun job, trachten veilig te stellen. Maar de verkoop van openbare bedrijven heeft ook gevolgen voor de kwaliteit, de prijs, zeg maar de toegankelijkheid van de diensten. In sommige gevallen leidt een en anders naar een (tijdelijke?) prijsdaling en een groter aanbod, in heel veel gevallen heeft de privatisering een ernstige prijsstijging tot gevolg en een vermindering van de kwaliteit. Denk maar even aan de Britse spoorwegen.

De (ex-)Belgische elektriciteitsonderneming Tractebel - behoort nu tot de Franse groep Suez Lyonnaise des Eaux - is wat men noemt een mondiale speler op het terrein van elektriciteitsproductie en -distributie. Ze is actief in verschillende landen en continenten. We herinneren ons nog de turbulente operaties in Kazachstan. Volgens persberichten zijn er heel wat vuiltjes aan de lucht in dat dossier. De Belgische premier van toen, Jean Luc Dehaene, probeerde tijdens een reis naar dit Centraal-Aziatisch land zijn politiek gewicht in de schaal te gooien om Tractebel tot een oplossing te helpen komen. En nu, rond half juni kwam Tractebel opnieuw in het nieuws. Ze had een akkoord gesloten met de Peruviaanse president Toledo, in verband met de aankoop van twee elektriciteitscentrales in het zuiden van Peru. Toledo was tijdens zijn verkiezingscampagne tegen privatiseringen opgekomen, maar nu lijkt de verkoop van een paar kroonjuwelen een bijzonder welgekomen soelaas voor zijn problematisch nationaal budget. Bij de aankondiging

van deze privatisering liet de reactie niet op zich wachten. Zowel de arbeiders als de bevolking kwamen in opstand tegen deze beslissing. Het straatprotest was hevig.

President Toledo deed zoals een "goed machtshebber betaamt": hij stuurde de repressietroepen erop af. Hij decreeteerde ook de noodtoestand voor 4 weken. Een en ander werd na een paar dagen wel weer ingetrokken. Volgens Tractebel gaat het om een interne politieke zaak van Peru, en daar houdt men zich niet mee bezig.

In Peru kregen we een heftige reactie van zowel de georganiseerde arbeiders als de bevolking. En dat is precies de kracht ook

geweest van het protest. Dergelijk samengaan van verzet is met name waar Houtart voor pleit om het tij van de markt-dictatuur te kunnen keren.

Laat ons inderdaad resoluut durven stellen dat de markt niet in staat is om de behoeften van 6 miljard mensen te lenigen. Er moet een andere economie komen: een die erop gericht is de wereldbevolking een menswaardig leven te bieden. Het vertrekpunt moet een democratisch behoeftenonderzoek zijn dat dient om een economie te plannen die efficiënt én ecologisch én sociaal rechtvaardig functioneert. De strijd voor het behoud en de verbetering van de openbare diensten, de strijd tegen privatisering dus, is daar een interessante bijdrage toe.

Laten we ons met alle democratische krachten actief inschakelen in deze strijd. Een belangwekkend initiatief daartoe is de oprichting van een Sociaal Forum in België, dat van de strijd voor de openbare dienst een prioriteit wil maken. Er is een eerste afspraak op 21 september 2002 aan de VUB. 's Ochtends zijn er meer dan vijftien werkgroepen rond allerlei thema's die rechtstreeks verband houden met de globalisering. Samen met enkele anderen richt *Vrede* een werkgroep in rond 'globalisering en militarisering'. In de namiddag zijn er zeven seminars rond die sectoren die nu op de internationale lijst ter privatisering staan. Dit Sociaal Forum in België wil ook een bijdrage leveren om het Europees Sociaal Forum (Firenze 8-9 november) en het Wereld Sociaal Forum (Porte Alegre, januari 2003) verder te helpen concretiseren.

Afspraak dus op 21 september aan de VUB.

VERRECHTSING IN EUROPA

I Willy Courteaux I

Je kunt het overal lezen en horen: er is in het politieke Europa een ruk naar rechts aan de gang. Was is daar de oorzaak van? Er zou een grondige studie en een dik boek nodig zijn om dat op een realistische en goed gedocumenteerde wijze te verklaren. Binnen de perken van drie en halve getijpte vellen, moeten enkele suggesties volstaan.

Om te beginnen zitten er aan de 'ruk naar rechts' drie aspecten vast. Bedoelt men met die 'ruk' de bloei van steeds meer nieuwe of relatief nieuwe politieke formaties die men meestal als 'extreem-rechts' aanduidt? Of bedoelt men dat in steeds meer landen conservatief neoliberal rechts aan de macht komt? In welke mate zijn die twee fenomenen met elkaar verwant? Een moeilijke vraag, waar geen algemeen antwoord op mogelijk is, omdat die 'extreem-rechtse' partijen onderling erg van elkaar verschillen. Het enige wat hen met elkaar verbindt is, dat ze allemaal populistisch zijn, tot de categorie van de 'grands simplificateurs' behoren en alle andere (traditionele) partijen vijandig gezind zijn. Anderzijds wijst 'extreem-rechts' zelf het neoliberalisme niet af. Ze zijn op de eerste plaats een algemene uiting van ontevredenheid over het hele bestel. Binnen dit onbehagen waarvan ze de vergaarbak zijn, zitten heel wat tegenstellingen, die vooralsnog bedekt kunnen blijven omdat die interne contradicties nergens op de proef worden gesteld.

Dat onbehagen heeft te maken met de historische evoluties op wereldschaal en op Europese schaal en de onzekerheden en angsten die daaruit voortkomen: nieuwe vormen van misdadigheid sinds het verdwijnen van het 'ijzeren gordijn', een ongrijpbaar instituut als de Europese Unie die bestuurd wordt door mensen die niet verkozen zijn en 'gecontroleerd' wordt door een parlement zonder macht. Als men het minachtend wil formuleren,

kan men zeggen dat de mens 'het warme nest' van vroeger mist. In politieke termen kan men zeggen, dat de politieke beslissingsmacht van elke natiestaat zich op een steeds krimpend terrein afspeelt. Dat schept een gevoel van machteloosheid, die zich vertaalt als 'verzuring' om de gangbare term te gebruiken.

Het fenomeen van 'extreem-rechts' hangt in zover samen met de 'verrechtsing' in de zin van afbrokkeling van de sociaal-democratie, dat rechts-liberaal, of althans strekkingen ervan, steeds vaker standpunten en terminologie van 'extreem-rechts' overnemen. Het 'populisme' blijft niet beperkt tot 'extreem-rechts', het sluipt overal binnen, zodat men ook kan spreken over een links populisme. Bijvoorbeeld het gratis maken van bepaalde sectoren van het openbaar vervoer ten gunste van bepaalde groepen (ouden van dagen, schooljeugd). Hiermee wil niet gezegd zijn dat dergelijke maatregelen verkeerd zijn; alleen maar dat dergelijke maatregelen niets te maken hebben met links-rechts. Termen als 'links' en 'rechts' betekenen maar iets, in zoverre ze de benaming zijn van een visie op de inrichting van de maatschappij.

En hier komen we dan op een volgend punt. De verschillen tussen de diverse maatschappelijke opvattingen, die vroeger de politieke partijen van elkaar onderscheidde, zijn dermate verzwakt, dat ze nog maar nauwelijks van elkaar te onderscheiden zijn. Alle partijen die in het parlement vertegenwoordigd zijn, zitten in het centrum. Men spreekt dan van 'centrum-links' en 'centrum-rechts', maar in de realiteit heeft dat onderscheid weinig te betekenen (en economisch gezien zit ook 'extreem-rechts' in datzelfde centrum).

Laat ik echter duidelijk zijn. Ik wil niet zeggen dat de basisvertrekpunten van alle partijen dezelfde zijn. Er is ook binnen elke partij een spanning tussen ver-

schillende strekkingen. Maar in de politieke praktijk is daar weinig van te merken. In dit land, waar - in tegenstelling tot Engeland bijvoorbeeld - nooit één partij aan de macht kan komen, verloopt een partnerruil zo vlot alsof het om dansen van een menuet ging. De retoriek wil wel eens een andere toon hebben. Maar de praktijk blijft dezelfde. De sociaal-democratische partijen hebben met evenveel overtuiging meegewerkt aan de privatisering van het nationaal bezit als de neoliberalen. Nergens is dat zo duidelijk als in Engeland, omdat daar één partij een stempel kan drukken op het beleid. De stijl van Blair mag dan verschillen van de stijl van Thatcher. Maar de inhoud verschilt nauwelijks. Dus kan men ook in een land waar een sociaal-democratische partij aan de macht is, spreken van een verdere verrechtsing.

Toen de muur van Berlijn omverviel, was er een gevoel dat het scherpst geformuleerd werd door Fukuyama: "Het einde van de geschiedenis is bereikt". Dat was natuurlijk een slogan, en dus al te simpel. Maar dat neemt niet weg dat er zich sindsdien een 'pensée unique' heeft gevestigd, waaraan ook links zich niet heeft weten te onttrekken. De sociaal-democratische partijen, die bij de ineenstorting van de Oost-Europese regimes even hard gejuicht hebben als de anderen, hebben niet beseft dat de val van het 'communisme' - een politiek-economisch systeem waarmee Westerse sociaal-democraten niet te maken hadden en niets te maken wilden hebben - op sluipende wijze een effect zou hebben op de geloofwaardigheid van de socialistische visie. Dat is natuurlijk maar één aspect van de achteruitgang van "links" in het algemeen, maar het heeft meegespeeld in de perceptie van een deel van de publieke opinie. Het kapitalisme had op wereldschaal gewonnen. En een overwinnaar is altijd populairder dan de verslagene.

EDITORIAAL

| Georges Spriet |

VOOR DE OPENBARE DIENSTEN

In de neoliberale globalisering spelen de multinationale ondernemingen de absolute hoofdrol. De zoektocht naar winstmaximalisering dwingt hen onder meer nieuwe markten aan te boren. Dat kan een uitbreiding zijn daar waar ze reeds zijn ingeplant, dat kan een markt zijn in een ander geografisch gebied, of dat kan in een sector zijn die totnogtoe niet open stond voor privé-eigendom. Bij dit laatste spreken we van privatisering.

Zoals professor Houtart het in ons vorig nummer van Vrede schreef hebben privatiseringen zowel een invloed op die mensen die rechtstreeks in de tegenstelling arbeid-kapitaal zijn betrokken, de werknemers, als op diegenen die het onrechtstreeks zijn, de verbruikers.

Het is evident dat de eerste en rechtstreekse betrokkenen hun rechten, verworvenheden en voornamelijk hun job, trachten veilig te stellen. Maar de verkoop van openbare bedrijven heeft ook gevolgen voor de kwaliteit, de prijs, zeg maar de toegankelijkheid van de diensten. In sommige gevallen leidt een en anders naar een (tijdelijke?) prijsdaling en een groter aanbod, in heel veel gevallen heeft de privatisering een ernstige prijsstijging tot gevolg en een vermindering van de kwaliteit. Denk maar even aan de Britse spoorwegen.

De (ex-)Belgische elektriciteitsonderneming Tractebel - behoort nu tot de Franse groep Suez Lyonnaise des Eaux - is wat men noemt een mondiale speler op het terrein van elektriciteitsproductie en distributie. Ze is actief in verschillende landen en continenten. We herinneren ons nog de turbulente operaties in Kazachstan. Volgens persberichten zijn er heel wat vuiltjes aan de lucht in dat dossier. De Belgische premier van toen, Jean Luc Dehaene, probeerde tijdens een reis naar dit Centraal-Aziatisch land zijn politiek gewicht in de schaal te gooien om Tractebel tot een oplossing te helpen komen. En nu, rond half juni kwam Tractebel opnieuw in het nieuws. Ze had een akkoord gesloten met de Peruviaanse president Toledo, in verband met de aankoop van twee elektriciteitscentrales in het zuiden van Peru. Toledo was tijdens zijn verkiezingscampagne tegen privatiseringen opgekomen, maar nu lijkt de verkoop van een paar kroonjuwelen een bijzonder welgekomen soelaas voor zijn problematisch nationaal budget. Bij de aankondiging

Foto Eric de Wildt

van deze privatisering liet de reactie niet op zich wachten. Zowel de arbeiders als de bevolking kwamen in opstand tegen deze beslissing. Het straatprotest was hevig. President Toledo deed zoals een "goed machtshebber betaamt": hij stuurde de repressietroepen erop af. Hij decreeteerde ook de noodtoestand voor 4 weken. Een en ander werd na een paar dagen wel weer ingetrokken. Volgens Tractebel gaat het om een interne politieke zaak van Peru, en daar houdt men zich niet mee bezig.

In Peru kregen we een heftige reactie van zowel de georganiseerde arbeiders als de bevolking. En dat is precies de kracht ook

geweest van het protest. Dergelijk samengaan van verzet is met name waar Houtart voor pleit om het tij van de marktdictatuur te kunnen keren.

Laat ons inderdaad resoluut durven stellen dat de markt niet in staat is om de behoeften van 6 miljard mensen te lenigen. Er moet een andere economie komen: een die crop gericht is de wereldbevolking een menswaardig leven te bieden. Het vertrekpunt moet een democratisch behoeftenonderzoek zijn dat dient om een economie te plannen die efficiënt én ecologisch én sociaal rechtvaardig functioneert. De strijd voor het behoud en de verbetering van de openbare diensten, de strijd tegen privatisering dus, is daar een interessante bijdrage toe.

Laten we ons met alle democratische krachten actief inschakelen in deze strijd. Een belangwekkend initiatief daartoe is de oprichting van een Sociaal Forum in België, dat van de strijd voor de openbare dienst een prioriteit wil maken. Er is een eerste afspraak op 21 september 2002 aan de VUB. 's Ochtends zijn er meer dan vijftien werkgroepen rond allerlei thema's die rechtstreeks verband houden met de globalisering. Samen met enkele anderen richt Vrede een werkgroep in rond 'globalisering en militarisering'. In de namiddag zijn er zeven seminars rond die sectoren die nu op de internationale lijst ter privatisering staan. Dit Sociaal Forum in België wil ook een bijdrage leveren om het Europees Sociaal Forum (Firenze 8-9 november) en het Wereld Sociaal Forum (Porto Alegre, januari 2003) verder te helpen concretiseren.

Afspraak dus op 21 september aan de VUB.

VERRECHTSING IN EUROPA

I Willy Courteaux I

Je kunt het overal lezen en horen: er is in het politieke Europa een ruk naar rechts aan de gang. Was is daar de oorzaak van? Er zou een grondige studie en een dik boek nodig zijn om dat op een realistische en goed gedocumenteerde wijze te verklaren. Binnen de perken van drie en halve getijpte vellen, moeten enkele suggesties volstaan.

Om te beginnen zitten er aan de 'ruk naar rechts' drie aspecten vast. Bedoelt men met die 'ruk' de bloei van steeds meer nieuwe of relatief nieuwe politieke formaties die men meestal als 'extreem-rechts' aanduidt? Of bedoelt men dat in steeds meer landen conservatief neoliberal rechts aan de macht komt? In welke mate zijn die twee fenomenen met elkaar verwant? Een moeilijke vraag, waar geen algemeen antwoord op mogelijk is, omdat die 'extreem-rechts' partijen onderling erg van elkaar verschillen. Het enige wat hen met elkaar verbindt is, dat ze allemaal populistisch zijn, tot de categorie van de 'grands simplificateurs' behoren en alle andere (traditionele) partijen vijandig gezind zijn. Anderzijds wijst 'extreem-rechts' zelf het neoliberalisme niet af. Ze zijn op de eerste plaats een algemene uiting van ontevredenheid over het hele bestel. Binnen dit onbehagen waarvan ze de vergaarbak zijn, zitten heel wat tegenstellingen, die vooralsnog bedekt kunnen blijven omdat die interne contradicties nergens op de proef worden gesteld.

Dat onbehagen heeft te maken met de historische evoluties op wereldschaal en op Europese schaal en de onzekerheden en angsten die daaruit voortkomen: nieuwe vormen van misdadigheid sinds het verdwijnen van het 'ijzeren gordijn', een ongreepbaar instituut als de Europese Unie die bestuurd wordt door mensen die niet verkozen zijn en 'gecontroleerd' wordt door een parlement zonder macht. Als men het minachtend wil formuleren,

kan men zeggen dat de mens 'het warme nest' van vroeger mist. In politieke termen kan men zeggen, dat de politieke beslissingsmacht van elke natie staat zich op een steeds krimpend terrein afspeelt. Dat schept een gevoel van machteloosheid, die zich vertaalt als 'verzuring' om de gangbare term te gebruiken.

Het fenomeen van 'extreem-rechts' hangt in zover samen met de 'verrechtsing' in de zin van afbrokkeling van de sociaal-democratie, dat rechts-liberaal, of althans strekkingen ervan, steeds vaker standpunten en terminologie van 'extreem-rechts' overnemen. Het 'populisme' blijft niet beperkt tot 'extreem-rechts', het sluipst overal binnen, zodat men ook kan spreken over een links populisme. Bijvoorbeeld het gratis maken van bepaalde sectoren van het openbaar vervoer ten gunste van bepaalde groepen (ouders van dagen, schooljeugd). Hiermee wil niet gezegd zijn dat dergelijke maatregelen verkeerd zijn; alleen maar dat dergelijke maatregelen niets te maken hebben met links-rechts. Termen als 'links' en 'rechts' betekenen maar iets, in zoverre ze de benaming zijn van een visie op de inrichting van de maatschappij.

En hier komen we dan op een volgend punt. De verschillen tussen de diverse maatschappelijke opvattingen, die vroeger de politieke partijen van elkaar onderscheidde, zijn dermate verzwakt, dat ze nog maar nauwelijks van elkaar te onderscheiden zijn. Alle partijen die in het parlement vertegenwoordigd zijn, zitten in het centrum. Men spreekt dan van 'centrum-links' en 'centrum-rechts', maar in de realiteit heeft dat onderscheid weinig te betekenen (en economisch gezien zit ook 'extreem-rechts' in datzelfde centrum).

Laat ik echter duidelijk zijn. Ik wil niet zeggen dat de basisvertrekkpunten van alle partijen dezelfde zijn. Er is ook binnen elke partij een spanning tussen ver-

schillende strekkingen. Maar in de politieke praktijk is daar weinig van te merken. In dit land, waar in tegenstelling tot Engeland bijvoorbeeld - nooit één partij aan de macht kan komen, verloopt een partnerruil zo vlot alsof het om dansen van een menuet ging. De retoriek wil wel eens een andere toon hebben. Maar de praktijk blijft dezelfde. De sociaal-democratische partijen hebben met evenveel overtuiging meegewerkt aan de privatisering van het nationaal bezit als de neoliberalen. Nergens is dat zo duidelijk als in Engeland, omdat daar één partij een stempel kan drukken op het beleid. De stijl van Blair mag dan verschillen van de stijl van Thatcher. Maar de inhoud verschilt nauwelijks. Dus kan men ook in een land waar een sociaal-democratische partij aan de macht is, spreken van een verdere verrechtsing.

Toen de muur van Berlijn omverviel, was er een gevoel dat het scherpst geformuleerd werd door Fukuyama: "Het einde van de geschiedenis is bereikt". Dat was natuurlijk een slogan, en dus al te simpel. Maar dat neemt niet weg dat er zich sindsdien een 'pensée unique' heeft gevestigd, waaraan ook links zich niet heeft weten te onttrekken. De sociaal-democratische partijen, die bij de ineenstorting van de Oost-Europese regimes even hard gejuicht hebben als de anderen, hebben niet beseft dat de val van het 'communisme' - een politiek-economisch systeem waarmee Westerse sociaal-democraten niet te maken hadden en niets te maken wilden hebben - op sluipende wijze een effect zou hebben op de geloofwaardigheid van de socialistische visie. Dat is natuurlijk maar één aspect van de achteruitgang van "links" in het algemeen, maar het heeft meegespeeld in de perceptie van een deel van de publieke opinie. Het kapitalisme had op wereldschaal gewonnen. En een overwinnaar is altijd populairder dan de verslagene.

Wie zich vandaag anti-kapitalistisch noemt, wordt beschouwd als een nostalgicus die, wegens leeftijd of hersenverschrompeling, niet meer meekan.

Intussen heeft men in brede lagen niet in de gaten, dat de absolutering van het kapitalisme en de vrije markt even extremistisch is als het daaraan tegengestelde Sovjetsysteem. Maar het eigen extremisme is natuurlijk nooit zo zichtbaar als het extremisme van een tegenstrever.

Als men op die manier elke tegenstelling tussen links en rechts uitveegt, moet het toch wel duidelijk zijn welke van beide strekkingen daar uiteindelijk het slachtoffer van zal zijn. De basis van elke linkse opinie is, dat de maatschappij maakbaar is. Links, in het Westen hoofdzakelijk bestaande uit de sociaal-democratie, heeft in de negentiende en de eerste helft van de twintigste eeuw getoond dat er aan de maatschappelijke verhou-

dingen wel degelijk iets - en zelfs veel - veranderd kan worden. Vandaag stelt men vast dat 'links' ten hoogste nog betekent, dat sociale verworvenheden niet mogen worden opgegeven. Een defensieve houding dus. En een defensieve houding die vandaag blijkbaar de publieke opinie niet tot enthousiasme kan stemmen. ■

DE VERANTWOORDELIJKHEID VAN HET NOORDEN

Interview met Leida Rijnhout vertegenwoordiger van VODO

| Georges Spriet |

In Bali, Indonesië, is op 7 juni 2002 de finale voorbereidingsconferentie voor de Wereldtop Duurzame Ontwikkeling geëindigd zonder eindresolutie inzake de belangrijkste onderwerpen. De belangrijkste twistpunten staan in de tekst nog tussen haakjes, dit is VN-taal voor verdere onderhandeling. Een aantal grondprincipes van duurzame ontwikkeling, die reeds tien jaar geleden aangenomen zijn in Rio de Janeiro in 1992, zijn op losse schroeven komen te staan. Het is de neoliberale WTO-agenda, die duidelijk de overhand begint te krijgen boven die van duurzame ontwikkeling. Het is zoals in het recente rapport van het Milieu Programma van de VN (UNEP) vermeld staat: men zal eens een keuze moeten maken tussen het 'markten eerst'-scenario of het 'duurzaamheid eerst'-scenario. De globale politiek mag niet langer de speeltuin zijn van de multinationale ondernemingen. Aldus het persbericht van VODO¹, Vlaams Overleg Duurzame Ontwikkeling, dat in Bali aanwezig was. We spraken erover met Leida Rijnhout die er samen met Geert Fremout VODO vertegenwoordigde.

Eind augustus grijpt de grote duurzaamheidsconferentie plaats in Johannesburg. De eerste top dateert al van 10 jaar geleden in Rio. Waarom blijkt een en ander zo moeilijk te liggen?

Leida Rijnhout: Het centrale punt is dat enkele landen met groot politiek gewicht, Rio niet langer als uitgangspunt aanvaarden. Het gaat 'm voornamelijk om Australië, Canada en de VS. De uitkomst van de conferentie van Monterrey (over de financiering voor ontwikkeling) en vooral de WTO top in Doha (Wereldhandelsorganisatie) wordt als essentiële

¹ VODO, Vlaams Overleg Duurzame Ontwikkeling, een samenwerkingsverband van organisaties uit de milieusector, derde wereld, vrede, vrouwen, jongeren, volkenrechten, rechtvaardige landbouw

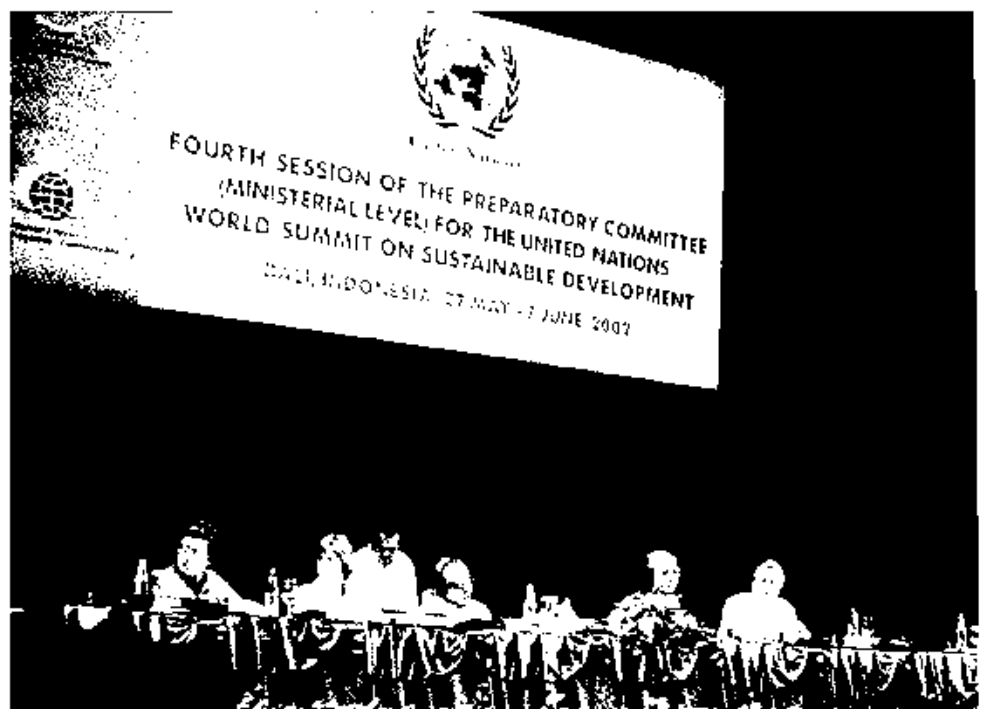

Foto: L.R.

en efficiënter beschouwd. Het heet dat de context volledig is veranderd sedert 1992. Het principe van 'gemeenschappelijke gedifferentieerde verantwoordelijkheid' wordt niet langer vast gehouden. In de teksten staat het opnieuw volledig tussen haakjes. Een bijkomend element ligt bij de zwakke voorzitter van deze conferenties. Dhr Salim was in z'n rapport van de voorzitter wel vertrokken van de uitgangspunten en verworvenheden van Rio de Janeiro. Hij heeft echter op geen enkel moment enig weerwerk kunnen bieden tegen de aanvallen op zijn tekst. Hij heeft ook nooit de agenda goed doen volgen, zodat bijvoorbeeld het hoofdstuk over 'global governance' in Bali voor de eerste keer werd bediscussieerd.

Hebben die drie landen dan het duurzaamheidsidee volledig weggeveegd?
Leida Rijnhout: Ze spelen het volledig van een andere kant. Ze menen dat de punten uit de actieplannen toch niet zullen worden gerealiseerd en pleiten volop voor een andere aanpak: de zogenaamde type2-projecten. Men wil een aantal grootse projecten in het daglicht stellen als 'voorbeeld', en op die manier duurzame ontwikkeling benaderen. Zeg maar, een of ander project dat een multinationale onderneming, bijvoorbeeld Shell, opzet met een lokale overheid of zelfs met een NGO. Zo is er het "Crop-Life-project" vanuit de chemische industrie voor landbouwdoeleinden. Er werd een soort sensibiliserings- en educatieprogramma, een digitale cursus, uitgewerkt met een pleidooi om zuinig om te springen met chemicaliën op het platteland. Let wel, ik meen dat de industrie mee in de boot moet stappen. Maar het gevaar is hier groot dat het voornamelijk om public-relation-projecten gaat in plaats van te timmeren aan werkelijke duurzame ontwikkeling. Er bestaan inderdaad geen criteria, het geheel lijkt volledig vrijblijvend. En zoals gezegd wil deze werkwijze concrete en meetbare prioriteiten van het actieplan verdringen.

Hoe werd daar op gereageerd?
Leida Rijnhout: Grosso modo kunnen we stellen dat de NGO-wereld daar meer dan bijzonder sceptisch tegenover stond, pre-

ZAL HANDEL DE (DERDE) WERELD REDDEN?

De wereldmarktprijs voor groene koffiebonen zakte op drie jaar tijd van 120 dollarcent per pond naar 40 dollarcent. Een dramatische prijsdaling met zeer kwalijke gevolgen voor de koffieboer. De Verenigde Naties berekende dat in 2001 in Centraal Amerika alleen al 170.000 arbeidsplaatsen in de koffiesector verloren gingen omwille van de lage koffie-prijzen. Men schat het totale verlies aan inkomsten voor de ontwikkelingslanden op 9 miljard euro per jaar. Terwijl de prijzen voor de koffiebonen kelderden bleef de prijs voor een pakje koffie in de Europese supermarkten quasi stabiel. Koffiehandel en koffie-industrie gaan met een steeds groter deel van de koek lopen. In de jaren '80 bedroeg de wereldwijde waarde van alle pakjes koffie een goede 30 miljard dollar. Daarvan bleef 10 miljard dollar in de ontwikkelingslanden. Nu is de totale waarde van de afgevoerde koffie bijna verdubbeld tot 55 miljard dollar, maar er blijft slechts 7 miljard in de ontwikkelingslanden. Het aandeel van de ontwikkelingslanden, en van de boer in de opbrengst van de internationale handel wordt steeds kleiner. Alleen de eerlijke handelskoffie geeft de koffieboer waar hij recht op heeft. Het bedrag dat bij de boer terecht komt ligt gemiddeld 5 maal hoger bij koffie van de eerlijke handel dan bij de reguliere koffie. (Uit het VODO-memorandum van 16.05.02)

cies omwille van die vrijblijvendheid en het gebrek aan criteria en het verlaten van de actieplan-werkwijze. Dat wil zeggen dat men het in Bali zeker niet eens is geraakt om bijvoorbeeld Kyoto uit te voeren, of andere punten van Agenda 21 van Rio, enzovoort. Australië en zeker de VS waren zoals reeds gezegd de absolute promotoren van deze type2-projecten, omdat hun adagio 'handel redt de wereld' hen heilig is. De Belgische delegatie wilde voornamelijk werk maken van criteria voor dergelijke projecten. De Europese Unie was eerder bescheiden in de reactie. Het moet gezegd dat de EU

eigenlijk zwak presteerde. Dat heeft veel van doen met de inzet (of het gebrek eraan) van voorzitter Spanje. Er is een betrekkelijk positief politiek discours van wege de Unie maar bij de echte keuzes gaat men niet de weg op van de duurzame ontwikkeling, en houdt men bijvoorbeeld vast aan de landbouwsubsidies en blijft men vrijhandel ook beschouwen als de oplossing om tot duurzame ontwikkeling te komen.

En de landen uit het Zuiden?

Leida Rijnhout: De groep van 77 gesteund door China, nam eigenlijk wel duidelijke standpunten in. Daarom niet noodzakelijk altijd even positief, natuurlijk. Er werd sterk gehamerd op de noodzaak om de export- en onderzoekssubsidies in de noordelijke landen te stoppen, en anderszijds de producenten uit het Zuiden markttoegang te gunnen. Daarnaast wilden ze haast voor elk probleem een fonds. Dat lijkt mij niet altijd in alle omstandigheden de goede oplossing te zijn. Zouden ze niet beter sterk pleiten voor voldoende middelen voor ontwikkelingsprogramma's via de realisering van de oude belofte 0,7% van het BNP aan ontwikkelingssamenwerking te besteden? Daarnaast zie je ook de invloeden van bepaalde belangengroepen in deze G-77. Zo verzette ze zich tegen de promotie van energiezuinige auto's. Dat heeft natuurlijk alles van doen met de aanwezigheid van de OPEC-landen in deze groep.

Was de NGO-wereld eensgezind in haar reactie?

Leida Rijnhout: De vertegenwoordigde niet-gouvernementele organisaties wezen allen in de eerste plaats op de rol van het Noorden om eigen verantwoordelijkheid op te nemen. Er wordt hierbij steeds gesproken over de 'common but differentiated responsibilities', de gemeenschappelijke maar gedifferentieerde verantwoordelijkheden. Dit wil zeggen dat het Noorden meer verantwoordelijkheid heeft dan het Zuiden. Deels door Duurzame Ontwikkeling in het Zuiden te financieren, maar ook dat het noorden haar productie- en consumptiepatronen in functie moet stellen van

ECOLOGISCHE SCHULD

De definitie van ecologische schuld wordt meestal weergegeven als: "de cumulatieve verantwoordelijkheid die de industrielanden hebben ten aanzien van de ontwikkelingslanden vanwege menselijke uitbuiting, roof van grondstoffen en mineralen, vervuiling en culturele dominantie". Het huidige politiek en economisch beleid van de noordelijke landen (en de internationale instellingen) liggen aan de basis van deze schuldopbouw. Het zijn de consumptie- en productiepatronen van de industrielanden die een groot beslag leggen op de natuurlijke hulpbronnen van het Zuiden. Het betreft hier niet alleen hun energievoorraden, maar ook grond, biodiversiteit, lucht en menselijke arbeid.

Het is waar dat de hoge levensstandaard van het Noorden alleen mogelijk was en nog is, door de beslaglegging op de natuurlijke hulpbronnen en goedkope arbeid, in het Zuiden. Met andere woorden: de ontwikkelingslanden financieren de ontwikkeling van de industrielanden. Tijdens de koloniale periode was dit nogal openlijk, tegenwoordig gebeurt het op subtiele wijze. Het IMF, de Wereldbank en Wereldhandelsorganisatie houden een economisch systeem in stand waarbij de handel en natuurlijke grondstoffen worden gedomineerd door een aantal grote multinationale bedrijven. De winsten vloeien stevast naar een selecte groep in het Noorden.

(uit het VODO-memorandum van 16.05.02)

duurzaamheid. Er was in Bali heel wat discussie onder de NGOs over onze reactie: moeten we niet opstappen, of is het beter om precies continu te blijven zoeken naar beïnvloeding. Een aantal kleinere koepels of samenwerkingsverbanden, zoals de Indonesian People's Forum, verlegden hun werkterrein volledig naar de straat- en protestacties. Anderen, zoals Third World Network, Oxfam, Greenpeace bleven kiezen om de delegatie direct te belobbyen. VODO hield het bij een dubbele aanpak: zowel het een als het ander, dit

wil zeggen ons ongenoegen en afkering duidelijk maken, maar anderzijds toch aanwezig blijven in de officiële fora.

VODO was officieel lid van de Belgische delegatie?

Leida Rijnhout: Inderdaad, als lid van de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling, was VODO opgenomen in de Belgische delegatie. We voelden ons echt volledig vrij en hadden binnen de Belgische delegatie alle recht op kritisch spreken. VODO heeft zeker regelmatig de noord-zuid dimensie van voorstellen en maatregelen helpen bewaken. Ik moet ook zeggen dat de Belgische delegatieleden getuigden van een uitstekende kennis van zaken. Hoe het er aan toe ging op het vlak van de besprekingen onder leden van de EU, kan ik niet getuigen, want daar gingen geen NGO's naar toe. Algemeen heb ik de indruk dat deze voorbereidingsconferentie betrekkelijk open is verlopen: NGO-mensen, al dan niet officieel lid van een nationale delegatie, konden naar de vergaderingen, kregen de nodige informatie. Wel heb je geen toegang tot de echte machtsnaksels natuurlijk. Zo is er een gewoonte om heel wat discussies te kanaliseren via een soort 'bureau', de zogenaamde 'friends of the chair', 'vrienden van de voorzitter', waar getracht is tot beslissingen te komen met een aantal cruciale landen. Theoretisch gebeuren de besprekingen democratisch, elk deelnemend land één stem, maar de delegaties zijn zo ongelijk dat sommige landen wel echt niet meetellen.

Hoe moet het nu verder?

Leida Rijnhout: Er is niet echt een actieprogramma overeengekomen tussen de aanwezige NGO's. De consensus is wel vrij duidelijk: duurzaamheid moet op de eerste plaats komen, en de almacht van de markt moet ingetoomd. Daartoe wil men de actiepunten van 1992 blijven voorop stellen. Iedereen zal de korte tijd die er nog rest tot Johannesburg gebruiken om de eigen regering onder druk trachten te zetten om toch nog het onderste uit de kan te kunnen halen. De internationale samenwerking wordt daarmee niet opzij geschoven. Zo wordt er regionaal samengewerkt rond het concept van 'ecologische schuld'. Reeds na

Rio in 1992 is er in Latijns-Amerika heel wat te doen geweest rond dit concept, voornamelijk door groepen die relaties hebben met de 'Friends of the Earth'. Ook in Afrika werd een samenwerkingsverband hierrond gestart: Alliance for Ecological Debt Creditors (alliantie van ecologische schuldeisers). In Bali heeft VODO meer dan actief bijgedragen tot het helpen opzetten van een gelijkaardige Aziatische poot. Let wel, het gaat 'm hier steeds om allianties van groepen uit derdewereldlanden, waar wij uit het Noorden slechts een ondersteunende rol spelen.

Naar aanleiding van de Wereldtop Duurzame Ontwikkeling heeft VODO een memorandum aan de Belgische regering samengesteld.

Leida Rijnhout: En dat memorandum wordt precies gedragen door het centrale thema 'ecologische schuld'. We hebben dat memorandum in volle samenwerking van de VODO-leden kunnen realiseren. Er worden verschillende invalshoeken samen gebracht voor dit concept, die op zich soms weer te vinden zijn in de teksten van Rio. In dat memorandum geven we een korte uitleg en beschrijving om telkens over te gaan

VEILIGHEID OP ALLE FRONTEN

Frustratie en geweld kunnen slechts voorkomen worden door dialoog en vooral structurele veranderingen, m.a.w. door Ingebruikname van een ander concept van veiligheid. Bij menselijke veiligheid ligt de nadruk op de dagelijkse bekommernissen van de mens, zijn leefwereld, zijn cultuur, zijn psychologische, sociale en economische behoeften in de breedste zin van het woord. In het rapport van het Ontwikkelingsprogramma van de Verenigde Naties (UNDP) van 1994 telt menselijke veiligheid verschillende dimensies die allemaal belangrijk zijn. Het gaat om economische veiligheid, voedselveiligheid, gezondheidsveiligheid, milieuveiligheid, persoonlijke veiligheid, veiligheid van de gemeenschap, politieke veiligheid. Onveiligheid op een van deze dimensies kan in het ergste geval uitmonden in geweld.

Een aantal groepen verlegden hun werkterrein naar protestacties

Foto: L.R.

naar concrete beleidsbeslissingen die de Belgische regering zou kunnen nemen. We spreken over ecologische schuld door niet duurzaam energiebeleid, door slecht landbouwbeleid, door biopiraterij, door oneerlijke handel. Verder ook door ondemocratische besluitvorming, door gender-ongelijkheid, door oneerlijke verdeling van natuurlijke hulpbronnen (vb water), en door aanmoediging van geweld. De Belgische regering, en met name dhr Boutmans, staatssecretaris voor ontwikkelingssamenwerking, is dit concept genegen, en hij wordt zelfs hiervoor op het NGO-forum in Johannesburg gevraagd.

Bewapening, oorlog, geweld, lijken buiten het VODO-memorandum weinig aandacht te krijgen binnen de duurzaamheidskringen?
Leida Rijnhout: Dat is zo. Ook bij de NGO's is de vredethematiek niet echt serieus mee aanwezig. Dat heeft enerzijds te maken met het feit dat in de teksten van Rio de Janeiro 1992 geen referentie wordt gemaakt naar oorlog en bewapening. Maar het is toch anderzijds ook een probleem dat het concept zelf bij vele NGO's beperkt wordt ingevuld met milieu en met sociale zaken, en dat de band naar de vrede en veiligheid niet wordt gelegd. Daar is zeker nog heel wat werk aan de winkel.

Een besluit?

De Wereldtop in Johannesburg zal een achteruitgang betekenen tegenover 10 jaar geleden in Rio de Janeiro. Het feit dat men naar een nieuwe consensus moet zoeken, betekent dat er van de 'verworvenheden' van Rio zal afgestapt worden. Ik denk dat wij als NGO's onze stem moeten blijven laten horen, en ook onze eigen denkbeelden - zoals het concept ecologische schuld - naar voren blijven schuiven. We hopen dat de Belgische regering de korte tijd die ons nog rest gaat gebruiken om binnen de EU bondgenootschappen te zoeken voor een actieve en positieve politiek. Daarnaast lijkt het me dat we als noordelijke NGO's een specifieke verantwoordelijke hebben naar collega's in het zuiden om hen te ondersteunen in hun zoektocht naar capaciteitsopbouw om beter tegen hun regeringen te kunnen reageren.

(uit het VODO-memorandum van 16.05.02) ■

OP DE RAND VAN EEN OORLOG

INDIA EN PAKISTAN GEVEN ELKAAR DE SCHULD

| Antoine Uytterhaeghe |

Sedert meer dan 50 jaar betwisten India en Pakistan elkaar het gebied van Kasjmir. Ze hebben er al drie oorlogen voor gevoerd. Sedert enkele jaren bereikt deze confrontatie een nieuwe en zeer gevaarlijke dimensie, want nu zijn beide landen in het bezit van kernwapens.

ANTI-TERRORISME

Na 11 september heeft de Amerikaanse strijd tegen het terrorisme eveneens een invloed op het conflict. De veralgemeende campagne tegen het terrorisme versterkt antagonismen en zeker dat rond Kasjmir. De Indische regering komt de laatste maanden onder een steeds groter wordende hindoeïstische nationalistische druk, die meer en meer naar een externe ontlading zoekt. De campagne tegen het terrorisme van de VS komt de regering Vajpajee in New Dehli goed uit om zich een slachtofferrol aan te meten, en dus zichzelf het recht te gunnen tot optreden. In Pakistan moet het bewind ook waken over de eenheid van het land. De steun van het regime aan de VS zou bepaalde Pathaanse Pakistaanse groepen kunnen aanzetten om opnieuw te gaan ijveren voor een afgescheiden staatkundige eenheid met Pathaanse Afghanen.

ESCALATIEGEVAAR

India en Pakistan bedreigen elkaar minstens onrechtstreeks met het inzetten van kernwapens. Maar anders dan tijdens de koude oorlog, toen kernwapens vooreerst een afschrikkingsrol bleken te hebben, schijnen beide partijen in dit conflict niet voor een lichtvaardige inzet van kernwapens terug te schrikken.

De kernwapens die beide landen in voorraad hebben, vertegenwoordigen zeker een aanzienlijke vernietigingscapaciteit. Maar voor een wederzijdse totale vernietiging zijn de inzetbare wapens

onvoldoende, menen militaire waarnemers. Al moet hier ook gesteld dat beide landen niet exact weten hoe groot het

nucleair potentieel is waarover de tegenpartij beschikt. Daarom is het een zeer gevaarlijk pokerspel dat zowel India als Pakistan spelen met hun onverantwoordelijke militaire dreiging die in de eerste plaats bedoeld is om elkaar te intimideren en tot toegevingen te bewegen. Maar de facto worden hierdoor de spanningen nog verhit, en stijgt het gevaar dat een oorlog tussen beide landen los zou barsten.

Sedert de aanslag van terroristische moslim extremisten op het Indische parlement in december 2001, staan langs de grens van het omstreden Kasjmir meer dan 1 miljoen gewapende en goed uitgeruste soldaten oog in oog. Het is een

publiek geheim, dat de Pakistaanse regeringsdiensten, meer speciaal de geheime dienst (Inter Service Intelligence -ISI) de separatisten en Pakistaanse moslim extremisten voor hun inzet in het Indische Kasjmir hebben opgeleid en ondersteund. De laatste maanden heeft de Pakistaanse president steeds verklaard dat die situatie tot het verleden behoort. Waarnemers in Pakistan betwijfelen echter dat het Pakistaanse staatshoofd wel de macht heeft om deze bewering waar te maken.

De Indische regering verwijt Musharraf een gemeen diplomatiek dubbelspel te spelen, daar in werkelijkheid de aanslagen op Indische instellingen en veiligheidsdiensten in Kasjmir niet vermindert zijn. Bij iedere nieuwe aanslag in Kasjmir wordt het oorlogsgevaar groter.

HOE GROOT IS DE MACHT VAN MUSHARRAF?

Wanneer men de interne situatie van Pakistan van naderbij analyseert dan komt men tot de vaststelling dat het land twee vijanden heeft, namelijk India en de binnenlandse instabiliteit. Wat het binnenland betreft wordt de instabiliteit vooral gekenmerkt door enkele opvallende punten. Een overzichtje.

1. Het autoritair militair bewind van Musharraf is sedert het referendum van 30 april 11 gekeldderd
2. De politieke niet confessionele partijen eisen meer en meer de

afschaffing van het verbod op de politieke activiteiten. Ze stellen het gezag van Musharraf meer en meer in vraag.

3. De moslim extremisten zijn verontwaardigd over de samenwerking met de Verenigde Staten.

4. Het is Musharraf niet gelukt om een eigen politieke organisatie tot stand te brengen, die met hem als boegbeeld aan verkiezingen kan deelnemen.

5. Musharraf weigert iedere samenwerking met de politieke leiders van het land. Hij beschouwt ze als vijanden.

6. Hij weigert te beseffen dat de militante moslims de binnenlandse veiligheid en de cohesie van het land bedreigen.

7. De Amerikanen waren en zijn zeer karig met hun kritiek op het referendum en het Pakistaanse beleid. Ze oefenen maar een zeer lauwe druk uit om Musharraf te bewegen harder op te treden tegen de extremistische moslimgroepen die het Indische Kasjmir infiltreren en aanslagen plegen.

Het zogenaamd resoluut optreden van de president tegen de harde kern van de moslim extremisten is een lachertje, de tweeduizend opgepakte moslimstrijders werden al na enkele weken weer vrij gelaten.

HET LEGER

In deze strijd kan hij niet rekenen op de loyale medewerking van het Pakistaanse leger. Een verklaring hiervoor is te zoeken in de mengeling van angst en berekening bij het leger. Angst om de controle over bepaalde gewapende activistengroepen te verliezen die dan een nieuwe machtsfactor (eventueel zelfs met separatistische neigingen) zouden kunnen worden. Berekening dat een openlijke confrontatie tegen de VS niet realistisch is. Het leger heeft bovendien gebruik gemaakt van deze groepen om het "verzet" in het Indische Kasjmir te ondersteunen. Het Pakistaanse leger heeft nooit de wil gehad de navelstreng met deze moslimstrijders doorknippen. Dat zou trouwens voor hen een verraad zijn in hun streven om Kasjmir volledig bij India in te lijven. Intussen protesteren de Pathaanse krijsheren aan de Afghaanse grens en zijn ze boos over de medewerking van

Musharraf en het leger om jacht te maken op het terroristen netwerk van de Taliban en Al Qaida.

Men neemt aan dat India, na de jongste aanslagen, een beperkte militaire slag tegen Pakistan zal uitvoeren met het doel de opleidingskampen, en logistieke steunpunten van de terroristen in Pakistaanse deel van Kasjmir uit te schakelen. Wat de reactie van Islamabad zal zijn kan men niet voorspellen. Pakistan is bevreesd dat de oorlogsdoelwitten van India zich niet zullen beperken tot de opleidingskampen. Men gelooft er dat de Indische regering verder reikende oorlogsgedachten heeft. Men verdenkt Delhi ervan de bergpassen langs Pakistaanse kant onder controle te brengen, van waar de gewelddadige extremisten het Indische Kasjmir binnendringen. Wanneer het Indische leger in het mogelijke 'kriegspiegel' nog verder noordwaarts oprukt, dan kan India ook de waterscheiding van de

Qua klassieke militaire macht is Pakistan inferieur ten opzichte van India. Deze toestand kan Pakistan er toe verleiden om lichtzinnig kernbommen in te zetten ter compensatie van haar inferioriteit in mankracht en klassieke bewapening.

De gepensioneerde Indische marine generaal Ramda wees terecht op het gevaar van een nucleair conflict tussen de beide landen. Het ontbreekt India en Pakistan aan controle- en inlichtingsystemen. Wanneer deze niet voorhanden zijn moet dit in tijden van crisis leiden tot ongelukken en verkeerde inschattingen. Juist daarom is de huidige crisis zeer gevaarlijk.

Gezien de geografische ligging van beide landen is de mogelijkheid voor het instellen van waarschuwingssystemen, zoals tijdens de koude oorlog tussen Washington en Moskou, te beperkt en niet toepasbaar. Daar de tijd tussen lancering en inslag veel te kort is om nog

HET MILITAIRE POTENTIEEL VAN INDIA EN PAKISTAN - MEI 2002

	INDIA	PAKISTAN
Troepensterkte	1.350.000	612.000
In 48 uren inzetbare reserve	535.000	513.000
Tanks	3.414	2.285
Artilleriegeschut	4.175	1.467
Gevechtsvliegtuigen	774	354
Marineschepen	26	8
U-boten	16	10
Kernkoppen	65	40

BRON: OQSS — ISIS LONDON

Indusstroom controleren. Een gebied dat voor de waterbedeling van grote delen van Pakistan zorgt. Dit zou voor Islamabad als een nationale bedreiging beschouwd worden.

KRACHTSVERHOUDINGEN

Alhoewel men op dit ogenblik niet kan spreken dat Pakistan in zijn bestaan door India bedreigd wordt, hebben verschillende Pakistaanse ministers en hogere legerofficiëren er mee bedreigd dat ze bereid zijn eventueel als eerste het kernwapen in te zetten. In dit geval zouden vrij vlug de grenzen van conflictbeheersing en -controle verdwijnen. Dan is het potentieel van een verkeerde inschatting, zowel van Pakistaanse als van Indische zijde groot.

iets te ondernemen om het gevaar en de catastrofe te vermijden.

Bij een mogelijke kernbominslag, met de kracht van de atoombom op Hiroshima, zou ieder leven op de plaats van inslag in een straal van 1,6 tot 3,6 km onmiddellijk vernietigd worden, de schokgolf zal zich verplaatsen met een snelheid van 110km per over een afstand van meer dan 2,5 km en ware vuurstorm veroorzaken. Als het tot een nucleaire oorlog moest komen tussen India dan schat men het verlies aan mensenlevens op meer dan 12 miljoen.

Iedere oorlog is immoreel, maar het inzetten van kernwapens is een schending van alles wat menselijk is. Het is de negatie van het leven. (08.06.02) ■

WAPENHANDELAARS IN HET HABIJT VAN VREDESBRENGERS

| Antoine Uytterhaeghe |

Wereldmachten willen de schijn opwekken dat ze de spanning tussen India en Pakistan willen doen afnemen en stellen zich nu als vredesstichters op. In feite zijn ze de bevoorraders die het vuur aanwakkeren door het verkopen en leveren van gesofistikeerde wapensystemen aan deze twee landen.

HOLLE WOORDEN?

Wanneer we de wapenverkoop aan Zuid-Azië van de voorbije tien jaar nader bekijken, dan stellen we vast dat 4 grote landen, met name Rusland, China, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk de voornaamste wapenverkopers waren aan Pakistan en India. Hun wapens dreigen nu effectief ingezet te worden in de huidige crisis tussen deze twee buurstaten. De VS hadden hun wapenleveringen op een laag pitje gezet na de kernbomtesten van beide landen in 1998, maar daar schijnt nu verandering in te komen.

De vijf bovenvermelde leden van de VN-Veiligheidsraad hebben opgeroepen om een eind te maken aan de vijandelijkheden en hebben zichzelf als bemiddelaars aangeboden. Hoeveel invloed kan dergelijke politiek hebben waarbij de wapenverkoper pleit om het gekochte materiaal niet te gebruiken? Ik ben ervan overtuigd dat een meer concrete weg om de spanning te doen afnemen het instellen van een algemeen wapenembargo is en blijft. Zoniet dreigt al het gelobby voor vrede door deze bemiddelaars maar holle fraseologie te zijn.

DE GROTE VIER

Rusland is de grootste wapenverkoper aan India. Moskou levert 72 procent van de totale aankopen van India en heeft Delhi geholpen en bijgestaan bij de ontwikkeling van haar nucleaire capaciteit. Moskou verkocht aan India zeer gesofistikeerde wapens, waaronder 140 Sukhoi en Mig gevechtsvliegtuigen, 10 onderzee boten, 310 gevechtstanks; en de verkoop van een vliegdekschip is praktisch afge-

rond.

China is goed voor 32 procent van de buitenlandse wapenaankoop van Pakistan. Het heeft ook Islamabad de nodige bijstand geleverd haar atoomwapenprogramma op te bouwen. Peking heeft aan Pakistan tevens 150 gevechts-

Voor de Pakistaanse zijde gaat het om 9 procent en voor India is het Britse aandeel 4 procent van de wapenaankopen. Londen verkoopt maar al te graag zijn uit de vaart genomen marineschepen aan beide landen, zoals de HMS Hermes die nu onder de Indische vlag en naam Viraat

vliegtuigen verkocht.

Ook Londen en Parijs waren zeer actief op deze wapenmarkt en verkochten hun wapentuig aan beide landen. Frankrijk is goed voor 15 procent van de buitenlandse wapenaankopen van Pakistan, waaronder Mirage gevechtsvliegtuigen en 3 zeer moderne onderzeeboten. Gelijkijdig verkocht Parijs zijn Mirage toestellen aan India. Het Verenigd Koninkrijk laat zich bij de wapenhandel met beide landen ook niet onbetuigd.

vaart. Verder aangevuld met Harrier gevechtsvliegtuigen en Seaking helikopters. Aan Pakistan verkochten de Britten zes Amazon class fregatten. De Britse wapenindustrie kreeg van de Blair regering wapenuitvoervergunningen naar India voor een bedrag van 65 miljoen pond en naar Pakistan voor 6 miljoen pond.

Ook andere landen die zich nu graag als vredesbemiddelaars aandienen op de internationale bühne zijn niet vies van de

wapenhandel. Zweden verkocht aan India 400 artillerie kanonnen van 155 mm. Onze noorderbuur Nederland leverde aan beide landen wapens en radarsystemen. Zuid-Afrika verkocht aan India gepantserde troepentransportvoertuigen.

IMAGO

We kunnen ons bij deze harde feiten dan ook de vraag stellen over de oprechtheid van de bemiddelingspogingen die de regeringen van deze landen, die gelijktijdig de verkopers zijn van moordtuigen en een permanente zetel bezetten met veto recht in de VN-Veiligheidstraad. Moet hun imago van vredebrengers dat ze ons via de media willen verkopen, niet hun activiteiten als wapenleverancier naar de achtergrond verdringen?

Zijn het niet juist deze grootmachten die de oorzaak zijn dat de spanningen zich tot een gevaarlijk punt kunnen ontwikkelen met alle gevolgen van dien?

BELANGRIJSTE WAPENLEVERANCIERS

INDIA

Ingevoerde wapens 1992 – 2002

Rusland:	5.918 miljoen \$ - 72%
Nederland:	628 miljoen \$ - 8%
Duitsland:	450 miljoen \$ - 5%
VK:	321 miljoen \$ - 4%
Frankrijk:	233 miljoen \$ - 3%
Slovakije:	215 miljoen \$ - 3%
Israël:	140 miljoen \$ - 2%
Anderen:	3%

PAKISTAN

Ingevoerde wapens 1992 – 2002

China:	1.723 miljoen \$ - 32%
Rusland:	115 miljoen \$ - 2%
Italië:	359 miljoen \$ - 7%
VS:	405 miljoen \$ - 8%
VK:	509 miljoen \$ - 9%
Frankrijk:	798 miljoen \$ - 15%
Oekraïne:	1.280 miljoen \$ - 24%
Anderen:	3%

KRONIEK VAN EEN CONFLICT

1947 – INDIAN INDEPENDENCE ACT

Na 200 jaar Brits koloniale heerschappij ontstaan in 1947 twee staten. Het overwegend hindoeïstische India en het islamitische Pakistan. Bij grensconflicten en etnische vijandigheden sterven meer dan 500.000 burgers.

1948 – EERSTE OORLOG OM KASJIR

Nadat de heersende hindoeïstische maharadja besloten heeft om tot de Indische Unie toe te treden en Delhi troepen naar Srinagar stuurde breekt de eerste Indische-Pakistaanse oorlog uit die in 1949 door een VN bemiddeling voor een bestand beëindigd wordt.

1965 – TWEDE OORLOG

Met dit militair conflict verandert er niets aan de opdeling van regio tussen het door India bestuurde Jammu & Kasjmir en het door Pakistan bezette Azad Kasjmir (Vrij Kasjmir). In 1972 wordt tijdens het akkoord van Simla de bestaande status-quo neergeschreven.

1971 – DERDE OORLOG

India ondersteunt met militaire operaties de afscheiding van Oost-Pakistan van West-Pakistan waardoor de Volksrepubliek Bangladesh ontstaat.

1999 – “KARGIL OORLOG”

Pakistaanse legerenheden en moslim guerrillatroepen bezetten in mei 1999 Kasjmir rond Kargil en Drass. Massieve militaire Indische tegenaanvallen. Is het begin van de vierde militaire confrontatie sedert 1947.

2001 - 13 DECEMBER AANSLAG OP HET INDISCHE PARLEMENT 2002 - DREIGENDE ESCALATIE

India een kolkende smeltkroes

Antoine Uytterhaeghe

een uitgave van de vzw Vrede augustus 1998

Dit vredeschahier is nog steeds verkrijgbaar
€ 5,5 port inclus
op prk 000-0956015-80

EEN REISIMPRESSIE UIT WOELIG INDIA

| Alfons Vandenbussche |

Ten zestal weken rondreizen met een paar vrienden in Noord-India (Rajastan, Uttar Pradesh, Uttaranchal) is niet zo vanzelfsprekend dezer dagen, we hebben dan ook wel wat getwijfeld of we het zouden doen maar ten slotte hebben we de knoop doorgehakt en het er op gewaagd. (1 februari tot 15 maart 2002)

De spanningen tussen India en Pakistan waren wat verminderd sinds de aanslag op het parlement in december 2001 maar de binnenlandse tussen Hindoes en Moslims namen toe. Terwijl we er waren vonden er zware rellen plaats in Gujarat met een 700 tal doden tot gevolg en er waren ook hoogoplopende twisten over de tempelgronden in Ayodhya in de staat Uttar Pradesh (UP) waar wij hoofdzakelijk in rondgereisd hebben. UP is een zeer dichtbevolkte Hindi sprekende staat in de Gangesvallei waar in de maand februari ook parlementsverkiezingen plaats hadden. Er was ook meer controle aan de grensovergangen tussen de staten tussen Delhi en UP en Rajastan dan het jaar voordien.

Het is het derde jaar na elkaar dat ik Noord-India bezoek en geleidelijk aan begin je meer te zien dan wat er aan de oppervlakte gebeurt. Ik had vooraf het boek van Antoine Uytterhaeghe (1) gelezen en wou dat voor een aantal zaken ook eens concreet uittesten.

Vrouwen en kinderarbeid bijvoorbeeld.

In Vrindavan in de buurt van Mathura, zo een 150 km ten zuiden van Delhi, een bedevaartsoord voor Indiërs die Krisjna vereren, zijn er nogal wat bloemenwekerijen langs de Yamuna rivier. De bloemen worden constant geplukt om er de bekende bloemenslingers mee te maken die geofferd worden bij het binnengaan in de tempel. Een eigenaar nodigt ons uit om eens een kijkje te nemen. Een oude vrouw zit er op het erf in de zon de bloemen aan een slinger te rijgen. Wat verder in de bloemenvelden werken veel jonge vrouwen. Ze wieden, plukken bloemen en van overal komen plots kinderen van achter de struiken te voorschijn, ze helpen mee

met hun moeder en gaan dus niet naar school. Het zweepje van de eigenaar zorgt dat ze na de begroeting weer verdwijnen en aan het werk gaan. Later zien we in datzelfde Vrindavan een leraar in de late namiddag onder een boom lesgeven aan kinderen die tijdens de dag niet naar school kunnen. Iets verderop worden straten opnieuw geplaveid. Daar doen weer vrouwen het zware werk en helpen hun kinderen mee stenen kappen. Als je een theetje gaat drinken of gaat eten in een dhaba, (eetgelegenheid langs de weg) zijn het weer jonge kinderen die na een kort bevel weten wat ze moeten doen om eten en drank klaar te maken.

Op weg naar het noorden passeren we aan de rand van Delhi en zien we de vuilnisbelten waar kinderen het plastic en ander bruikbare dingen verzamelen en in zakken stoppen. Terwijl we wachten bij de verkeerslichten wassen ze de ramen van de auto's in de hoop wat roepies te krijgen. In een park zag ik een vader zijn zoontje en dochter bevel geven om geld te gaan vragen aan de toeristen. Het beste wat je kunt doen is nog zelf meegaan als het gaat en wat fruit of eten kopen, want vaak dient het geld voor de aan drugs verslaafde vader.

Vrouwen doen overal het zware werk in de landbouw; ze gaan hout sprokkelen en dragen de zware bundels op het hoofd om een vuurtje te kunnen maken want rond die tijd kan het in de morgen en avond nog vrij koud zijn. Ze verzamelen de koeiendrek om die te laten drogen als brandstof. Ook in de bouw zijn de vrouwen zeer actief ook daar dragen ze hele stapels bakstenen op hun hoofd. De mannen zitten veelal te keuvelen, velen vinden ook geen werk. Het is opvallend als je

's morgens door de dorpen reist hoeveel mannen er samen staan te praten ...

Soms vinden ze een nepbaantje. Een nachtwaker bij het guesthouse waar ik verblijf vertelt me dat hij 500 roepies (de roepie heeft ongeveer de waarde van de vroegere Belgische frank) per maand verdient als hij van 21 tot 5 uur nachtwaker is. Tussen haakjes, er zijn ook meer nachtwakers nodig want de onveiligheid neemt overal toe. Pas dit jaar hoor ik voor het eerst verschillende mensen waarschuwen om 's avonds (het is om 18.30 donker) niet alleen op stap te gaan. Zelfs met een taxi zijn sommige eenzame wegen gevaarlijk geworden in het donker, kleine criminaliteit neemt toe. Waar de rijken wonen en waar toeristen verblijven in Vrindavan moeten alle wapens van de privé bewakingsdiensten ingeleverd worden om rellen te vermijden in de verkiezingsstrijd maar ook daar zijn er achterpoortjes.

Door de achteruitgang van het toerisme sinds 11-09 (vooral Amerikanen blijven weg) gaan de zaken ook slechter. De staatsemporia (winkels voor toeristen) in Delhi houden uitverkoop, de talrijke winkelbedienden staan toe te kijken Hoeveel zouden die verdienen?

In een winkel gespecialiseerd in westerse gebak in Jaipur de hoofdstad van Rajastan doet de eigenares haar beklag maar niet alleen over de wegblijvende toeristen. De moslims hebben veel meer kinderen dan de Hindoes; ze zullen ons nog overrompelen. Er komen ook moslims uit Bangladesh als illegale immigranten naar hier op zoek naar werk en ze komen vaak in de criminaliteit terecht

Er waren zoals gezegd verkiezingen in UP in de maand februari. De vier grote

partijen elk met hun logo voor de mensen die niet kunnen lezen houden optochten. De lotus is het symbool voor de BJP, de Hindoe partij die aan de macht is in de nationale regering, de hand staat voor de Congrespartij, de olifant voor Bahujan Samaj Party, de partij van de kastelozen (dalits). Er zouden nu problemen zijn om een regering te vormen in UP want de BJP heeft nogal wat zetels verloren. Ik zag optochten van de diverse partijen in Vrindavan met oorverdovende muziek via een luidspreker met batterij op een riksja gemonteerd. Veel mensen die ik sprak zeiden dat de politici corrupt zijn, ze beweren dat veel van de subsidies voor de streek in eigen zak verdwijnen. Dat doet me denken aan de erbarmelijke toestand van sommige hoofdwegen. Op de hoofdweg van Ramnagar - de poort voor het belangrijke natuurpark Corbett in het noorden - naar Delhi zitten bepaalde gedeeltes vol putten en gaten. De taxi eigenaar zei me dat het voor de 50 km van Ramnagar naar Modinar wel twee en een half uur zou duren. Later realiseerde ik me waarom. Ook hier corruptie?

Een ander acuut probleem is de vervuiling. Eigenlijk had India een goed systeem voor verwerking van afval. De varkens lopen vrij rond in de straten en eten alles op behalve het plastic. De kociemest wordt als brandstof gebruikt, een goede mestverwerking die ook nog energie bespaart. Maar in de grote steden doen de uitlaatgassen van de auto's, autoriksjas en bussen die nauwelijks gecontroleerd worden pijn aan de ogen. Zodra je de luchthaven van Delhi verlaat ruik je het al. (Delhi telt 13 miljoen inwoners en Jaipur twee miljoen).

De elektrische stroom valt geregeld uit, zeker na regen en de generatoren voegen naast de uitlaat ook nog hun deel toe aan de geluidsoverlast. Alleen in Delhi geldt een claxonverbod in de rest van het land is er dag en nacht geluidsoverlast. De vreselijkste claxons zijn die van de bussen, die snijden door merg en been. Er is weinig discipline in het verkeer, de grootste wagens zijn de baas. We waren vroeg vertrokken op weg van Jaipur naar Delhi; bijna een echte autoweg want belangrijk voor het toerisme in de driehoek Jaipur-Delhi-Agra. Wat later verdwe-

nen we in een mistbank, de chauffeur moest met het hoofd uit de taxi hangen. Er kwam zowaar een spookrijder in de vorm van een kamelengespan ons tegemoet. De boeren doen de minste inspanning om naar hun akker te gaan en zoeken de kortste weg. We hebben dan maar gestopt bij een dhaba en er een thee gedronken tot de mist opgeklaard was. Staatsbussen en vrachtwagens zijn het gevaarlijkst op de wegen. Ze halen het trage verkeer roekeloos in en de tegenligger moet dan maar op de berm rijden. Gelukkig rijdt het verkeer er heel wat minder snel dan bij ons. Defecte wagens staan gewoon op de rijweg met een paar stenen ervoor en achter als signalisatie.

Bij het binnenrijden van Delhi zie je jongelui de veiligheidsgordels en motorhelmen proberen aan de man te brengen want daar zijn ze verplicht.

Rijk en arm vormen nog grotere tegenstellingen dan bij ons. Op Connaught Place in het hartje van Delhi moeten de grote merken winkels niet onderdoen voor Brussel maar buiten zitten de bedelaars en klampen de kinderen je aan.

Dit alles klinkt misschien erg negatief over India. We zagen ook positieve dingen. Het toeval wou dat we in het Museum van Mathura waren toen er hoog bezoek was. Het hoofd van de Jains (2) (een van de religieuze groepen in India), een digambara "zij die door de hemel gekleed zijn", kwam er de mooie Jainbeelden uit het begin van onze tijdrekening bewonderen. Hij loopt poedelnaakt in winter en zomer, eet maar een keer per dag en gaat altijd te voet met zijn volgelingen. Een totale verwerping van de consumptiemaatschappij, maar niet voor iedereen weggelegd. Er wordt in India ook veel gebeden voor de vrede in de talloze tempels en ashrams en er zijn gelukkig ook plaatsen waar Hindoes en moslims goed samenwerken, helaas nog veel te weinig. Talloze vrijwilligersorganisaties helpen er de armoede bestrijden en in Delhi is er zelfs al een vakbond van jonge vuilnisrapertjes.

We moeten geduld hebben, vertelt me een aardrijkskundige die ik ontmoette in Jaipur, India is een reusachtig land dat pas een halve eeuw onafhankelijk is en

een democratie ...

Geduld moet je ook hebben als je wil mailen naar het thuisfront in een internetcafé, de elektriciteit valt vrijwel dagelijks een paar uur uit, in Vrindavan zelfs een paar dagen. De Indiër is dat gewend en berust er in, voor ons die verwend zijn aan stiptheid en snelheid een les.

India neemt ook meer en meer deel aan de culturele globalisering door de media en Internet. Het recent verschenen boek "Media, sex and drugs in the global village" (3) gaat uitgebreid in op de gevolgen van de culturele globalisering in enkele ontwikkelingslanden. Een citaat: "Wat moet een jonge Indiër die via satelliet-televisie naar 'Bay Watch' kijkt, wel denken als hij een van de blonde stoten uit die sullige Amerikaanse serie ziet kussen? In Indische films en televisieseries mogen kusscènes en schaars geklede meisjes niet vertoond worden. Die reglementeringen staan nu onder druk. Onderzoeken hebben aangetoond dat de stedelijke jeugd uit de Indische middenklassen, de kweekvijver voor latere beleids- en bedrijfsverantwoordelijken, zich meer en meer vereenzelvig met de westerse waarden en normen." Als afsluiter op deze reiservaringen geef ik Antoine Uytterhaeghe gelijk in zijn inleiding: "Door te proberen in de huid te kruipen van een Indiër, is men beter in staat de schokkende scènes te relativiseren zonder ze daarom goed te praten. Wat ook de kritiek is op het Indisch maatschappelijk bestel, bij ons oordeel moeten we rekening houden met het globaal economisch kader op wereldniveau. Dat geeft elk der dewereldland en dus ook India weinig ruimte voor een eigen sociale politiek. De armoede zorgt ervoor dat interne cohesie van het land in het gedrang komt." ■

(1) Antoine Uytterhaeghe: "India, een kolkende smeltkroes" Vrede vzw 1998.

(2) Zie ook: A. Uytterhaeghe pagina 34. Voor meer informatie over de Jains zie <http://www.jainsamaj.org>

(3) Yahay K. Kamalipour, Kuldip K. Rampal: "Media, sex and drugs in the global village" Uitgeverij Rowman & Littlefield 293 blz € 42,30 - ISBN 0-7425-006-6

DE EUROPESE TERRORISTENLIJST

| Ludo De Brabander |

Op aandringen van de Verenigde Staten heeft de Europese Unie een hele reeks maatregelen genomen voor een gezamenlijke 'oorlog tegen het terrorisme'. Het wordt alsmoer duidelijker dat deze oorlog misbruikt wordt voor een heel andere politieke agenda. Dat blijkt ook uit de geactualiseerde EU-lijst met terroristische individuen en organisaties, waarbij enkele landen hun tegenstanders als 'terroristisch' hebben gelabeld gekregen van wie tegoeden zonder meer in beslag kunnen worden genomen. Vooral het geval van de Koerdische Arbeiderspartij, PKK, zorgt voor controverses en vraagtekens.

Een moeilijk politiek punt? Noem het dan 'oorlog tegen het terrorisme'. Dat is zowat kort samengevat de manier waarop de VS hun buitenlands beleid verkopen. Voor de slaagkansen van het peperdure antiraketterschild kwam 11 september als door god gezonden. Ook nucleaire wapens, altijd geliefkoosd door conservatieve Amerikaanse politieke kringen, zijn terug 'in'. In eigen land heeft de Amerikaanse regering in elk geval geen seconde gearzeld om het defensiebudget tot duizelingwekkende hoogtes te laten stijgen en een slabakkende wapenindustrie te verblijden met een hele reeks nieuwe bestellingen.

Ook op juridisch vlak werden een hele batterij repressieve maatregelen in stelling gebracht en is het in regeringskringen populair geworden om politieke tegenstanders tot 'terroristen' te verklaren. Dat gaat vrij gemakkelijk, want Washington's definitie is uitermate arbitrair.

Eind november 2001 publiceerden de VS hun eerste lijst met organisaties en individuen die het terrorisme zouden steunen. Daarop prijken ook de namen van drie Somaliërs woonachtig in Zweden die werkten voor het geldtransfer bedrijf Al Barakaat.¹ De lijst werd achtereenvolgens overgenomen door de VN en dan de EU, waardoor de drie mannen officieel gebrandmerkt stonden als 'terroristen'. Een onderzoek door de Zweedse regering wees evenwel uit dat de mannen helemaal niets met terrorisme te maken hadden, maar zonder goedkeuring van de VS konden ze echter niet van de zwarte lijst verwijderd worden. Bijgevolg bleven de

bezittingen van de betrokken Somaliërs bevroren zonder dat de Zweedse regering daar veel tegen kon doen. Het gaat hier niet om een alleenstaand incident. In de VS werd de Amerikaanse organisatie 'Global Relief Foundation' op de zwarte lijst geplaatst en de tegoeden bevroren. De Belgische zusterorganisatie van deze

worden. Maar volgens Tony Bunyan van de Britse organisatie Statewatch, is het onmogelijk om de meeste voorstellen uit te voeren zonder te raken aan elementaire burgerrechten en rechten van asielzoekers en vluchtelingen.² Hij verwees onder meer naar een geheime meeting die daarop tussen VS en EU functionarissen

Ook in de Europese Unie is de oorlog tegen het terrorisme een politieke oorlog waarbij landen hun verlanglijstje indienen.

islamitische liefdadigheidsinstelling, geleid door Nabil Sayadi, kon toch verder functioneren. Belgische onderzoekers die tevergeefs Sayadi op terrorisme onderzochten, klaagden over het feit dat de VS nooit de gevraagde concrete informatie heeft bezorgd. Volgens de "Wall Street Journal" zijn heel wat Europese functionarissen weinig tevreden omdat het onder het huidige systeem voor beschuldigen moeilijk is om hun onschuld te bewijzen.

loch is de Europese Unie de VS zeer behulpzaam geweest. Toen in oktober vorig jaar James Foster in naam van President Bush in een brief de voorzitter van de Europese Commissie, Romano Prodi, een hele waslijst te nemen maatregelen voorstelde, antwoordde de Europese Commissie dat aan de meeste van de vragen kon tegemoet gekomen

heeft plaatsgevonden, waar afspraken werden gemaakt over uitleveringen die ook consequenties hebben voor alles wat met migratie en vluchtelingen te maken heeft.

EUROPESE LIJST

Eind december 2001 publiceerde de Europese Ministerraad een eigen terroristenlijst. Uit deze eerste lijst viel al meteen op te maken dat ook in de Europese Unie de 'oorlog tegen het terrorisme' een politieke oorlog is en de gelegenheid voor landen om hun verlanglijstjes in te dienen. Toen Spanje begin dit jaar de fakkel van het voorzitterschap van de EU overnam verklaarde minister van Binnenlandse Zaken de strijd tegen het terrorisme als een van de prioriteiten. Dat had niet alleen te maken met 11 september, maar vooral ook met het lang aanslepen-

de Baskische conflict. Op de lijst met namen van personen prijken maar liefst 21 Baskische ETA-militanten op een totaal van 29. Bovendien werden een hele reeks organisaties met banden met de ETA eveneens op de bewuste lijst geplaatst, zoals Gestoras pro Amnistia, een steungroep voor gevangenen die focust op mishandelingen door de Spaanse veiligheidsdiensten.

Nog gortiger wordt het bij het opstellen van de tweede versie begin mei dit jaar. Zonder enig parlementair debat, via een 'geschreven procedure', wordt de eerste lijst geactualiseerd met nieuw toegevoegde personen en organisaties van wie de tegoeden dienen te worden bevroren. Voor het eerst wordt ook de Koerdische Arbeiderspartij PKK vermeld, dit op aandringen van Turkije en Groot-Brittannië.

PKK

De PKK heeft in 1999 een eenzijdig wapenstilstand afgekondigd en de gewapende strijdkrachten achter de Turkse grens teruggetrokken, waarmee een einde kwam aan een strijd die 15 jaar heeft geduurd. De PKK streeft sindsdien naar een politieke oplossing van het Koerdische vraagstuk. Op een congres van 4 tot 10 april werd de PKK officieel opgedoekt. In de plaats is er KADEK gekomen (Congres voor de Vrijheid en Democratie van Koerdistan), waarmee een drie jaar durende transitiefase van gewapende naar politieke strijd is afgerond. Al die tijd dat de PKK de gewapende strijd voerde stond het nergens officieel gebrandmerkt als 'terroristisch'. In verschillende landen hield ze er zonder noemenswaardige problemen kantoren en activiteiten op na. Op een ogenblik dat de PKK zich volledig omvormt tot politieke organisatie wordt ze paradoxaal genoeg 'terroristisch'.

Een andere organisatie in Turkije, het Revolutionair Volksbevrijdingsfront/partij (DHKP-C), prijkt eveneens op de lijst. Deze links-radicalen organisatie vindt dat ze een legitieme strijd voert tegen de 'staatsterreur'. De DHKP-C telt een massa politieke gevangenen die sinds oktober 2000 een hongerstaking houden tegen de fameuze F-type isolatiecellen (zie onder meer

"Uitpers" nr. 16 en nr. 20).

De Turkse regering en de media hebben zelfs niet gewacht tot de lijst officieel werd gepubliceerd om te spreken over de overwinning op het 'terrorisme'. De minister van Buitenlandse Zaken, Ismail Cem, sprak van een ommezwaai in de Turks-Europese relaties en dat de onderhandelingen over toetreding van Turkije tot de EU wellicht gauw van start konden gaan.

dig maakt aan systematische staatsterreur en dat er op grote schaal wordt gefolterd, terwijl elementaire rechten als taal, cultuur en vrije meningsuiting onbestaande zijn. De EU-lijst zal Turkije in elk geval niet aanmoedigen om het voortaan anders te doen: tegen terroristen zijn immers alle middelen 'legitiem'. Zeker met de extreemrechtse partij MHP (de Nationale Actiepartij) aan het roer. De MHP heeft een traditie van extreemrechtse terreur via de 'Grijze Wolven', die gro-

Tijdens de oorlog tegen het Koerdische volk werden o.m. 3000 dorpen ontvolkt: een gans gebied werd volledig gemilitariseerd. Maar staatsterreur staat niet in het EU-woordenboek.

(Foto N. Hannes)

STAATSTERREUR BUITEN SCHOT

De grootste zwakte van de EU-lijst is dat 'staatsterreur' zoals in Israël, Colombia en Turkije buiten schot blijft. Met de lijst heeft de EU dan ook een dubbelzinnig signaal gegeven. De beslissing om organisaties als de PKK op de lijst te zetten is in tegenspraak met wat het Comité voor Burgerlijke Vrijheden en Rechten van het Europese Parlement een tijd geleden stelde, namelijk dat er een verschil moet worden gemaakt tussen terrorisme en 'dadens van verzet in derde landen tegen staatsstructuren die zelf terroristische methodes hanteren'. Er bestaan genoeg documenten, rapporten, veroordelingen van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens, die aantonen dat Turkije zich schul-

tendeels ongestraft is gebleven. In het Turkse parlement zetelen vandaag een hele reeks criminelen en terroristen.³ Zo is er Mehmet Gul en Ahmet Cakar, parlementariërs van Istanbul en beiden beschuldigd voor de moord op zeven studenten in Beyazit op 16 maart 1978. Of parlementslied Mustafa Verkaya, beschuldigd van wapenhandel, Ismail Hakki Cerrahoglu, betrokken bij de moord op een journaliste van het dagblad "Demokrat" of Yusuf Kirkpınar, destijds veroordeeld wegens de staatsgreep van september 1980 enz... Volgens het maandblad "Info-Türk" zijn minstens 16 parlementslieden van MHP betrokken bij moord, drugs- en wapenhandel of andere criminele feiten. Desondanks maken

Europese politici geen problemen van ontmoetingen met MHP-ministers en parlementairen. Iemand als minister van Defensie Cakmakoglu (MHP) komt geregeld in Brussel in het kader van de NAVO- en andere bijeenkomsten.

BELGIË: DISCUSSIE ACHTER DE SCHERMEN

De lijst is tot stand gekomen zonder enig parlementair debat en was voorwerp van verborgen discussies achter de schermen van allerlei kabinetten. "De beslissing van de eerste lijst terroristische organisaties kwam er door toedoen van de Europese ministeries van Binnenlandse Zaken en Justitie. De definitie over de geactualiseerde lijst is een zaak van de Europese regeringen en de ministeries van buitenlandse zaken. Uiteindelijk beslist het kernkabinet", zo viel er te vernemen op een groen kabinet. Diezelfde bron zei niet voor de totstandkoming van de lijst dat er "sterke krachten de PKK op de lijst wilden: Turkije en Groot-Brittannië hebben de forcing gevoerd. Er lijkt een compromis in de maak: wel PKK op de lijst, maar niet KADEK (de nieuwe naam)."

In België is vooral de discussie rond de PKK niet zonder belang. Er zijn in ons land enkele Koerdische organisaties actief die door Turkije als directe PKK-organisaties worden gezien. Een daarvan is Medya-TV, een bij de Koerden erg populaire televisiezender gevestigd in Denderleeuw die een doorn in het oog is van de Turkse regering. France Blanmailland van Ecolo, die de interne discussies mee heeft gevolgd zegt: "Ik ben sterk tussengekomen tegen het zetten van de PKK op die lijst. Die discussie is gevoerd op interkabinetten vergaderingen. In die vergaderingen is formeel en herhaaldelijk gezegd dat de tekst zeer restrictief is, dat dus enkel de genoemde organisatie gevisieerd wordt. KADEK of andere Koerdische instellingen staan er niet op. Dus concreet, enkel rekeningnummers op naam van de PKK kunnen geblokkeerd worden. Dat is de houding van de Belgische regering." Een gelijkaardig gekuid is ook op een socialistisch kabinet te horen (vertrouwelijke bron): "De gevolgen van de PKK op de terroristenlijst zijn dat eventuele tegoeden van de PKK kunnen bevroren worden.

UITTREKSEL PERSMEDEDELING VZW VREDE

EU MAAKT POLITIEK MISBRUIK VAN 'STRIJD TEGEN TERRORISME'

In het kader van de 'strijd tegen het terrorisme' heeft de Europese Unie voor de derde keer zijn Europese lijst met terroristische organisaties en individuen uitgebreid. Ditmaal staan ook de Colombiaanse guerrillaorganisatie FARC, en drie Palestijnse organisaties op de lijst: de Martelaren van de Al-Aqsha Brigades, de PFLP (Volksfront voor de Bevrijding van Palestina) en PLF (Palestijns Bevrijdingsfront). De laatste twee organisaties zijn vertegenwoordigd in de PLO. Staten zoals Israël en Turkije, die staatsterreur uitoefenen tegen de burgerbevolking gaan niet alleen vrijuit, maar krijgen van de EU zelfs gedaan dat tegenstanders vogelvrij worden verklaard.

Vrede vzw vindt deze praktijk onaanvaardbaar en eist van de Belgische regering dat ze afstand neemt van zowel deze lijst, als van de manier waarop deze tot stand komt.

De strijd tegen terreur moet gevoerd worden, maar dan in de juiste context en met de juiste middelen. De manier waarop de huidige lijst tot stand komt ademt willekeur uit en dreigt het onderscheid uit het oog te verliezen tussen 'terrorisme' en 'bevrijdingsstrijd'. Bovendien is het een rechtsstaat onwaardig om een dergelijke lijst op te stellen zonder enig parlementair debat. Het getuigt van cynisme dat de organisatie van de door Israël vermoorde Abu Ali Mustafa (augustus 2001), de PFLP, op de zwarte lijst wordt geplaatst, terwijl de verantwoordelijke, premier Sharon, vrijuit gaat en met deze lijst zelfs nog aangemoedigd wordt om zijn repressiepolitiek voort te zetten.

Dat is gevraagd door Turkije en door Groot-Brittannië. België heeft reserves geuit, maar enkel Nederland en België verzetten zich. Wat de ERNK betreft, de Europese politieke arm van de PKK, die komt niet op de lijst. Momenteel blijven we op onze positie, maar gezien we in de minderheid staan, zullen we in de notulen laten opnemen dat er sinds 1998 een wapenstilstand is en dat de Belgische regering de legitieme rechten van het Koerdische volk steunt. De DHKP-C komt op de lijst. Dit wordt allemaal besproken op het niveau van experts, niet in het parlement. Zowel België als Nederland gaan ervan uit dat twee kleintjes niet kunnen dwarsliggen. De rechtsgrond van deze maatregel is enkel dat rekeningen op naam van de PKK kunnen worden geblokkeerd.

De groenen en de socialisten zijn tegen de PKK op de terroristenlijst, maar de PRL is sterk voor omdat Louis Michel vreest geïsoleerd te staan binnen de

Europese Unie. Hierover is urenlang gediscussieerd. Opvallend is dat de Fransen geen rol hebben willen spelen. Traditioneel is er een Frans-Britse tegenstelling, behalve over dit dossier."

Bij Medya-TV is men er alleszins niet gerust op, vooral omdat men er na een telefoontje met het kabinet van Buitenlandse Zaken geen duidelijkheid kreeg welke implicaties de lijst had op de Koerdische televisiezender. Daar blijft men niet bij de pakken zitten. Zij bereiden zich alvast voor op moeilijkheden en zijn begonnen aan de oprichting van een steungroep.

¹ Zie Wall Street Journal, 21 mei 2002

² Statewatch analysis no 2: US letter from Bush to EU, 16.10.01

³ Dogan Özguden. Nouvelle soumission européenne aux chantages du terrorisme d'Etat turc. Info-Türk, april 2002

MEDIA EN INTERNATIONALE ACTUALITEIT (DEEL 1)

| Merel De Smet en Roel Deconinck |

Op woensdag 27 maart organiseerden de jongeren van Vrede een debat over de relatie tussen media, globalisering en internationale politiek. Sprekers waren Jan-Pieter Everaerts, 'mediawatchdog' bij Diogene(s), Wim De Neuter, journalist, Anne Adé, journalist bij onafhankelijk medium Wereldwijd en Maarten Van Hove, beginnend journalist en media-activist bij Indymedia. Deze mensen hadden stuk voor stuk bijzonder interessante zaken te vertellen vanuit hun journalistieke ervaring. Bovendien kwamen een aantal nieuwsfeiten uit het buitenland aan bod die de media gewoonlijk niet halen. Ludo De Brabander modereerde het debat.

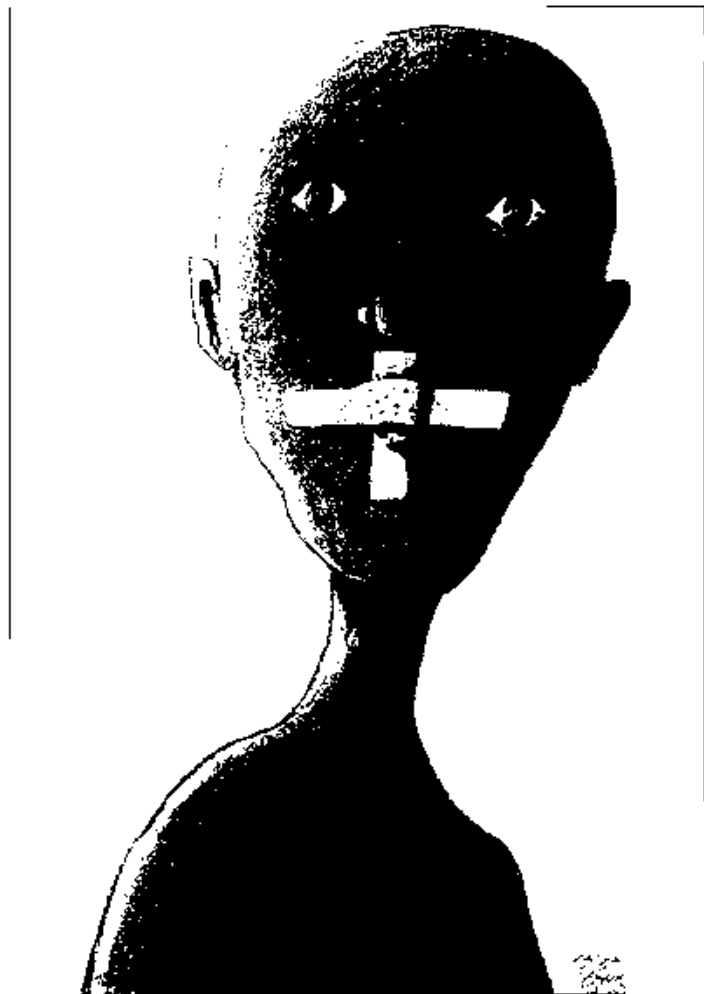
MANUFACTURING CONSENT. NOAM CHOMSKY EN DE MEDIA

We vatten de avond aan met een video-voorstelling, gemonteerd en voorgesteld door Tineke Van Buynder en Pieter Teirlinck: "Dit is een vijftien minuten durende compilatie van een oude documentaire die vandaag nog niets aan relevantie heeft ingeboet. Een van de basisprincipes van democratie houdt in dat de bevolking via de media controle kan uitoefenen op het politieke proces. De media moet dus aan iedereen in gelijke mate toegang verschaffen tot waarachtige en onafhankelijke informatie die belangrijk is voor de meningvorming over politiek. In twee van zijn werken, 'Necessary Illusions' en 'Manufacturing Consent' (beide uit 1988), maakt Noam Chomsky, linguïst, politicoloog en schrijver een grondige analyse van de media. Beknopt samengevat komt het hierop neer: 'moderne mensen' zijn niet in staat de werkelijkheid te vatten en kunnen bijgevolg geen doordachte keuzes maken in functie van het algemene belang. Een beperkte groep mensen, in het bijzonder de geschoolde en politiek bewuste klasse, kan dit wel en moet daarom diepgaand geïndoctrineerd worden met een dergelijk informatieaanbod dat gemakkelijk een consensus bereikt wordt. De creatie van censgezindheid dus. Voor de overgrote meerderheid van het publiek volstaat een ruim aanbod aan entertainment en het voorschotelen van algemeen aanvaarde opinies opdat er geen kritische vragen zouden rijzen. Deze sturing van de publieke opinie noemt men propaganda."

NIEUWSAGENTSCHAPPEN EN MEDIACONCERNS

De grote nieuwsagentschappen beschikken quasi over een monopolie op de vergaring en verspreiding van buitenlands nieuws. Zij bepalen de agenda en zetten als eerste de toon. Drie van de grootste agentschappen, Associated Press, Reuters en Agence France Press verspreiden meer dan zeventig procent van de internationale informatie-stroom. Vrijheid van informatie is een mythe. De media volgt vol vertrouwen - soms met flaters tot gevolg! Fouten worden niet of voldoende duidelijk rechtgezet achteraf waardoor de bevolking soms fout geïnformeerd

is. Mediagroepen hebben door hun alomtegenwoordigheid een grote invloed op de filtering van nieuwsfeiten. Er zijn nu eigenlijk zes multinationale mediaconcerns die het globale medialandschap bijna volledig domineren. De macht van deze reuzen beperkt zich niet tot nieuws-

media. De Grote Zes hebben elk een waar commercieel imperium dat de consument van opstaan tot slapengaan, van geboorte tot dood begeleidt. Ze beschikken over uitgeverijen, platenmaatschappijen, winkels, pretparken, advertentiebedrijven, sportteams. Als mediabedrijven eveneens belangen hebben in andere bedrijfstakken, zoals kabeldistributie of pretparken, kan je je natuurlijk de vraag stellen welke boodschap ze in petto zullen hebben. We zullen deze zes bedrijven in een volgend artikel uitgebreider bespreken.

SCHAALVERGROTING EN BELANGENVERMENGING LEIDEN TOT VERVLAKKING

In de VS zorgde senator McCain voor een opzienbarende wetswijziging opdat mediagigant Viacom niet in de illegaliteit zou verkeren. Een week eerder had Viacom immers de wet die een dergelijke machtsconcentratie verbood overtreden door het televisienetwerk CBS, dat maar liefst 200 kanalen bezit, op te kopen. Bij het ontstaan van VTM én bij de hervormingen van de BRT hebben politieke belangen meegespeeld. Bert De Graeve en de nieuwe commerciële zender vormden een offensief tegen de "te linkse journalistiek" van de BRT. Iemand als Christiaan Van Thillo van de Persgroep zorgt door zijn connecties met de regering voor een sterk gewijzigde berichtgeving in het vroeger onafhankelijke dagblad De Morgen, dat ondanks de talloze persoonlijke bijdragen van lezers niet onafhankelijk kon blijven (renderen). 'Toen ik klein was, werd de televisie voorgesteld als een venster op de wereld. Maar nu is het omgekeerd: het dorp is onze wereld. Naarmate er meer middelen voorhanden zijn om verslag uit te brengen van waar dan ook, wordt het lokale steeds belangrijker. Het buitenlandse nieuws komt steeds meer in de verdrukking, ook bij de publieke omroep. Dat heeft een effect op de mensen. Onderschat dat niet.'

Gui Polspoel, De Standaard

De filtering op twee niveaus (door agent-schappen en door de grote mediagroepen) zorgt voor een immense verschraling van de berichtgeving. De verarming wordt nog in de hand gewerkt door aller-

hande hervormingen ten gunste van de concurrentiepositie. Gespecialiseerde redacties worden opgedoekt, budgetten beperkt, onderzoeksjournalistiek geschrapt. Het gebrek aan achtergrondkennis van journalisten is soms schrijnend, maar wat wil je? Als je als verslaggever van de verkiezing van Miss Bloemkool naar een anders-globalisten manifestatie trekt, welke diepgaande artikels kan je dan nog brengen? Een vaak gehanteerde remedie tegen de informatiemoede heeft al meer dan één kijker versteld doen staan: lokale weetjes zonder echte nieuws waarde worden tot belachelijke proporties opgeblazen. Zo kan een verhaal van een paard dat met koets en al in het kanaal springt gerust evenveel tijd in een journaal krijgen als de volledige samenvatting van het buitenlandse nieuws.

DE TIRANNIE VAN DE KIJKCIJFERS

Commerciële media moeten zich in stand houden door een zo groot mogelijk deel van het marktsegment te veroveren. Een trouw publiek verzekert hen inkomsten van adverteerders. Een zo breed mogelijk publiek verwerf je niet door kritische journalistiek te brengen, wat tijd en geld kost en vragen oproept. Je doet dit door controverse uit de weg te gaan en informatie aan te bieden als licht verteerbare, eenduidige verhaaltjes. Elke aanvullende informatie is overbodig en zich vragen stellen is iets voor mensen die zich niet willen amuseren.

Toen Guy Verhofstadt een bezoek bracht aan China werden op het VTM-journaal archiefbeelden van manifestaties getoond. Er werd met geen woord gerept over een betoging die een paar weken eerder plaats vond. Volgens VTM waren er voor het ogenblik geen onlusten. Elke manifestatie in China is een opzienarend feit. Maar als er geen pasklare en goed klinkende omkadering is voor een gebeurtenis, wordt ze niet vernoemd. In plaats van op de hapklare verhaaltjes van de agentschappen klakkeloos over te nemen, zouden redacties een beroep kunnen doen op kwaliteitsjournalisten uit het buitenland, maar dit is iets duurder, dus te duur. Het nieuws dat we zien is lang niet zo betrouwbaar als we denken.

Tallose internationale onderwerpen hebben een zeer complexe (historische) achtergrond, vereisen een gedegen dossierkennis en verslaggevers ter plaatse voor een realistisch en actueel beeld van de situatie. Wie kan, enkel aan de hand van een televisiejournaal, nog kan begrijpen wat er aan de hand is in de wereld? In het Midden Oosten, in Madagascar, waar twee rivaliserende presidentskandidaten elkaar het leven zuur maken, de schrijnende toestand in Afrika, de recente invallen van Turkije in Irak (Koerdistan). Veel hoor je er niet over, want de media schikt zich wanhopig naar een beeld van de kijker dat zij zichzelf heeft aangeprept: een simpele mens die enkel uit is op vertier. De VTM nieuwsredactie volgt de grillen van de zappende kijkers nauwkeurig op: als zij van kanaal veranderen tijdens een bepaald onderwerp dan zal de redactie dit soort onderwerpen niet meer aansnijden.

MANIPULATIE

Het verschil tussen vervlakking en manipulatie is niet altijd even duidelijk. Lacunes in het nieuws kunnen enerzijds gezien worden als een gevolg van de vervlakking, anderzijds kan het niet geven van informatie ook doelbewust gebeuren en dan is er zeker sprake van manipulatie. De motieven hiervoor kunnen zowel economisch als politiek zijn. Een hoofdredacteur zal zich hoeden om een artikel uit te geven dat een belangrijke adverteerder in diskrediet brengt. Maar het gaat verder dan dat: over de eigenaars van de media, over het fenomeen van de mediaconcentratie en over de aan media gelieerde bedrijven wordt bitter weinig (kritisch) geschreven in de populaire media. Manipulatie met politieke motieven is nog frappanter. We moeten maar denken aan hoe de Golfoorlog begon. Toen Irak Koeweit binnenviel, werden op de televisie beelden vertoond van een verpleegster die getuigde dat in een ziekenhuis couveusebaby's werden gedood door Irakese soldaten. Kort na de nieuwsuitzending hebben de toenmalige Amerikaanse parlementsleden gestemd voor de inval in Irak. Verschillende parlementsleden baseerden hun stemgedrag op de gruwelijke gebeurtenissen in het

ziekenhuis. Later bleek dat de informatie fout was. De getuige was in werkelijkheid de dochter van de ambassadeur van Koeweit in de V.S.

In een recenter voorbeeld zie je hoe de situatie van vrouwen in Afghanistan aangegrepen wordt om de hele bommen-campagne een caritatief tintje te geven. De ware, economische toedracht blijft zo ook wel handig op de achtergrond. In dat zelfde voorbeeld kunnen ook vragen gesteld worden bij het grote gebrek aan kritische publicaties over het post-11 septemberbeleid van de VS. Verschillende kritische Amerikaanse journalisten die de hand ook in eigen nationalistische boezem wilden steken, kregen een ontslagbrief als dank. In Israël is het de journalisten door premier Sharon verboden naar de Palestijnse gebieden te gaan. Er is nauwelijks beeldmateriaal van de schade, aangericht door Israëlische tanks en raketten. De correspondenten zitten voor namelijk in Jeruzalem, en net daar gebeuren de meeste aanslagen door Palestijnen. Als de Palestijnen iets aanrichten, wordt dat onmiddellijk in beeld gebracht. Als de Israëli's iets aanrichten, kan geen beeld onze media bereiken. Vanzelfsprekend heeft dat gevolgen voor de wijze waarop mensen het conflict beoordelen.

CONCLUSIES VAN HET MEDIADEBAT

Het beeld dat op het debat naar voor kwam van de populaire media was tot hier zeer negatief. Toch werd vooral ook de rol van individuele journalisten benadrukt. Er zijn er die op een kritische en onderbouwde manier te werk gaan. Er rest dus nog hoop, al blijft het voor hen wel een voortdurende strijd om hun artikels gepubliceerd te krijgen. Naast deze kritische journalisten groeit ook het aanbod aan alternatieve media. We laten ze in de volgende afleveringen van deze reeks aan bod. Als afsluiter van het debat werd een strategie geformuleerd om verzet in het leven te roepen tegen media-leugens en -manipulatie:

- onafhankelijke media moeten streven naar samenwerking met andere onafhankelijke initiatieven om samen een volwaardige mediabeweging te vormen die

ervoor ijvert onjuistheden in de berichtgeving aan te vechten.

- De media moeten zich specifiek richten tot een doelgroep.
 - Op politiek vlak moet verzet geboden worden aan de machtsconcentratie in mediabedrijven en mogelijke vormen van belangenvermenging.
 - De publieke opinie moet worden verbreed en beter geschoold worden in kritische analyse. Een vorm van historische kritiek (analyse van bronnen, de herkomst van bepaalde informatie) zou bijvoorbeeld beter aan bod komen in elke opleiding.
- 'We hebben de keuze', zegt Subcomandante Marcos. 'We kunnen een cynische houding aannemen ten opzichte van de media, en zeggen dat er niets te doen is aan de macht van de dollar, die

zich omzet in beelden, woorden, digitale communicatie en computersystemen.

We kunnen ook zeggen dat alle communicatie van de mediamonopolies een totale leugen is, en er ons bij neerleggen. Er is echter een derde optie, wars van conformisme, scepticisme of wantrouwen. We kunnen immers een kritisch wereldbeeld hebben, en interesse opbrengen voor wat er écht gebeurt met de mensen in de vier windstreken.

Uit: 'De informatie is ons wapen.'

Dissidente media. Persvrijheid in tijden van globalisering". Anne Adé, Wereldwijd Mediahuis.

Bijkomende informatie en interessante links over mediaconcentratie kan je vinden op de website over het mediadebat. ■

VERKIEZINGEN EN DEMOCRATIE

| André De Smet |

Verkiezingen zijn zonder twijfel een belangrijk element bij de democratische besluitvorming. Het zou in ieder geval zo moeten zijn. Maar er is een 'maar'. Waar, wanneer en hoe wordt het democratisch karakter bepaald? De geïndustrialiseerde wereld heeft zo de pretentie dat zij het summum van de democratie vertegenwoordigt. De landen uit het Noorden eigenen zich dan ook het recht toe om de derdewereld moreel en politiek, soms ook financieel, te dwingen Westerse waarnemers toe te laten om controle uit te oefenen op hun verkiezingen. Nachtans, na de komedie in de Verenigde Staten waar president Bush uiteindelijk door tussenkomst van het hoger gerechtshof werd aangesteld, en waar zijn tegenstander, Gore, meer stemmen kreeg dan de president, mogen wel vragen gesteld worden over de normen van dergelijke democratie.

Het is ook geen geheim dat uiteindelijk nergens een model bestaat van een democratisch kiessysteem. In geen enkel land is er een gelijkenis met een ander land. We weten natuurlijk dat in elk land op een bepaald ogenblik een kiessysteem werd doorgedrukt dat beantwoordde aan de belangen van de groep die op

dat moment aan de macht was. En deze vertegenwoordigen meestal de heersende economische en financiële machten in het land. Bovendien werden deze kiessystemen opnieuw door de aan de macht gekomen groepen gewijzigd om zich een blijvende meerderheid te verzekeren. Natuurlijk werd dit steeds met aangepaste argumenten omkleed.

Ook in ons land is men aan een dergelijke operatie bezig. Het gaat hem steeds om een vlucht voorwaarts waardoor de fundamentele problemen waarmee de bevolking geconfronteerd wordt, amzeild worden. Dat hierbij door een groeiende ontevredenheid en door het gebrek aan geloofwaardigheid van sommige partijen mensen uit de boot vallen, lijkt niemand te deren.

Gezien in praktisch alle landen, alle partijen in het centrum willen kruipen – Schroeder voert zelfs zijn campagne onder het motto 'de partij van het midden' – zijn de fundamentele verschillen zoek. En gezien niemand durft of wil zijn nek uit te steken neemt de politieke onverschilligheid bij de bevolking toe en wordt de kloof met de burger steeds breder. Een beetje bescheidenheid en meer luisterbereidheid zouden misschien niet ongepast zijn.

PAKISTAN - REFERENDUM - 30/04/02

De Pakistaanse president, generaal Pervez Moucharraaf, won natuurlijk het referendum dat hij organiseerde om zijn ambts-termijn met vijf jaar te verlengen. Volgens de kiescommissie kreeg de generaal 42,8 miljoen ja-stemmen op de 43,9 miljoen kiezers of 97,98%. Volgens dezelfde bron bedroeg de opkomst 50% tegenover 38% bij de parlementsverkiezingen van 1998.

De coalitie van de vijftien belangrijkste oppositiepartijen die opgeroepen hadden de stemming te boycotten, beweren dat de opkomst slechts 10% bedroeg en dat er veel onregelmatigheden waren. Bijzonder opvallend was het feit dat reeds voor de verkiezingen bekend werd gemaakt dat er aan de kiezers geen identiteitskaart zou gevraagd worden, en dat er tevens geen lijsten in de kiesbureaus zou liggen met de ingeschreven kiesgerechtigden. De kiezers werden alleen met een zwart streepje op de nagel gemerkt. Sommigen zouden zo in vijf verschillende stemlokalen gaan stemmen zijn.

Generaal Moucharraaf kwam door een staatsgreep in 1999 aan de macht, na de omverwerping van het bewind van eerste minister Nawaz Sharif. Hij regeerde sindsdien met ijzeren hand, maar liet de pers relatief vrij.

Voor de absolute meerderheid van de 145 miljoen inwoners heeft hij echter niets gedaan. Terwijl hij voorheen het regime van de Taliban in Afghanistan onvoorwaardelijk steunde, gebruikte hij zijn militaire macht ook tegen buurstaat India door de fundamentalistische islamisten in Kasjmir te steunen.

Zijn tactiek veranderde enigszins na 11 september. Voor zijn hulp aan de Amerikanen werd hij beloond met de opheffing van de sancties die tegen zijn land waren ingesteld na de atoomproefnemingen van Pakistan van 1998. Bovendien kreeg hij ondanks zijn miskenning van de mensenrechten, kredieten, subsidies en wapens toegespeeld van de VS. Dit gaf hem de mogelijkheid de oppositie de mond te snoeren, en de radicale islamisten uit te schakelen. En toen kwam 30 april. Meteen is duidelijk geworden dat Moucharraaf, die voorheen het vertrouwen genoot van vele Pakistanen, maar een dictator is die niet beter is dan zijn voorgangers Ayub Khan of Zia Ul-Hacq. De uitslag van het referendum bevestigt dit. De "president" beloofde vrije verkiezingen in oktober, die echter evenmin iets zullen veranderen. Het minst wat kan worden gezegd, is dat de VS weinig kieskeurig zijn als het om hun bondgenoten, lees lakeien, gaat.

FRANKRIJK - PRESIDENT - 05/05/02

De reactie op de uitslag van de eerste ronde van de presidentsverkiezingen, waarover we reeds schreven in ons vorig nummer, was er een van verontwaardiging bij het overgrote deel van de bevolking. Het was in het bijzonder de jeugd, met name scholieren, studenten en jonge arbeiders, die in praktisch alle steden van Frankrijk op straat kwam om zich te verzetten tegen de groeiende macht van extreem rechts. Het was een schak die bijdraeg tot een toenemende politieke bewustwor-

ding van de jongeren. De communisten wonnen 5000 nieuwe leden, de socialisten 6000 en de partij van Chirac 6500 zoals tevens alle democratische partijen en organisaties. Vakbonden, democratische partijen en jongeren organiseerden op 1 mei in alle steden massale betogingen waaraan in totaal meer dan 3 miljoen mensen deelnamen. De meesten besloten, al was het met pijn in het hart, om in de tweede ronde voor Chirac te stemmen als het minste kwaad. Ze riepen iedereen die niet had gestemd of voor Le Pen, op om nu Chirac te steunen. Men wilde op die manier de score voor uiterst rechts zo laag mogelijk houden, en tegelijkertijd Chirac niet te triomfalistisch uit de hoek te laten komen. Inderdaad, Chirac die in de eerste stemronde 19,78% van de stemmen behaalde kwam nu met de stemmen van links en democraten met 82,15% uit de bus (25.316.647 stemmen, of het hoogste cijfer dat ooit in een presidentsverkiezing werd gehaald). Le Pen was afgeblokt, maar Chirac dankte zijn overwinning aan een meerderheid van kiezers die zijn conservatief programma verwerpen. Het aantal uitgebrachte stemmen bedroeg 30.818.961. 19,86% van de kiesgerechtigden ging niet stemmen, en 5,40% stemde blanco. Het zou echter verkeerd zijn Le Pen af te schrijven. Met 5.502.314 stemmen of 17,85%, betekent extreem rechts nog altijd een grote politieke macht. Tussen de twee ronden in won hij toch nog 50.000 stemmen. Het aantal onthoudingen daafde voor het geheel tusschen de twee ronden met 8%, maar de blanco-stemmen stegen met 2%. Gezien Chirac met de aanstelling van een centrumfiguur als Jean Pierre Raffarin tot eerste minister en niet iemand van zijn partij, wel rekening blijkt te houden met deze uitslag is het wachten naar de parlementsverkiezingen van de maand juni die duidelijkheid zullen brengen.

NEDERLAND - PARLEMENT - 15/05/02

Zoals verwacht hebben de parlementsverkiezingen in Nederland voor een aardverschuiving gezorgd. Er waren 150 zetels te verdelen. De uiteindelijke uitslag ziet er als volgt uit:

Partij van de Arbeid (PvdA)	23 zetels (45 in '98)
Liberale Partij (VVD)	23 zetels (38 in '98)
Christelijke Volkspartij (CDA)	43 zetels (29 in '98)
Links liberalen (D66)	7 zetels (14 in '98)
Groen links	12 zetels (11 in '98)
Socialistische Partij (klein links)	9 zetels (5 in '98)
3 verschillende kleine partijen	8 zetels (8 in '98)
Lijst Fortuyn	26 zetels (0 in '98)

De maanden en weken voor de verkiezingen werden de politici geconfronteerd met de sociale tekortkomingen van de Nederlands blauw-rode, zeg maar paarse, regering. Dezelfden die in de media Pim Fortuyn een steuntje in de rug gaven, waren diegenen die amper een jaar geleden het Nederlandse poldermodel als voorbeeld stelden voor gans Europa. Eigenlijk moet erkend worden dat Pim Fortuyn, die een paar dagen voor de verkiezingen op gruwelijke wijze vermoord werd, politiek de aandacht had gevestigd op het groeiend ongenoegen van de bevolking tegenover deze paarse regeringscoalitie. De lange

wachlijsten in de ziekenhuizen, de situatie in het onderwijs, het tekort aan bejaardentehuizen, de situatie van het spoor, enz. (feiten waarop we in Vrede reeds meerdere malen de aandacht vestigden) waren oorzaak van veel ontevredenheid. Dit neemt niet weg dat Fortuyn een populist, een provocateur en een charlatan was, die handig wist de ontevredenheid van de werkende lagen van de bevolking weg te kapen door zijn meestal brutaal optreden. Als vroeger adviseur van bedrijven die er nu nog een butler en wagen met chauffeur op na hield, en die verklaarde dat hij een regering zou vormen met ministers die nu bedrijfsleiders zijn, en dus niet met de medekandidaten van zijn lijst, leek hij dan toch niet de man die verandering zou brengen. Maar de moord op deze zonderlinge en extravagante politicus een paar dagen voor de verkiezingen, had Nederland geschokt en had een belangrijk impact op de uitslag. En in dit spoor werd de CDA, die sinds acht jaar vruchteloos in de oppositie zit zonder potten te breken of een alternatief aan te bieden, meegezogen. Ook al onderschrijft zij in grote lijnen de politiek van het poldermodel. Door het aanzienlijk verlies van PvdA, VVD, en D66, en de onbetrouwbaarheid van de lijst Fortuyn wordt het zeker een moeilijke klus en zijn nieuwe verkiezingen op korte termijn niet uitgesloten.

Groen Links en de SP gingen beiden vooruit, en kunnen wellicht een nieuwe rol spelen in de Nederlandse politiek.

COLOMBIA - PRESIDENT - 26/05/02

De als 'oorlogskandidaat' omschreven Alvaro Uribe Vélez won met 53% van de uitgebrachte stemmen de presidentsverkiezingen. Deze uitslag is relatief. Uiteindelijk namen slechts 47% van de kiezers aan de stemming deel, zodat Vélez uiteindelijk amper 24% van de kiesgerechtigden achter zich kreeg. Vélez is iemand van de liberale partij en heeft als dusdanig in het verleden ook z'n politieke rol gespeeld. Hij kwam nu echter op als onafhankelijke. De officiële tegenkandidaat, de liberaal Horacio Serpa, kreeg 31% van de stemmen.

Vélez ontpopte zich als een man van de harde lijn. Hij verklaarde militair een einde te zullen stellen aan de acties van de bevrijdingsbeweging FARC, die sinds tientallen jaren vecht voor meer sociale rechtvaardigheid en een einde wil stellen aan de ellendige situatie van de kleine boeren. De pas verkozen president wil hiervoor een beroep doen op meer Amerikaanse militaire hulp in de strijd tegen de guerrilla. Hulp die Colombia nu reeds krijgt toegezegd om de drughandel uit te schakelen.

Vélez beweert ook de corruptie te willen aanpakken, maar het milieu waaruit hij komt blijkt niet altijd even propere handen te hebben gehad. Bovendien wordt beweerd dat hij rechtstreeks of onrechtstreeks contacten heeft met de paramilitaire groepen die door hun operaties tegen de guerrilla en de moordpartijen op burgers die zich kritisch opstellen, het land volledig ontredderen. De uittrekkende president, Andres Pastrana, beloofde destijds te zullen onderhandelen met de guerrilla, maar door zijn harde opstelling, zijn toegevendheid aan de paramilitairen die op de steun van een deel van het leger kunnen rekenen en het uitbliven van garanties voor de guerrilla bij hun ontwapening, geraakten de onderhandelingen in het slop.

De nieuwe president is afkomstig uit de regio Antioquia, de bakermat van de Colombiaanse economie. Hij is slechts 49 jaar en kende een steile carrière in de politiek. Op zijn 25ste was hij reeds secretaris-generaal van het ministerie van arbeid. Onder zijn vrienden citeert men een hele reeks personen die in de voorbije jaren een nefaste rol gespeeld hebben in Colombia. De wonderoplossing die hij in zijn programma naar voor schuift is de uitbouw van een net van een miljoen informanten voor de bestrijding van de 'subversie'. Personen uit alle middens worden opgeroepen zich aan te sluiten in wat reeds 'het leger van de verklikkers' wordt genoemd.

TUNESIË - PRESIDENT - 26/05/02

In 1987 werd Zine el Abidine Ben Ali eerste minister van Tunesië. Voordien had hij al op verschillende ministeries gewerkt en was hij tevens hoofd van de veiligheidsdiensten geweest. Op 7 november van dat jaar verklaarde hij voor de radio: "In de huidige tijd waarin we leven mogen we niet gebonden zijn aan een automatische opvolging van het presidentschap voor het leven, waardoor het volk zou worden uitgesloten." Dit was meteen het sein om de toenmalige president Habib Bourguiba, de held van de onafhankelijkheid, om medische redenen af te zetten. Ben Ali nam onmiddellijk zijn plaats in.

Sinds 1987 werd Ben Ali drie maal met fantastische cijfers gekozen als president. In 1999 behaalde hij zelfs, ondanks drie tegenkandidaten, 99 procent van de stemmen. Gezien de grondwet slechts drie ambtstermijnen voorziet en een maximum leeftijd voor het beëindigen van de presidentscarrière situeert tussen 70 en 75 jaar, liet Ben Ali die nu 65 jaar is een referendum uitschrijven. Hierin voorziet men het presidentschap met twee termijnen te verlengen. Dat betekent in het geval Ben Ali tot 2014. Daarnaast werd een tweede Kamer ingevoerd. Zijn partij de RDC (de constitutionele democratische verzameling) heeft nu in het parlement 148 op de 182 zetels, m.a.w. de absolute meerderheid. Het waren ook leden van zijn partij die de kiesverrichtingen controleerden.

Op de 3.406.830 ingeschreven kiezers kreeg Ben Ali 3.258.425 stemmen of 96,15 procent. Van de 208.383 Tunesiërs die in het buitenland wonen kreeg hij 98,2 procent. De kiezers die ja stemden moesten een witte stembrief in de bus stoppen, de neen stemmers een zwarte.

Het Europees Parlement stuurde 5 waarnemers uit Spanje, Frankrijk en Italië. Senegal en Egypte stuurden ook elk een waarnemer. Deze waarnemers publiceerden tot op heden geen verslag. Ook de pers werd uitgenodigd maar de journalist van "Le Monde" mocht het land niet binnen gezien hij vroeger kritische artikels had geschreven.

Ben Ali heeft natuurlijk na 11 september zijn steun toegezegd aan de 'internationale gemeenschap' in de strijd tegen het terrorisme. Hij wordt vandaag ondanks het ondemocratische regime en ondanks de miskennis van de mensenrechten in Tunesië, met veel respect behandeld in het Westen.

ALGERIJE - PARLEMENT - 30/05/02

De eerste vaststelling bij de uitslag van deze verkiezingen was de ongelooflijk lage opkomst. Slechts 46% van de kiezers nam aan de stemming deel. Het laagste cijfer sinds Algerije de onafhankelijkheid behaalde.

De tweede grote verrassing was de merkwaardige terugkeer van het Nationaal Bevrijdings Front (FLN) dat 130 zetels wint. Deze partij heeft veel aan invloed gewonnen. Vooral sinds ze een nieuwe algemeen secretaris heeft, de advocaat Benefilis, militant van het mensenrechtencomité, een man die nooit bij een corruptieschandaal betrokken was. Opvallend is tevens dat op de lijst van het FLN tien vrouwen verkozen werden.

De uitslag ziet er als volgt uit:

Nationaal Bevrijdingsfront (FLN) 199 zetels (64 in 1997)

Nationale Democratische Beweging (regeringspartij) 48 zetels (155 in 1997)

Beweging voor een vredesmaatschappij (regeringspartij - islamitisch) 38 zetels (69 in 1997)

Beweging voor nationale hervorming (oppositie - islamitisch) 43 zetels (34 in 1997)

Arbeiderspartij (onafhankelijk) 21 zetels (4 in 1997)

Anderen: 10 zetels (16 in 1997)

Het FFS (Front voor Socialistische Krachten) dat in 1997 19 zetels behaalde en de RDC (Verzameling voor Cultuur en Democratie) die eveneens 19 zetels bezette, zijn typische partijen uit de regio Kabylie die nu echter hadden opgeroepen om de verkiezingen te boycotten. In deze streek ging amper een tot twee procent van de mensen stemmen. Hun oproep tot boycot had eveneens grote invloed in de andere gewesten van Algerije.

IERLAND - PARLEMENT - 17/5/02

De uittrekkende premier Bertie Ahern, topman van de partij Fianna Fail, die nog vorig jaar het referendum verloor over de goedkeuring van het EU-verdrag van Nice, won de verkiezingen door niet minder dan 80 van de 166 zetels in de wacht te slepen. Dit ondanks de vele kritiek over de slechte toestand in de gezondheidszorg.

De tweede winnaar is Sinn Féin, de partij die ook in Noord-Ierland in de regering zit. Deze gaat van één naar vijf zetels, of van 2,6% naar 6,5 procent. In aantal stemmen wordt ze de vierde sterkste partij. Onder haar nieuwe verkozenen in de regio Kerry, is er een zekere Martin Fevis, die tien jaar in de gevangenis verbleef voor wapenleveringen aan het IRA. Sinn Féin voerde een linkse campagne in hoofdzaak rond sociale problemen als gezondheidszorg, werk, woonst, onderwijs en transport.

De grote verliezer is Finn Gael, de belangrijkste oppositiepartij. De voorzitter, Michael Norman, gaf onmiddellijk zijn ontslag. Fianna Fail wil opnieuw regeren met de Democratische Progressisten, een kleine liberale partij die van 4 naar 7 zetels ging.

Het is de eerste maal sinds dertig jaar dat een uittrekkende regering opnieuw verkozen wordt in Ierland.

TOP...PUNT

ANTI-SEMITISME, DEMOCRATIE EN APARTHEID

De joodse gemeenschap maakt zich zoals alle democraten terecht bezorgd om het toenemend anti-semitisme. Jammer niet altijd over alle vormen van racisme. Onrustwekkend en onverklaarbaar is echter, dat een niet onbelangrijk deel van deze gemeenschap, zich vereenzelvigd met de onmenselijke politiek van de regering van Israël, en meer in het bijzonder van premier generaal Ariel Sharon. Deze man die destijds reeds medeverantwoordelijk was voor de moord op Palestijnse vrouwen en kinderen in Sabra en Chatila in Beiroet, Libanon.

Dezelfde man die vandaag verantwoordelijk is voor de bezetting van het Palestijnse grondgebied, de dood van burgers en de vernietiging van huizen, olijfbomen, scholen, culturele en wetenschappelijke centra, en de regeringsinfrastructuur van de Palestijnse Autoriteit. De man die met zijn regering een ander land bezet, er kolonies bouwt, het volk zijn land ontnemen en dit volk dagelijks vernedert en uithongert.

Zeker, alle zelfmoordacties moeten veroordeeld worden. Maar zijn diegenen die mensen tot wanhoopsdaden drijven, die jongeren in ellende storten, ieder hoop op een toekomst ontnemen, en geen rechtvaardige vrede willen afsluiten, ook niet verantwoordelijk?

Velen in de joodse gemeenschap in Israël, maar ook zij die in de Westerse wereld wonen, verbinden hun religieuze solidariteit met de politiek van de Israëlische regering voert.

Ze beschuldigen diegenen die deze politiek veroordelen van antisemitisme en herinneren hierbij, te pas en te onpas, aan de holocaust.

Wat belet hen de waarheid onder ogen te zien? Hebben ze er nooit aan gedacht dat zij met het verontschuldigen of goedkeuren van de politiek van Ariel Sharon, uiteindelijk mede de oorzaak kunnen zijn van een groeiend anti-semitisme?

TSJECHIË PARLEMENT - 14 EN 5 JUNI 2002

Het eerste wat bij de Tsjechische verkiezingen opvalt is de geringe opkomst in de stemburelen. Veertig procent van de kiezers komt niet opdagen. Het tweede opmerkelijke feit is de voortgang van de communisten die 200.000 stemmen bijwinnen. Met 18,5% van de uitgebrachte stemmen en 41 volksvertegenwoordigers zijn zij de derde grootste partij geworden. Het is de enige partij in Oost-Europa die niet van naam veranderde of de sociaal-democratische toer opging.

De sociaal-democratische partij met 30,2% van de stemmen en 70 van de 200 zetels. Premier Spidla, de nieuwe voorzitter, zal een regering vormen met de christen-democraten (K.D.V.) en de liberalen (UŠ). Beide partijen, die gemeenschappelijke lijsten indienden, gingen aanzienlijk achteruit en behaalden samen 14,3% van de stemmen en 31 zetels. Spidla's voorganger, M. Zenan had in de vorige legislatuur een akkoord gesloten met de vroegere rechtse premier die de parlementsvoorzitter werd. Deze operatie werd door de

Tsjechische bevolking niet op prijs gesteld. De partij van Klaus liep een nederlaag op en bewam nog slechts 24,5% van de stemmen en 40 zetels. De 24 andere partijen kregen samen slechts 12,5% van de stemmen. Slechts twee, de Unie van onafhankelijken en de Groenen overschreden de kiesdrempel van 1,5 procent van de stemmen, wat hen de terugbetaling van de onkosten van de verkiezingscampagne verzekert.

Slechts 58% van de ingeschreven kiezers kwam opdagen. Dit betekent een daling van 16% ten opzichte van 1998. President Vaclav Havel die traditiegetrouw de leiders van de politieke partijen op zijn kasteel uitnodigt, weigerde echter de leider van de communistische partij, Miroslav te inviteren.

FRANKRIJK PARLEMENT - 9 EN 16 JUNI 2002

Het worden stilaan Amerikaanse toestanden. Tijdens de eerste ronde van de verkiezingen (op 9/6/02) ging 35,62% niet stemmen. In de tweede ronde was dit reeds opgelopen tot 39,71%. Op een totaal van 36.788.231 ingeschreven kiezers gingen er 22.178.500 stemmen. Bijna veertig procent van de ingeschreven onthielden zich, 4,36% stemde blanco. Slechts 21.212.502 personen brachten een geldige stem uit.

In de Elzas was de afwezigheid van stemgerechtigde kiezers het frappantste: bijna de helft (48,99%) kwam niet opdagen. Wanneer men uitgaat van van de stemgerechtigden en niet van de ingeschreven kiezers, dan komt men zelfs boven de 50% afwezig. Een minister van de nieuwe regering, Patrick Devedjean, verklaarde zonder schaamte in het televisie-verkiezingsdebat van 16/6 dat het goed is voor de democratie dat de extremisten en de malcontenten in de tweede ronde afhaakten. Dit komt er met andere woorden op neer dat met de helft van de bevolking geen rekening dient te worden gehouden. Maar er zijn nog verontrustende aspecten aan het meerderheidssysteem dat in Frankrijk sinds De Gaulle gehanteerd wordt. Het totaal van de door links behaalde stemmen (namelijk 9.613.643) leverde hen maar 178 zetels op. Rechts bewam met het totaal van zijn stemmen, 11.206.086 niet minder dan 369 zetels.

Het is ook belangrijk te weten dat in sommige regio's de volksvertegenwoordigers met 3 à 4000 stemmen worden verkozen, terwijl in andere regio's 25.000 stemmen en meer vereist zijn om een zetel te veroveren. Niettemin spreekt men steeds over vrije en democratische verkiezingen.

Ondertussen ziet de zetelverdeling er na 16 juni 2002 als volgt uit:

Rechts	Totaal: 369 zetels	Links	Totaal: 178 zetels
U.M.D.	185	Socialisten	141
U.D.F.	22	K.P.	28
D.L. (liberalen)	2	Radicalen	7
R.P.F.	2	Groenen	3
Verschillende	3	Verschillende	6
M.D.F.	1		

De vijf jaren van de links-pluralistische regering heeft voor de bevolking geen of onvoldoende antwoord gebracht voor de problemen waarmee ze geconfronteerd worden.

Hegemonistische houding van de P.S. en van Lionel Jospin ten opzichte van hun bondgenoten heeft onvoldoende toegelaten de problemen kordaat aan te pakken. Dit was ook het geval ten opzichte van de linkerzijde van de P.S.. Dit was zeker ook zo met betrekking tot de druk van Europa, maar eveneens voor wat betreft de voorwaarden voor de 35-uren week, de bedrijfs-sluitingen en de pensioenen.

De P.S. wijzigde in laatste instantie haar verkiezingsprogramma en liet er zaken in opnemen die niet voorkwamen in het programma van Jospin. Volgens Le Monde werden de volgende amendementen toegevoegd, die door de K.P. waren ingediend tegen de bedrijfssluitingen. Hou u vast: deze amendementen werden destijds wel degelijk door P.S. verworpen! Er was eveneens op tactisch vlak, de halsstarrige houding van Jospin, die met de mening van zijn bondgenoten geen rekening hield. Hoewel deze laatsten de mening waren toegedaan dat de parlementsverkiezingen VOOR de presidentsverkiezingen moesten plaats hebben, dreef Jospin zijn wil door: de presidentsverkiezingen moesten en zouden eerst komen. Door dit manoeuvre kregen beide verkiezingen een andere inhoud en een ander

objectief, met de gekende gevolgen.

Het ontslag van Jospin, meteen nadat de verkiezingsuitslag bekend werd gemaakt, getuigde evenmin van heldenmoed. Zo effende Lionel het pad voor Chirac door de voor hem gunstige regering Raffarin te installeren. Deze regering slaagde erin door de kiezers om de tuin te leiden, een aantal populistische besluiten door te voeren. Het zal er nu voor de P.S. op aan komen het eigen verleden kritisch te evalueren en er de gepaste conclusies uit te trekken, wil ze tot een reële heropstanding komen. Het is hoog tijd dat er afstand genomen wordt van de neo-liberale politiek, de droom van het centrum, die door brede lagen van de bevolking verworpen wordt.

Dit is ook het geval voor alle andere partijen in Europa. Tot voor enkele jaren waren er in 8 van de 15 lidstaten linkse regeringen, nu is de situatie net andersom. In de loop van de laatste jaren zijn Oostenrijk, Nederland, Spanje, Portugal, Italië, Denemarken en nu Frankrijk, een andere richting ingegaan. En de Brit Blair, die met Aznar en Berlusconi samenspannt kan men toch helemaal geen socialist meer noemen!

PERSONALIA

* Te Oostende overleed op 24 april 2002 Alfons Laridon, gewezen socialistisch volksvertegenwoordiger en Schepen van Oostende en voorzitter van het Vermeylenfonds.

Sinds de anti-atoommarsen was Fons steeds present bij alle vredesacties en de solidariteit met Vietnam, de Palestijnen, Chili en zovele andere initiatieven.

Ook de arbeiders, sociale en culturele bewegingen konden op zijn steun rekenen.

Aan zijn echtgenote, familie en vrienden bieden we onze innige deelneming aan.

* Begin mei overleed Katia Eneman, echtgenote van onze vriend en medewerker Theo Cordier. Ze was slechts 59 jaar.

Aan Theo en de familie betuigen we onze oprechte gevoelens van deelneming in het zwaar verlies dat hun treft.

We zoeken vrienden die ons zouden kunnen helpen door een of twee maal per jaar een artikel uit het Frans of het Engels te vertalen. Met dank bij voorbaat.

De redactie

BARBECUE ATLAS OOSTENDE ZATERDAG 24 AUGUSTUS

VANAF 17 UUR

in Den Anklap

Leffingestraat

8400 Oostende

* * *

BARBECUE VREDE

ZATERDAG 31 AUGUSTUS

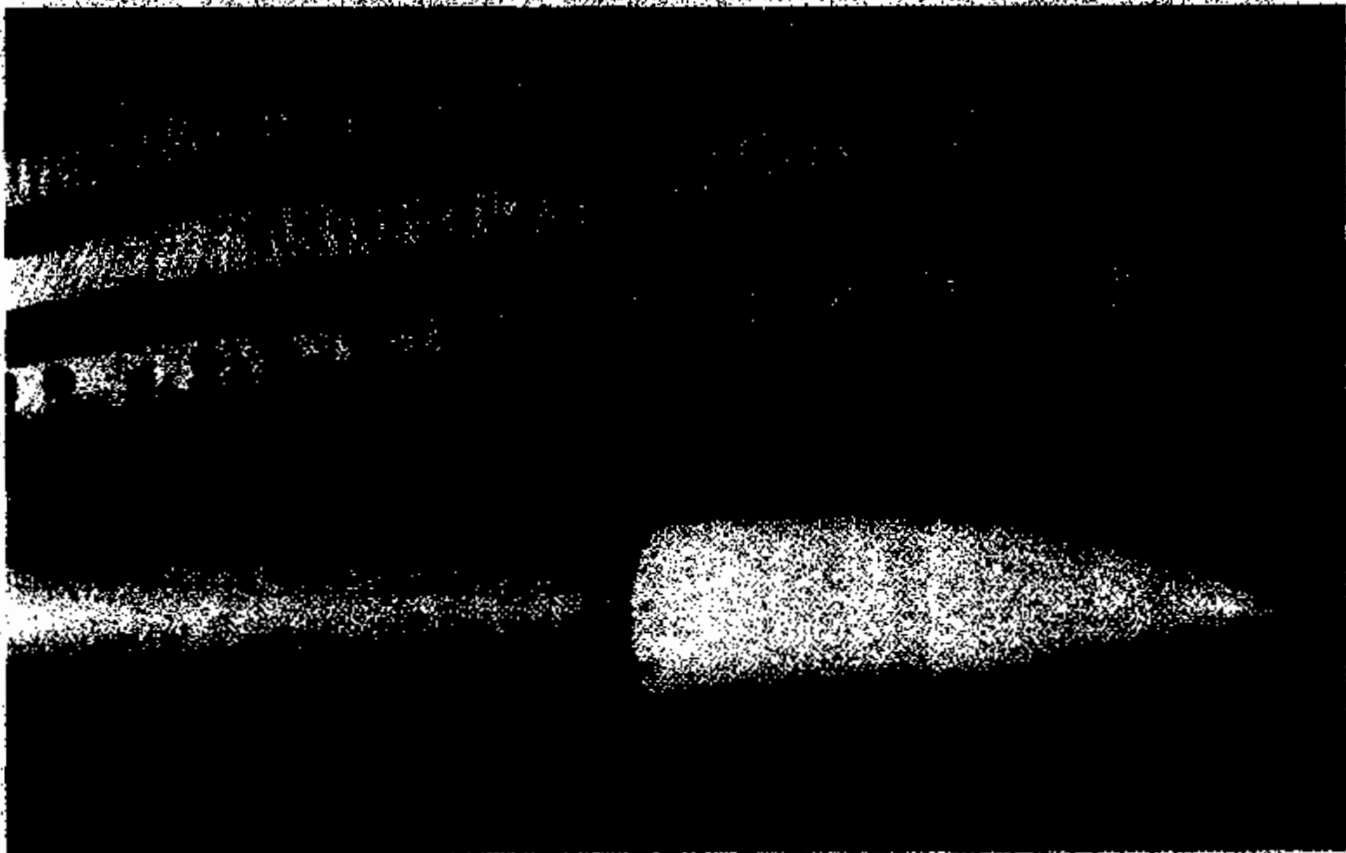
VANAF 17 UUR

IN DE TUIN VAN VREDE

Galgenberg 29

9000 Gent

graag vooraf inschrijven

NIEUWE KOUDE OORLOG?

1 André De Smet 1

De Amerikaanse president kwam op bezoek naar Europa. Uit het feit dat hij slechts Duitsland en Frankrijk bezocht, en tussenin naar Rusland trok en dan naar de NAVO-top in Italië, blijkt duidelijk dat hij de Europese Unie als dusdanig niet wenste te ontmoeten. Zijn zorg was eerst in Duitsland kanselier Schroeder overtuigen begrip te hebben voor de VS-standpunten o.m. voor wat een toekomstige aanval op Irak betreft. Vervolgens wilde hij in Frankrijk pleiten voor meer participatie aan de geplande oorlog tegen het terrorisme en tegen de "schurkenstaten". Hij wou de gevoelig snaor bespelen door gebruik te maken van de herdenking van de landing van Amerikaanse troepen in Normandië op 6 juni 1944. Hij kwam in feite president Chirac overtuigen om zijn uitgaven voor bewapening op te drijven.

Zijn belangrijkste objectief bleef echter Rusland en Vladimir Poetin die, ondanks het brutaal optreden in Tsjetsjenië, zachtjes werd aangepakt. De strijd tegen het terrorisme was voor beiden een geschikt alibi.

Om de wereld zand in de ogen te strooien werd eerst uitgekapt met de vermindering van de kernwapens langs beide kanten. Bush wist zijn slag thuis te halen voor een akkoord dat de Amerikanen de kernkoppen niet zouden vernietigen maar stockeren. Bovendien kan Washington de modernisering van de kernwapens verder uitbouwen naar verkleinde modellen, de zogenaamde miniaturisering van de atoomwapens. De VS kwamen ook voor de pinnen met een voorstel dat zij eerstdaags een regionale conferentie tegen het terrorisme zouden organiseren met de deelname van de staten uit Centraal-Azië, de Kaukasus, Afghanistan, Turkije en China.

Dit initiatief past in het plan van Bush om Rusland verder te omsingelen en gelijktijdig de hand te leggen op de belangrijke grondstoffen van deze regio. Het gaat 'm voornamelijk om petroleum en gas. Voor zijn oorlog in Afghanistan wisten de VS reeds van Rusland de instemming te verkrijgen om basissen uit te bouwen in de vroegere Sovjetrepublieken Kirgizistan, Tadjikistan, Oezbekistan en Turkmenistan. De Amerikaanse troepen zijn er gekomen, maar spreken niet van weg te gaan. Sinds enkele weken wisten ze eveneens toelating te krijgen van Georgië - de president daar is Sjevernadze, de vroegere minister van buitenlandse zaken van de Sovjetunie en medewerker van Gorbatsjov - om er een opleidingskamp te bouwen voor de Georgische troepen in functie van "hun" gemeenschappelijke strijd tegen het terrorisme.

Azerbeidjan dat goede betrekkingen heeft met Turkije, is dezelfde weg opgegaan. Deze beide landen nemen echter ook een belangrijke plaats in voor het petroleumtransport. De Amerikaanse oliemaatschappijen willen sinds lang de petroleum uit de

Kaukasus uitvoeren via een pijplijn die niet meer, zoals nu het geval is, over Rusland zou lopen, maar van Bakoe (Azerbeidjan) naar Ceyhan in Turkije, dus dwars door Georgië.

De laatste etappe van Bush ging naar Rome waar hij aan de NAVO-top deelnam. Poetin mocht meespelen in de bijeenkomst van de alliantie die in 1949 speciaal tegen de Sovjetunie was opgericht. De Russische president was zelfs gediend met de vlei-erijen die hiermee gepaard gingen. Uiteindelijk werd besloten dat Rusland mag meepraten, maar over de NAVO-politiek zal

apart worden beslist, zonder Moskou. Dit is reeds het geval met de toetreding van de ex-Sovjetrepublieken Estland, Litouwen en Letland die zullen toetreden tot de NAVO. En wie de kaart bekijkt zal vaststellen dat door de recente politieke veranderingen aan de westelijke en zuidelijke grenzen van Rusland, dit land praktisch is omsingeld.

Waar gaat dit einden? Is een duurzame vrede hiermee gediend? Het is te vrezen dat deze nieuwe situatie, waarvoor Poetin medeverantwoordelijk is, in Rusland zonderlinge reacties

tot gevolg kan hebben. Na al deze vernederingen is een toenemend en fanatiek nationalisme in dit land niet uitgesloten.

Het zou wenselijk zijn dat de politieke wereld in het algemeen, zich hierover zou bezinnen.

Voor de NAVO-top in Rome die om veiligheidsredenen in een luchthaven doorging, had Berlusconi eraan gehouden om ten minste voor de foto's en tv-opnames de gepaste Romeinse sfeer te hebben. Hij liet ter plaatse een oude Romeinse stad nabouwen. Oude Romeinse beelden werden hiervoor uit verschillende steden overgebracht.

MINDER ATOOMRAKETTEN

| Georges Spriet |

*Er is een nieuw akkoord tussen Moskou en Washington over kernwapens.
De wereld zou moeten juichen, en toch...*

AKKOORD

Tegen 2012 zullen beide kerngrootmachten hun arsenaal aan lange-afstandskernwapens terugbrengen tot zo'n 2200 elk.

Sommige commentatoren lijken het als een absolute doorbraak te beschouwen, het definitieve einde van de koude oorlog. Het wordt ook aangehaald als een bewijs dat de regering Bush inderdaad diplomatieke vooruitgang weet te boeken. Dat de lijn Powell het gehaald heeft op de haviken Rumsfeld en Wolfowitz en dies meer.

Er was echter al langer heel wat informatie beschikbaar die aantoonde dat de Russen bereid waren stappen te zetten in het ruimteschilddossier, als er maar rekening werd gehouden met hun bekommernissen. Bij het schrijven van het vredescahier nr 3 van 2001 over het raketterschild bleek dat reeds langer volgende informatie beschikbaar was. Enkele citaatjes.

(...) Maar daartegenover staat dat Madeleine Albright, minister van buitenlandse zaken tot eind 2000, verklaard had dat de Clinton regering zeer kort bij een overeenkomst was gekomen met de Russische leiders om het ABM-verdrag dusdanig te wijzigen dat het National Missile Defense systeem (anti-raketterschild) kan worden ontplooid. Ze schreef in de New York Times dat "Rusland uiteindelijk besloot om te wachten tot de nieuwe regering was geïnstalleerd alvorens een overeenkomst te tekenen".

(...) Russische defensiekringen zijn toen wel blijven stellen dat elk akkoord over het anti-raketterschild onvoorwaardelijk moet verbonden zijn met inkrimpingen in de offensieve wapens. Het zou best kunnen dat dit de uitweg is die zal gezocht worden.

En dat is dus de uitweg uit hun geschil die inderdaad werd gevonden. De presidenten Bush en Putin hadden in juli 2001 reeds de principiële afspraak gemaakt om het aantal raketten te verminderen. Moskou was hier zeker vragende partij, omdat ze het zich economisch moeilijk kan veroorloven nog langer grote arsenalen op een veilige, efficiënte wijze te beheren. Bovendien bekijken de Russische generaals het anti-raketterschild niet als een defensief systeem. De defensiecapaciteit wordt wel inderdaad verhoogd, maar precies om minder bevreesd voor de aanval te kunnen kiezen, is daar de stelling. Een drastische vermindering van het aantal ballistische raketten moet dan een en ander compenseren.

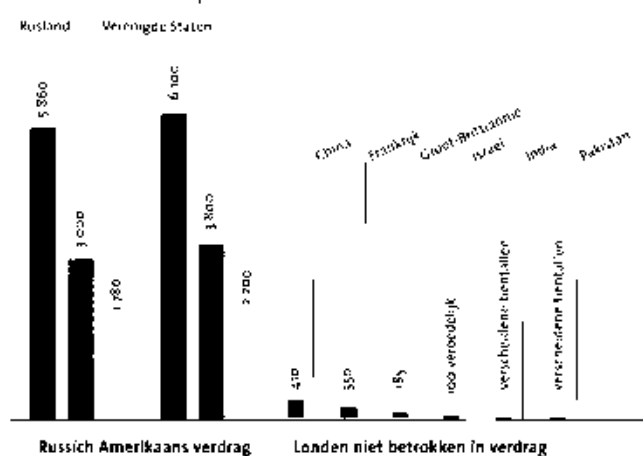
VOOR WAT HOORT WAT

Bij het eenzijdig opzeggen van het ABM-verdrag kwam het er

VERDRAG VAN MOSKOU

Aantal bestaande kernkoppen

■ 2002 ■ 2007 2012

Met de wapens die gebruiksklaar zijn en deze in de reserve opgeslagen bestaan de Russische en Amerikaanse arsenalen, inbegrepen de taktische wapens, respectievelijk uit 20.000 en 10.500 kernkoppen.

Bron: Carnegie Endowment for international Peace.

dan voor Putin inderdaad op aan zeker te zijn dat Bush zijn woord getrouw zou blijven. Maar de Russische legerleiding wilde absoluut een verdrag en niet een vaag ongeschreven mondeling akkoord dat gebaseerd was op een handdruk. Washington zag dat helemaal niet zitten, omdat ze teveel potentieerderij van Moskou vreesde.

Uiteindelijk is er dus toch een ontwapeningsverdrag gekomen, maar een dat bijzonder 'open' en 'vrij' is gebleven. Het kan bovendien met drie maanden vooropzeg worden opgezegd. De Verenigde Staten zullen hun ontmantelde wapens ook niet vernietigen, maar opslaan voor slechtere tijden. Anderzijds staat het de Russen vrij meer van hun meerkoppige raketten te behouden. Voor de Russische strategen is dit – verhoging van de meerkoppige atoomraketten – het allereerste antwoord op een anti-raketterschild. Een lancering waarbij verschillende atoomkoppen zich een weg naar hun doel banen is een effectief probleem voor een defensiesysteem.

De Russische onderhandelaars hebben dus wel wat van hun defensief verlanglijstje kunnen binnenhalen, maar moeten

zich toch wel neerleggen bij de suprematie van Washington. Maar er is meer. Ze hebben ook een protocol afgesproken voor samenwerking tussen Rusland en de Verenigde Staten voor wat het raketterschild betreft. De Russische militaire industrie ziet daar toch interessante kruimels te kunnen rapen die van de grote 'feestdis' vallen, die het Missile Defense voor de Amerikaanse wapenindustrie (Lockheed, Boeing, TRW...) toch wel is.

SENAAT

President Bush en de zijnen waren kennelijk bereid om de vroegere vijand wat te gunnen, in functie van hun planning om zo ongestoord mogelijk aan de bouw van de eerste instal-

laties voor het ruimteschild in Alaska te kunnen beginnen. We mogen hierbij niet vergeten dat de Democraten een 51-49 voordeel hebben in de Senaat, en dat precies een Republikein was overgelopen (waardoor de oorspronkelijke 50-50 werd doorbroken) omdat hij een ruimteschild alleen maar kon aanvaarden als er daarover vooraf een akkoord met Moskou kon worden gerealiseerd. Met Putins zegen over het ruimteschild-project kan het trio Bush-Cheney-Rumsfeld minder weerstand in de Senaat verwachten, en bovendien snoert men daarmee ook de mond van enkele Europese leiders die toch vreesden dat een unilaterale beslissing op een of andere wijze een bewapeningsreactie in Moskou uit zou lokken. ■

NUCLEAIR ARSENAAL VAN DE VERENIGDE STATEN

De National Resource Defense Council heeft een overzicht gemaakt van de actieve kernwapens in de Verenigde Staten. Ziehier hun bevindingen.

De VS beschikken actueel over 1785 intercontinentale raketten, 3292 ballistische duikbootraketten, 1745 kruisraketten en atoombommen, en 11160 tactische raketten en bommen.

De dragers, de raketten zelf dus, worden nog steeds gemoderniseerd, zoals dat bijvoorbeeld het geval is met de MinutemanIII-raket. Er is een budget voorzien van 5,5 miljard dollar om de precisie van deze raketten te verbeteren en om ze technisch betrouwbaar te maken tot 2020. Er worden bij wijze van test 3 tot 4 lanceringen van de Minuteman per jaar gehouden. Ze worden gelanceerd vanop de Vandenberg-basis in Californië naar de Kajalein-atol van de Marshall-eilanden in het westen van de Stille Oceaan, een afstand van meer dan 7000 km.

De VS voorzien een nieuw type intercontinentale raket voor 2018. Deze moet meerdere kernkoppen bezitten die elk een eigen traject zouden kunnen volgen naar verschillende doelwitten. Dit nieuwe type zal een grotere reikwijdte hebben en de koppen moeten mobiele of ondergrondse doelwitten kunnen treffen.

In 2007 zal het aantal atoomduikboten verminderd worden van 18 naar 14. Deze 14 blijven zeker tot 2029 in dienst, maar het Pentagon voorziet tegen dan 2 opties voor een nieuwe duikboot met nucleaire aandrijving en lanceersystemen voor nucleaire wapens.

Zo'n 1300 zwaartekracht atoombommen (B-61) zijn opgeslagen op verschillende Amerikaanse militaire basissen, en meer dan 150 dergelijke bommen liggen verspreid op Europese NAVO-basissen, zoals bijvoorbeeld Kleine Brogel.

Het ruimteschild voorziet voor de periode 2003-2008 de bouw van een vliegtuig dat met laserapparatuur is uitgerust voor beperkte operaties tegen alle soorten ballistische raketten. In Alaska wordt binnenkort gestart met de bouw van interceptiesystemen die de aanvallende kernwapens tijdens het middengedeelte van hun vlucht moeten kunnen treffen. Een gelijkaardig systeem van op zee is eveneens voorzien.

De Nationale Administratie voor Nucleaire Veiligheid (NNSA) van de VS heeft een onderzoek lopende om kleinere atoomwapens met zeer hoge precisie en met een effectievere slagkracht te produceren die ook ondergrondse doelwitten moet kunnen treffen, als ook productie-eenheden van chemische of biologische wapens. Bovendien wil de NNSA de atoomproefnemingen in de Nevada-woestijn hernemen.

OLIE HOUDT DE OORLOGSMACHINE DRAAIEND

| Antoine Uytterhaeghe |

De Bush-administratie heeft twee belangrijke beleidspunten die de rode draad vormen van haar buitenlands beleid. Het gaat 'm om hun strijd tegen het terrorisme en een globale campagne om de Amerikaanse toegang tot de buitenlandse oliegebieden te vergroten. Bij nader beschouwing zien we dat deze twee volop met elkaar vervlochten zijn: zo wordt de oorlog tegen het terrorisme een strijd voor olie.

CHENEY

Het fundament van dit buitenlands beleid vindt men terug in het document over nationale energie van 17.05.01, dat beter gekend is als het Cheney-rapport. Dit document werd vooral bij het publiek bekend omdat Cheney de namen niet wilde bekendmaken van de personen die hij had geraadpleegd, en ook omdat het rapport een aanbeveling bevatte om met olie-boringen te starten in het Nationaal Wildlife Refuge park in Alaska. Maar deze punten in het rapport namen juist de aandacht weg van de ware geest van het energiedocument, die zeer duidelijk tot uiting komt in het hoofdstuk 8 – "Strengthening Global Alliances".

In dit hoofdstuk wordt de VS-president aanbevolen om de energie problematiek alle prioriteit te geven in het buitenlands en handelsbeleid. Het rapport zegt zeer duidelijk dat de Verenigde Staten afhankelijker wordt van buitenlandse olie. Op dit ogenblik komt ongeveer de helft van de olievoorraden uit het buitenland. In 2020 zal de olie-import voor de VS-consumptie 2/3 bedragen.

MIDDEN-OOSTEN

Hierdoor stellen er zich voor d VS twee grote problemen. De Verenigde Staten moeten goede betrekkingen blijven onderhouden met Saoedi-Arabië en andere olieproducerende landen in het Midden-Oosten. Maar gelijktijdig moet Washington zijn olieleveranciers meer diversifiëren, o.m.in de Kaspische-Zee-regio, Afrika en Latijns Amerika. Het rapport noemt ze "high priority areas".

Met de aanslagen in New York en Washington wilde men zo snel mogelijk de daders straffen: alle aandacht ging naar de bestrijding van Al Qaeda en haar vrienden van het Taliban-regime in Afghanistan. Maar er kwam meer bij kijken. Vijftien van de vermoedelijke luchtpiraten zijn afkomstig van Saoedi-Arabië; de Saoedi's belijden het wahabisme en financieren de meest reactionaire koranscholen over heel de wereld. De regering van VS bevindt zich hier echter in een moeilijke positie: ze kan het zich niet veroorloven de banden met Riyad te verbreken, daar het land over 25 procent van de oliereserves van de wereld beschikt. Zoals Cheney het in zijn rapport opmerkte is Saoedi-Arabië marktleider op de internationale oliemarkt. Vandaar ook de tippendienst aan het "vredesinitiatief" van

kroonprins Abdullah, dat, wie weet, op een bepaald ogenblik de Sharon- Arafat impasse kon doorbreken, maar dat ook en vooral de reputatie van zijn bondgenoot in de Arabische wereld op moest krikken.

CENTRAAL-AZIË

In dit kader moeten we ook het militaire hulp en opleidings-programma zien in Georgië. Het is de bedoeling via deze weg enkele honderden "militaire raadgevers" in het land te hebben om de capaciteit van het Georgische leger te verbeteren langs zijn landsgrenzen en oliepijplijn doorheen het land van uit het Kaspische gebied naar de Zwarte- en Middellandse zee te beveiligen. Deze as moet in feite nog aangelegd worden. De "as van de olie" in Washington is bezorgd omdat men vreest dat deze aanvoerlijn het doelwit kan zijn van rivaliserende etnische militieën, die in deze regio nog al actief zijn.

De olie uit de Kaspische Zee zal vrij vlug groeien tot bijkomende toevoer. Cheney's rapport vermeldt dat de bewezen reserves van dit Azerbaidjan en Kazakstan ongeveer twintig miljard barrels bedragen. Dit is iets meer dan de olievelden in de Noordzee. Een van de oliewinningsgebieden in Kazakstan is even rijk als dat van Prudhoe Bay aan de noordkust van Alaska. In deze nota wordt de president de raad gegevens ervoor te zorgen dat de Kaspische olieproductie effectief in de internationale oliehandel geïntegreerd wordt. Om dit te bereiken is sinds 2001 besloten te streven naar een bestendige militaire aanwezigheid in de olieproducerende landen zoals Tadjikistan, Oezbekistan en Kyrgistan.

COLOMBIË

Een gelijkaardige situatie zien we in Colombia. De VS wordt er meer en meer betrokken in de burgeroorlog, onder het voorwendsel van de oorlog tegen drugs. De Bush-administratie spendeert meer geld en levert hand- en spandiensten aan het Colombiaanse leger tegen de guerrillagroepen, die door Washington als terroristen gebrandmerkt worden. (Trouwens ook door de Europese Unie, red.) Zo is de laatste inspanning in de VS- "hulp" specifiek bedoeld om de pijplijn van Occidental Petroleum te beveiligen tegen mogelijke acties van de rebellen. Deze pijplijn vervoert olie van uit het Cano Limon oliegebied naar de olieterminals aan de kust.

Volgens de gemeenschappelijke verklaring tussen Rusland & de USA erkennen beide landen dat ze gemeenschappelijke belangen hebben in Centraal-Azië en de Kaukasus.

CONTROLE

Vele van de rijke oliewinningsgebieden liggen in vrij onrustige regio's, die gekenmerkt worden door instabiliteit of interne etnische geschillen. Dat maakt dat er ook wel een sterk potentieel aanwezig is om de 'natuurlijke onrust' van buitenuit aan te wakkeren, waardoor een militaire interventie om stabiliteit te garanderen zich zou kunnen opdringen.

Het wordt dus voor Washington steeds belangrijker om de internationale energiemarkt te controleren wil ze haar positie als supermacht vrijwaren. Dat is zo om de eigen bevoorrading veilig te stellen. Maar is er meer. De vraag naar olie van de andere industriestaten wordt eveneens alsnar groter, waardoor op de oliemarkt een grotere druk ontstaat. Dit werd ook door Cheney in zijn rapport duidelijk vermeld. Het is dus van belang om in de Internationale concurrentiestrijd over de beste troeven te beschikken. Wie de oliegebieden controleert, controleert de wereld.

Met een Amerikaanse publieke opinie die gefixeerd is op het gevaar voor terrorisme, kan de VS-administratie zeer terughoudend zijn om de controle over olie als primair objectief in de kijker te plaatsen. Dat is ook een van de redenen waarom alles verpakt wordt als een oorlog tegen het terrorisme maar in de realiteit eigenlijk gaat om haar energietoevoer militair veilig te stellen. Het militaire apparaat wordt zo een uiterst belangrijk instrument in het beleid van Bush, de peetvader van de "as van de olie". Deze grotere militaire betrokkenheid in deze voor Washington belangrijke landen kan zich op diverse manieren aanbieden: in een directe vorm van bijstand, zoals wapentrans-

fers of militaire opleidingsprogramma's, maar ook als het stationeren van Amerikaanse troepen.

Niemand betwist de Amerikaanse president het recht en de plicht om zijn burgers te beschermen tegen eventuele terroristische aanslagen in de VS. Hiervoor kan hij op de steun rekenen van de bevolking en het Congres. Maar we mogen niet aanvaarden dat dit een dekmantel wordt voor het controleren van de olievoorraden, en het voeren van oorlogen tegen zogenaamde vijandiggezinde groepen of staten

De oliegeur van het Witte Huis wordt voor vele mensen ondraaglijk.

Op de top tussen de presidenten van de VS en Rusland werd er overeengekomen dat de "Verenigde Staten een regionale conferentie zouden organiseren met de samenwerking van de staten uit Centraal-Azië en de Kaukasus, van Afghanistan, Turkije en Rusland" om de dreiging van het terrorisme te counteren. In het hoofdstuk over een 'nieuw energie-partnership' werd afgesproken dat "Rusland en de VS gezamenlijk inspanningen zullen leveren om de grote energiemogelijkheden te ontwikkelen van Rusland en de Kaspische regio."

Bron:

T. Klare – professor wereld en vredesproblematie Hampshire College-Massachusetts
Le Monde 26-27 mei 2002

AGRESSIEVE PREVENTIE

| Georges Spruit |

Andere militaire strategieën brengen ook andere woorden op de voorgrond. Ik weet niet hoe goed uw kennis van de Engelse taal is, beste lezer, maar onthoud misschien toch dit woord: 'preemption' of 'preemptive strike'. We vertalen dat door preventieve aanval. Het wordt een sleutelbegrip in het nieuwe denken van het Pentagon.

In zijn toespraak 'the state of the union' van januari dit jaar etiketteerde president G.W. Bush Irak, Iran en Noord-Korea als de 'as van het kwaad' en waarschuwde deze landen dat hij niet zou dulden dat ze de VS met massavernietigingswapens zouden bedreigen. Intussen lijkt een en ander zich concreter af te tekenen.

DE VIJAND 'VOOR' ZIJN

Een sleutelement in de 'oorlog tegen het terrorisme' blijkt wel heel erg te gaan bestaan uit de zogenaamde 'defensieve interventie' of 'preventieve aanval' tegen terroristen en vijandige staten die over chemische, nucleaire of biologische wapens beschikken. Dat betekent dat men de strategie van tijdens de koude oorlog grondig wijzigt. Toen was alles gebaseerd op indijking en afschrikking. Laat ons goed opletten met de woorden: deze preventiestrategie heeft niks te maken met een voorkomingsbeleid waarbij men oorzaken van geweld tracht aan te pakken en naar leefbare politieke en maatschappelijke oplossingen te leiden. Dat is namelijk wat wij verstaan onder geweldpreventie. Nee, het gaat er Bush om zo 'vroeg' mogelijk op te kunnen treden tegen een potentiële vijand, weze het zogenaamde terroristengroep of een staat. De preventie bestaat er dus in om de vijand 'voor' te zijn, en hem militair uit te schakelen voor hij zelf een aanval op kan zetten. Ook het begrip 'defensieve interventie' heeft alles te maken met 'de aanval die de beste verdediging is'. Het staat dus wel heel ver weg van het begrip 'defensieve defensie' dat wij gebruiken. We verwijzen hiermee naar een doctrine die slechts een beperkt bewapeningsniveau voorziet, voldoende om het grondgebied te verdedigen. Het soort bewapening bij 'defensieve defensie' laat geen aanval, geen interventie toe. Het Pentagon wil exact het omgekeerde: een superieure bewapening om makkelijk en snel overal op de wereld een militaire operatie te kunnen uitvoeren.

NIET TALMEN

Volgens persberichten zorgt deze nieuwe strategie binnen de NAVO ook wel voor enige deining. Toen de Amerikaanse defensie-minister zijn collega's toesprak op de vergadering van de Nuclear Planning Group, donderdag 6 juni in Evere, legde hij uit dat de alliantie niet langer kan wachten op 'absolute bewijzen' vooraleer tegen terroristische groepen op te treden of tegen landen die het Westen bedreigen met chemische, biologische of nucleaire wapens. NAVO secretaris-generaal Robertson, reageerde met opmerking dat de NAVO een defensieve alliantie blijft: "Wij gaan

niet speciaal gaan zoeken naar problemen".

Dergelijke strategie houdt een sterk gevaar van versnelde escalatie. De druk op beide zijden in een conflict om snel te ageren, voor de tegenpartij aanvalt, wordt er zeer groot mee. Men zal geneigd zijn bepaalde wapens toch (vervroegd) in te zetten, anders dreigt de vijand ze te komen vernielen. "Je kan ze beter gebruiken, dan ze kwijt te spelen", lijkt dan de leuze.

Volgens Colin Powell, minister van buitenlandse zaken, moeten de VS zeer omzichtig omgaan met het idee van preventieve aanval. Hij meent dat er naast militaire aanvallen een reeks andere preventieve maatregelen mogelijk en nodig zijn. Hij heeft het daarbij over aanhoudingen, inbeslagname, financiële en diplomatieke maatregelen. Hij is echter ook absoluut van mening dat eenmaal de beslissing voor een militaire aanval genomen is, het leger er dan ook volop moet kunnen voor gaan. "Als je een preventieve optie hebt, en je doelwit is bepaald, dan moet je zodanig optreden dat de bedreiging echt wordt weggenomen, dat je preventief optreden doorslaggevend en definitief is."

"We kunnen niet wachten op absolute bewijzen vooraleer tegen terroristen op te treden."

NUCLEAIR

Deze 'preemption', deze preventie dus, is een agressievere strategie dan die van afschrikking en indijking. Dat houdt meteen in dat er heel wat veranderingen aan gans het defensiesysteem van de VS moeten gebeuren wil men deze preventiedocctrine realistisch maken. Het niveau van de inlichtingenvergaring, zeg maar spionage, moet zeker sterk worden verbeterd. De regering Bush voorziet daar al voor een deel een antwoord op door een superministerie van veiligheid te creëren. Ook het atoomwapen krijgt hier een rol toebedeeld. Nucleaire wapens worden voorzien om in 'laatste instantie' het leger toch te laten ageren, voornamelijk tegen biologische wapens. Deze kunnen namelijk het best worden vernietigd door een doorgedreven blootstelling aan de hoge

hitte die door een atoomontploffing wordt veroorzaakt. Maar, zegt men in officiële kringen, onze inspanningen concentreren zich op het gebruik van conventionele wapens om wapenarsenalen te vinden en te vernietigen, en heel specifiek op de raketten om de wapens af te leveren.

Precies deze centrale idee om opslagplaatsen te gaan bombarderen, lokt kritiek en weigerachtigheid uit. De chemische, biologische en radiologische deeltjes die de lucht zullen invliegen na een bombardement zouden duizenden mensen kunnen doden, niet alleen in het vijandelijke land, maar ook in de buurlanden. Dit soort preventie is op het eerste zicht aantrekkelijk, maar als je dus even verder kijkt zitten er heel wat problemen bij, heet het bij critici.

BOORBOMMEN

Minister van Defensie, Donald Rumsfeld, preciseerde een en ander nog door op de noodzaak te wijzen om ondergrondse versterkte

bunkers te kunnen treffen. In 1998 reeds werd het Defense Threat Reduction Agency (defensie-agentschap voor bedreigingsverlaging) opgericht met een budget van 1,1 miljard dollar om de bedreiging tegen te gaan van massavernietigingswapens. Hier onderzoeken wetenschappers precies hoe ze krachtige bommen kunnen ontwerpen die zich in de grond kunnen boren om versterkte ondergrondse opslagplaatsen te treffen. Men denkt daarbij zowel aan moderne conventionele bommen, als atoomwapens met lage straling of zelfs met hoge straling. Ook hier komt er sussende taal van officiële bronnen die stellen dat men het gebruik van atoomwapens wel bestudeert, maar niet als een operationele keuze aanziet. "Niemand wil per se denken aan het gebruik van tactische atoomwapens, we zoeken voornamelijk naar moderne conventionele mogelijkheden".

Bronnen: International Herald Tribune van 11 & 17 juni, De Morgen van 14 juni

DE BUSH DOCTRINE

HET RECHT OM EERST TOE TE SLAAN – INCLUSIEF NUCLEAIR

| Werner Picker |

Mocht het Amerikaanse buitenlandse beleid nog een diplomatieke inhoud hebben, dan is George W. Bush goed op weg dit uit zijn beleid te bannen. Het Pentagon is volop bezig een nieuwe strategie uit te werken die de doctrine van een totale oorlog als leidraad heeft; de "first strike policy". Hierdoor wordt het systeem van het internationaal recht in de betrekkingen tussen staten naar de schroot hoop verwezen.

Het is natuurlijk niet sedert Bush dat de VS zich opdringen als universele supermacht. Maar door deze nieuwe politiek maken ze aanspraak op het geweldmonopolie. Vanuit deze houding worden oorlogen als preventieve maatregelen beschouwd om misdaden te bestrijden.

Door de verspreiding van chemische, biologische en nucleaire wapens, zouden volgens Bush, de vijanden van de vrijheid een catastrofale macht verkrijgen. Dus moeten de VS daar hun catastrofale macht tegen inzetten, is de redenering. Maar het zijn precies de VS die de vrijheid, met name het recht van de mensen om zich niet door andere machten te laten betuttelen, permanent verkrachten. Dit gebeurt niet zelden met de inzet van massavernietigingswapens. In de nieuwe Bush-doctrine wordt dat een gewoonte-recht.

De zelflegitimering om als eerste toe te slaan, inclusief met kernwapens, is een reactie op het feit dat de VS-bondgenoten niet bereid blijken om een nieuwe Golfoorlog mee te dragen. Want voor hen zou zo een nieuw oorlogsvontuur iedere volkenrechtelijke basis ontbreken. Daarom schrijven de Amerikanen hun eigen volkenrecht, dat hen de mogelijkheid geeft een oorlog te voeren tegen ieder land dat het aandurft hun visie niet te aanvaarden. Om hun oorlogsvoorbereiding tegen Irak te rechtvaardigen, schrijven de Bush-haviken dan een eigen scenario over de bedreigingen van Bagdad: een gevaar voor de vrede. Maar dat zijn ze in feite zelf door hun streven naar hegemoniale macht en controle over de olievelden.

Met hun doctrine over het recht om eerst te mogen toeslaan, onttrekken ze zich aan de verplichting om de nodige bewijzen aan te brengen over het agressieve gedrag van de aangeklaagde tegenstrever. Volgens de Bush-doctrine moet men het gevaar preventief elimineren alvorens het een werkelijk gevaar zou kunnen zijn. Men moet geen bewijzen aanbrengen, daar men niet kan wachten tot de vermeende vijand door zijn agressief optreden het bewijs zelf levert. Het bewijs van de waarheid over de agressieve houding van Irak en dat het in het bezit is van massavernietigingswapens denkt de VS aangetoond te hebben omdat Irak juist het tegengestelde beweert. Omdat Saddam Hussein in de ogen van Washington een eerste klasse leugenaar is, zoals de defensie-minister van de VS Rumsfeld beweert, daarom juist is de bewering van het Pentagon alleen al de juiste.

Deze vorm van indirecte bewijsvoering, is juist het bewijs dat de geplande oorlog tegen Irak, zoals alle agressieve oorlogen met een leugen begint.

Bewerkt door: Antoine uyterhaeghe

DE OORLOG IN TIJDEN VAN TERRORISMEBESTRIJDING

| Georges Spriet |

Donald Rumsfeld slooft zich de laatste maanden uit om een analyse te maken van de legerbehoeften na de aanslag van 11 september. Wat zich in Afghanistan heeft afgespeeld is daarbij een voorbeeld, waaruit belangrijke lessen kunnen worden getrokken, heet het.

KWETSBAAR

Donald Rumsfeld wil eerst en vooral werken aan de zwakheden van de Amerikaanse defensie. Mogelijke vijanden weten bijvoorbeeld, zegt hij, dat een open maatschappij als de VS kwetsbaar is voor nieuwe vormen van terrorisme. Ze veronderstellen dat de VS ruimtesystemen en informatienetwerken kwetsbaar zijn. Ze weten dat de capaciteit van de VS om hun troepen naar afgelegen gebieden te sturen in sommige gevallen afhangt van kwetsbare buitenlandse basissen. En ze weten dat we over geen ruimteschild beschikken, waardoor we hen eigenlijk aanzetten om massavernietigingswapens aan te maken en de raketten om ons daarmee aan te vallen.

Het is onze taak, zegt de minister van defensie, om zoveel mogelijk van deze wegen af te sluiten. We moeten ons voorbereiden op nieuwe vormen van terrorisme, maar ook op aanvallen tegen ons ruimtesystemen, tegen elektronische aanvallen op onze inlichtingennetwerken, op onze kruisraketten, lange-afstandsraketten, onze nucleaire, chemische en biologische wapens. Terzelfdertijd moeten de VS werken om hun (militair technologische, red.) voorsprong te verzekeren: onze precisiewapens, onze ruimtesystemen, onze capaciteit om inlichtingen te verwerven, en onze duikboten.

PRIORITEITEN

Voor het Pentagon betekent dit zes prioriteiten die als overgangdoelstellingen worden omschreden. Elk van die punten krijgt in de budgetprognose voor de volgende vijf jaren een behoorlijke verhoging.

1. de defensie van het grondgebied van de VS en de buitenlandse militaire basissen verzekeren. Hier voorziet men een stijging van de middelen van 47% in de komende vijf jaar.
2. troepen kunnen sturen naar afgelegen gebieden en ze daar ook een tijd kunnen stationeren. Hiervoor wordt een vermeerdering van het budget van 21% geprogrammeerd.
3. onze vijanden geen schuilplaats gunnen: ze moeten weten dat geen hoekje van de wereld ver genoeg is, dat er geen

berg hoog genoeg is of geen grot of bunker diep genoeg is om hen een veilige schuilplaats te bieden. De VS zullen een zeer grote inspanning doen op dit vlak en het budget met 157% verhogen.

4. een absolute bescherming voor onze inlichtingennetwerken. Dit budgetonderdeel stijgt met 125%.
5. alle beschikbare informatietechnologie gebruiken om de

“Mogelijke vijanden weten dat een open maatschappij als de Verenigde Staten kwetsbaar is voor nieuwe vormen van terrorisme”

diverse sectoren van ons leger in staat te stellen gezamenlijk op te treden. Het budget voorziet in het hoofdstuk “programma’s om vijandelijke informatienetwerken aan te vallen en de onze te verbeteren en te beschermen” een verhoging van 28%.

6. ongehinderde toegang tot de ruimte behouden, en onze ruimte-installaties voor vijandige aanvallen kunnen beschermen. Hier zal het budget in de komende vijf jaar met 145% stijgen.

HITLIJST

De Minister van Defensie van de VS heeft een hitlijst van 8 punten die volgens hem essentieel zijn in de toekomstige ontwikkelingen. Een greep uit zijn voorstellen, die uiteraard overeenkomen met bovenstaande analyse.

Een

De oorlogen van deze nieuwe eeuw zullen steeds meer een totale inzet vergen van alle machtssectoren van onze maatschappij: economie, diplomatie, financiën, naleven van de wet, inlichtingen, en zowel openlijke als geheime militaire operaties.

Twee

De naadloze samenwerking en communicatie van de verschillende legeronderdelen op het slagveld zullen van doorslaggevende aard zijn. In Afghanistan hebben de teams van de speciale eenheden op de grond vlot kunnen samenwerken met de zeemacht, de luchtmacht en de piloten die met hun vliegtuigen van op schepen vertrokken. Hun accuraat optreden was essentieel om de doelwitten te identificeren en om de timing van de luchtaanvallen te kunnen coördineren. Met vernietigende gevolgen voor de vijand. De les die we trekken is dat de "eenheid" cruciaal is, dit wil zeggen de capaciteit van de verschillende legersectoren om te onderling te communiceren en hun inspanningen te bundelen op het slagveld. Dat kan enkel als we dat in vreedstijd volop voorbereiden. We moeten oefenen zoals we vechten, en vechten zoals we oefenen.

Drie

Een politiek van hulp aanvaarden van gelijk welk land op een manier die de regering van dat land zelf verkiest, en die de ruimte geeft aan het land zelf om precies te bepalen hoe het ons wil helpen, maakt het ons mogelijk om zowel de samenwerking van de andere landen als onze efficiëntie te maximaliseren.

Vier

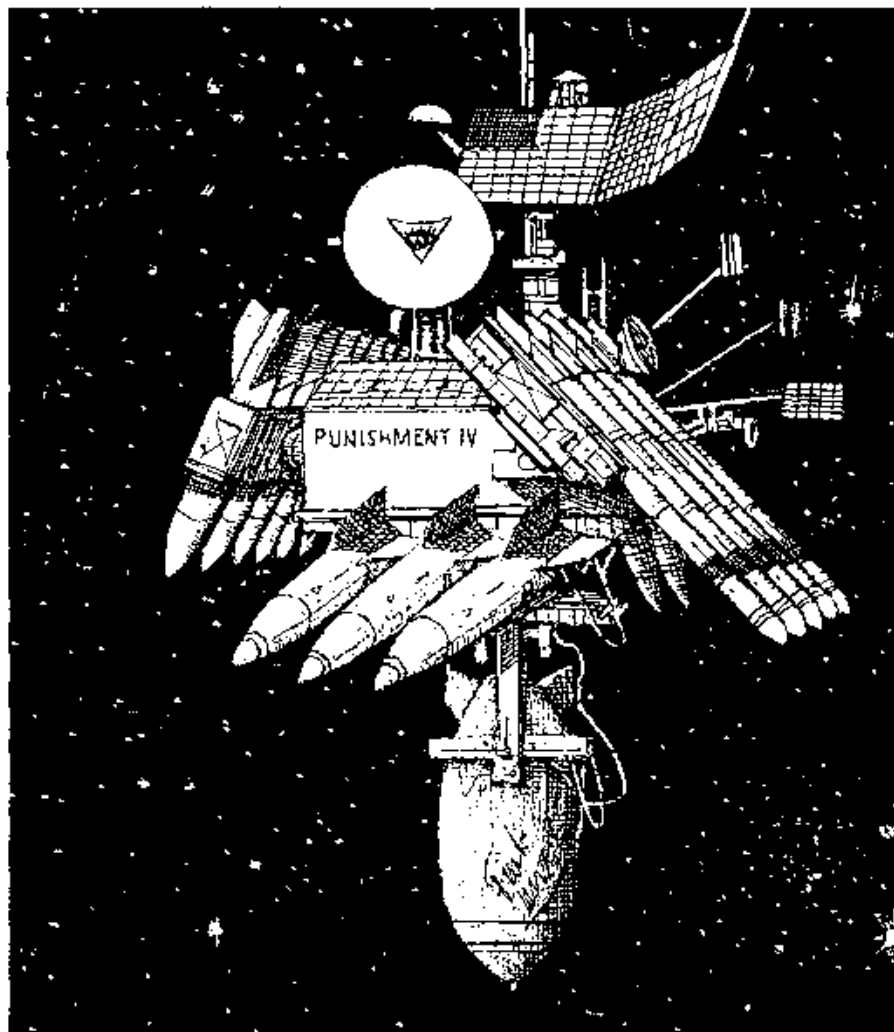
Oorlogen kunnen gewonnen door een (politieke, red.) coalitie te maken, maar ze kunnen niet worden uitgevochten door een comité. De opdracht bepaalt de coalitie, maar de coalitie bepaalt niet de opdracht. Anders zal de opdracht verwateren tot de kleinste gemene deler.

Vijf

De Verenigde Staten verdedigen betekent zowel voorkomen als anticiperen, te vlug af zijn. Men kan zich niet tegen elke dreiging verdedigen, overal, op elk denkbaar moment. Zich verdedigen tegen terrorisme en andere nieuwe bedreigingen betekent dat we de oorlog naar de vijand moeten brengen. De beste – en soms de enige – verdediging is de aanval.

Operaties	Aantal vluchten	Bommen	Slimme bommen
Afghanistan	38.000	22.000	12.500
Kosovo	37.500	23.000	8.050
Golfoorlog	118.700	265.000	20.450

Bron: Foreign Affairs, may, june 2002, A Flawed Masterpiece, Michael E.O'Hanlon (Brookings Inst.)

Zes

Sluit nooit iets uit, ook niet het gebruik van grondtroepen. De vijand moet weten dat we alle middelen die ons ter beschikking staan zullen inzetten om hem te verslaan. Hij moet weten dat we bereid zijn alle offers te brengen die nodig zijn om de overwinning te behalen.

Zeven

De snelle ontplooiing op het terrein van de speciale eenheden is een betekenisvolle efficiëntieverbetering van de militaire campagne. Afghanistan leerde ons dat geleide bommen effectiever zijn als we troepen op de grond hebben om aan de bommenwerpers te zeggen waar ze exact moeten op mikken.

Acht

De VS-regering moet rechtuit zijn met het Amerikaanse volk. Vertel de waarheid, en als we iets niet mogen verklappen, moeten we uitleggen waarom we het niet mogen meedelen. Een brede steun over de twee partijen heen voor een militaire campagne vindt haar wortels in vertrouwen, begrip en gemeenschappelijke doelstellingen.

SIMPLISTISCH

Men tracht ons sinds geruime tijd wijs te maken dat de globalisering met zijn toenemend aantal fusies van multinationale ondernemingen de concurrentie bevordert en de armoede doet afnemen.

Maar fusies, opslorpingen, overnames en concentraties hebben als gevolg dat het aantal bedrijven verminderd is dat in aanmerking komt om de sleutelsectoren te controleren. De nieuwe telecommunicatiemogelijkheden, het wetenschappelijk onderzoek en de enorme investeringen bevorderen deze evolutie. Zo zijn er nog slechts enkele groepen (waaronder Exxon, B.P., Shell en TotalFinaElf) die de petroleumindustrie domineren. Voor wat de sportschoenen betreft bijvoorbeeld, zijn er nog slechts twee: Nike en Adidas. In de VS is het fenomeen van de concentraties zo spectaculair dat de wetgeving bestemd om de superioriteit van grote groepen te verhinderen verdrongen is dank zij de lobby's in defensiekringen, informatica en communicatie.

Twintig jaar geleden waren er duizenden operatoren die onder mekaar de markt van de tv-kabel verdeelden. Vandaag zijn er slechts drie die 65% van de markt controleren. In 1990 verdeelden drie uitgevers onder elkaar 35% van de markt van de schoolboeken. Vandaag beheren diezelfde drie uitgevers reeds 65% van de markt. In 1993 waren er twaalf grote bedrijven die de essentiële benodigdheden voor het Amerikaanse leger leverden. Nu zijn er nog drie. In 1996 waren er nog acht grote telefoonbedrijven, nu nog slechts vier.

Men heeft het er steeds over dat de bijzonderste zorg van de monopolies het belang van de gebruiker zou zijn. Maar sinds de deregulering van de kabeltelevisie in 1996 zijn de tarieven die de Amerikaanse consument verhoogd met een factor die drie keer de inflatie bedraagt. Wat de schoolboeken betreft.

De prijs steeg met 65% in de voorbije tien jaar, of vijfmaal meer dan de prijsverhoging in het normale boekencircuit.

Het laatste economisch rapport bestemd voor president Bush, kwam niettemin tot de conclusie dat er weinig bewijzen zijn dat de concentraties uit de laatste decennia de concurrentie zou uitgeschakeld hebben. Anderzijds blijft men het belang van concurrentie inroepen om de openbare diensten af te schaffen. Hier blijken voor hen de zaken eenvoudig en definitief. (ADS)

Uit 'Le Monde Diplomatique', mei 2002

IBM DANKT AF

De Amerikaanse informatica-reus IBM kondigde op 26 mei aan dat het gaat starten met de afdankingen. Volgens de vakbonden zou het om duizenden mensen gaan die hun job gaan verliezen. Het juiste aantal werd nog niet bekend gemaakt. Voorheen citeerde de pers 8000 tot 9000 banen, maar de vakbonden wijzen erop dat het rond de 16.000 afdankingen zal draaien. Sam Palisano, de topmanager van IBM, kondigde reeds aan dat de groep verder zal gaan met de herstructurering door de kosten van het bedrijf per jaar met 2,18 miljard euro te verminderen. Het objectief blijft, zegde hij, op korte tijd nettowinsten met twee cijfers te verwezenlijken (ads)

KLASSERING VAN STATEN EN BEDRIJVEN

Hieronder volgt een vergelijking en een klassering van de inkomsten van staten en bedrijven in 1999. De cijfers staan in miljarden dollars.

1. Verenigde Staten	1.722
2. Duitsland	977
3. Italië	559
4. Groot-Brittannië	487,7
5. Japan	407
6. Frankrijk	222
7. Nederland	163
8. General Motors	161,3
9. Daimler - Chrysler	154,6
10. Brazilië	151
11. Ford Motor	144,4
12. Wal Mart Stores	139,9
13. Canada	121,3
14. België	116,5
15. Spanje	113
16. Zweden	109,4
17. Mitsu	109,4
18. Itochu	108,7
19. Mitsubishi	107,7
20. Exxon	107,7
21. Zuid-Korea	104,4
22. Toyota Motor	99,7
23. Royal Dutch Shell	93,7
24. Maribeni	93,7
25. Australië	90,7
26. Somtorna	89
27. IBM	87,7
28. AXA	78,7
29. Argentinië	56
30. Turkije	44,4
31. India	42,1
...	
38. Zwitserland	32,7
39. Saoedi Arabië	32,3
....	
Sierra Leone	1
Angola	0,94
Nicaragua	0,4
Haiti	0,3
Armenië	0,3

Bron: The World Factbook (CIA) 1999
Fortune Global

IN NAAM VAN HET TERRORISME MILITAIRE AANWEZIGHEID VAN DE VS OP DE FILIPIJNEN

| Kim Vanmolle |

Sinds eind januari 2002 zijn er meer dan 3600 VS-soldaten gestationeerd op de Filipijnen voor de jaarlijkse gezamenlijke oefeningen. Dit jaar wordt er echter geoefend op levende doelwitten, de oefeningen nemen immers plaats in het kader van de 'internationale strijd tegen het terrorisme'. Of zit er meer achter de VS-aanwezigheid op de Filipijnen?

MANOEUVRES

Op 31 januari 2002 ging **Balikatan 02-1** officieel van start. Meer dan 600 Amerikaanse soldaten nemen samen met het Filipijnse leger deel aan de jaarlijkse gezamenlijke militaire oefeningen op het eiland Basilan. Eind april landden nog eens 340 VS-soldaten op Basilan om er wegen en landingsbanen voor vliegtuigen aan te leggen.

Intussen, op 22 april 2001, startte ook **Balikatan 02-2** in Centraal-Luzon. Meer dan 2600 VS-soldaten nemen deel aan deze manoeuvres.

Deze jaarlijkse gezamenlijke oefeningen zijn sinds 1999 mogelijk dankzij het **Visiting Forces Agreement (VFA)**. Dit akkoord tussen de Verenigde Staten en de Filipijnse Republiek maakt de aanwezigheid van VS-militairen op de Filipijnen weer mogelijk, na een stemming van de senaat in 1991. Met een nipte meerderheid werd beslist dat de VS hun militaire basissen op hun ex-kolonie moesten sluiten. In datzelfde jaar keurde de senaat ook een amendement op de grondwet goed, dat de stationering van buitenlandse troepen op Filipijns grondgebied verbiedt.

MAAR ER IS MEER...

Balikatan 02-1 vindt immers plaats in het kader van de 'door de VS geleide globale oorlog tegen het terrorisme'. In de jungle van Basilan houdt zich een radicale moslimbeweging schuil, **Abu Sayyaf**. Deze groep is waarschijnlijk het meest bekend omwille van haar politiek van ontvoeringen. Nu houdt **Abu Sayyaf** reeds meer dan 10 maanden een Amerikaans echtpaar gegijzeld en wordt deze beweging ook in verband

gebracht met **Al Qaeda** (het ontstaan van deze groep gaat in ieder geval ook terug tot de Afghaanse guerrilla tegen de sovjets in de jaren '80).

Er wordt dus geoefend tegen 'een echte vijand'. Nochtans zijn de VS-soldaten officieel 'instructeurs en raadgevers' van het Filipijnse leger en mogen zij alleen het vuur openen in geval van zelfverdediging.

CHINA

En is er nog meer?

Andere stemmen zien andere redenen voor de VS-aanwezigheid op de Filipijnen.

Tijdens de oorlog in Afghanistan bleek opnieuw het militaire belang van de Filipijnen voor de VS. De vroegere Amerikaanse basissen werden o.a. gebruikt om de gevechtsvliegtuigen brandstof te laten tanken. Op politiek vlak is de presidente **Gloria Macapagal-Arroyo** belangrijk, zij is immers een loyale bondgenoot van de VS en blijft expliciet de oorlogsagressie van de VS verdedigen.

Het land ligt ook op een strategische plaats, niet alleen in de buurt van drukke zeevaartroutes, maar ook dicht bij China, de opkomende economische grootmacht en rivaal van de VS op lange termijn. Bepaalde bronnen maken in ieder geval melding van een voorstel van de VS om bij de **Balikatan 02-2** militaire oefeningen nog een aantal andere Aziatische landen te betrekken. Bij deze oefeningen, zou ook een denkbeeldige invasie van China horen.

STEUNPUNT

Dat de VS de Filipijnen willen gebruiken om hun militaire aanwezigheid in Zuid- en

Oost-Azië te versterken, blijkt uit de uitbouw van een complex voor marine en luchtmacht in de stad **General Santos** en uit het **MSLA** (*). Het **'Mutual Logistics Support Agreement'** (MSLA) is een ontwerp van een nieuwe militaire overeenkomst, dat erop gericht is om de wettelijke basis te scheppen voor een permanente militaire VS-aanwezigheid op Filipijns grondgebied.

Naast **Abu Sayyaf**, het **MNLF** en het **MILF**, zijn er ook de communistische guerrillabewegingen en de nationaal-democratische beweging, die de VS waarschijnlijk kopzorgen bezorgen. Deze sterke, progressieve volksbeweging veroordeelt reeds jaren het Amerikaanse imperialisme en heeft drie volksvertegenwoordigers via de politieke partij **Bayan Muna**. De ondergrondse bevrijdingsbeweging, het **Nationaal Democratisch Front**, geleid door de maoïstische communistische partij (CPP) en haar **Nieuw Volksleger (NPA)**, voeren reeds sinds 1969 strijd tegen het neokolonialisme en de Amerikaanse bemoeienissen (o.a. jarenlange steun aan de dictatuur van **Marcos**).

Wat de ware motieven voor de VS-aanwezigheid op de Filipijnen ook mogen zijn, het lijkt niet onwaarschijnlijk dat deze aanwezigheid perfect past binnen de Amerikaanse imperialistische politiek. ■

(*) Overeenkomst voor wederzijdse logistieke ondersteuning

STAATSGREEP IN DE VN

| Antoine Uytterhaeghe |

Opgepast voor deze diegenen de geplande oorlog tegen Irak in de weg staan. Recht op inspraak is hier niet van toepassing!

Na meerdere stormlopen is de Bush-regering er in geslaagd de directeur-generaal van de internationale organisatie voor het verbod op de chemische wapens (IOCW), José Bustani, voortijdig uit zijn ambt te zetten. Sedert het begin van dit jaar past Bustani niet meer in het Amerikaans concept en dit voornamelijk omdat hij vasthoudt aan het principe van gelijke behandeling van alle lidstaten in het IOCW, inclusief de Verenigde Staten. Immers, door de stellingen van de directeur-generaal worden de geplande oorlog(en) tegen de staten van de 'as van het kwade' totaal zinloos.

In de onder druk van Washington bijeengeroepen speciale bijeenkomst van het IOCW stemde een meerderheid van de lidstaten op 22 april voor de afzetting van de Braziliaan Bustani. In de geschiedenis van de VN instellingen is dit de eerste maal dat dergelijke beslissing getroffen werd.

Naar aanleiding van deze afzetting schreef de Britse krant 'The Guardian' het volgende: "Tijdens zijn ambtstijd werden twee miljoen chemische wapens vernietigd, werden twee derden van de productiefabrieken geïnspecteerd. Hij heeft meer voor de wereldvrede gedaan dan iemand anders". De krant bestempelde het optreden van de Bush-regering tegen Bustani als een staatsgreep. Washington streeft ernaar om het 60-jarige multilateralisme op de schroothoop te gooien, ten gunste van een naar machtsstrevend regime.

De Braziliaan José Bustani werd als eerste generaaldirecteur van het IOCW, een ambt dat hij gedurende de laatste vijf jaar met alle waardigheid en respect heeft waargenomen. Deze VN organisatie moet erover waken dat de conventie over het verbod op chemische wapens (1993)

geëerbiedigd wordt. Dit doet zij door regelmatig routine-inspecties en door onaangekondigde controles door te voeren.

Voor de stemming van deze speciale bijeenkomst van het IOCW, verdedigde Bustani zijn beleid in een zeer bewogen rede. We geven hier enkele belangrijke passages en citaten uit zijn toespraak: "Ik word aangeklaagd om het lidmaatschap van Irak voor onze organisatie gepromoot te hebben, maar dit verzoek

tember?

Ik wil hier gans openlijk spreken, het gaat hier om een aanval tegen de IOCW. De samenzweerders hadden liever achter gesloten deuren gehandeld om zo geen opzien te verwekken. Ze waren zich volkomen zeker dat het hen zou lukken op het ganse schaakbord te kunnen spelen, zonder consultatie en zonder enige verklaring te moeten afleggen aan de rest van de wereldopinie en aan de lidstaten van het IOCW.

Bustani past niet in het Amerikaans concept omdat hij vasthoudt aan het principe van eelijke behandeling van alle lidstaten, inclusief de VS.

staat in volle overeenstemming met de besluiten van de VN Veiligheidsraad en het beantwoordt aan het IOCW mandaat. Ik word hier aangeklaagd, omdat ik in volle overeenstemming met het artikel X van de IOCW, een geloofwaardig systeem van bescherming voor de lidstaten tegen een aanval, ook tegen een terroristische aanslag met chemische wapens, wenste op te richten. Moet dan meer als 2/3 van de IOCW lidstaten zonder bescherming blijven, terwijl een klein aantal landen zich kunnen beschermen? Ik word aangeklaagd de internationale gemeenschap in zijn strijd tegen het terrorisme de steun van het IOCW en zijn 'unieke expertise' over chemische wapens aangeboden te hebben. Is dat een misdaad? Of is dat een verstandig aanbod van de IOCW in nauwe consultatie met andere internationale organisaties in de context van 11 sep-

Het gaat hier om veel meer dan de persoon van de generaaldirecteur van het IOCW en zijn controle organen, het betreft hier gemanipuleerde beschuldigingen. Men scheidt hier een precedent, dat in de toekomst de leider van een internationale instelling van zijn ambt ontheven kan worden omdat een lidstaat zijn management niet mag of zijn geloofwaardigheid in twijfel trekt."

Deze speciale bijeenkomst van de IOCW raad duurde twee dagen, om dan toch de eis van Washington te volgen om Bustani uit zijn ambt te verwijderen met 48 stemmen tegen 7 en 43 onthoudingen. Veertien EU-lidstaten, waaronder België, stemde voor het verzoek van de VS, Frankrijk onthield zich. De Bush regering had reeds eerder druk op de Braziliaanse regering uitgeoefend om Bustani te verwijderen, dan op Bustani zelf door hem te

verwijten van mismanagement, partijdigheid en schadelijke initiatieven te verwijten.

In maart 11, stelde de VS in een motie het vertrouwen in Bustani te ontnemen, maar kreeg in het IOCW nog geen meerderheid achter zich. Waarop Washington ermee dreigde haar financiële bijdrage tot het IOCW te stoppen. De Europese lidstaten maakten zich bezorgd dat de VS de Conventie zou verlaten, door deze Amerikaanse afdreiging werd onafhankelijkheid van de IOCW van tafel geveegd en hebben de Europeanen Bustani laten vallen. In de wandelgangen hadden Duitsland, Japan, Groot-Brittannië en Italië de VS reeds hun steun toegezegd. De Verenigde Staten hebben nooit hun verwijten aan het adres van Bustani concreet naar buiten gebracht en geconcretiseerd.

Het is waar dat de IOCW in een financiële crisis, omdat vooral de VS in gebreke blijft met de betaling van zijn bijdrage, ze moeten 22 % van het IOCW budget, ongeveer 60 miljoen \$, bijdragen. Een recente financiële rekeningscontrole over de werkingskosten heeft de rekeningen als juist beoordeeld.

Het verwijt van partijdigheid heeft Bustani zich op de nek gehaald, omdat hij bepaalde landen zoals de VS aan dezelfde rigoureuze controle wenste te onderwerpen zoals alle andere lidstaten. De Bush administratie en de Amerikaanse wapenindustrie is vast besloten te verhinderen dat deze opdringerige inspecties op Amerikaanse bodem zouden doorgevoerd worden.

Washington heeft steeds de inspecteurs de toegang tot hun chemische sites geweigerd, ze hebben zelf inspecteurs uit bepaalde landen de toegang tot hun land ontzegd.

Ondertussen heeft de Verenigde Staten, in tegenstrijd met de geldende conventie over chemische wapens, speciale wetten uitgevaardigd die de VS-president de bevoegdheid verschaft, om onaangekondigde inspecties en controles op ieder tijdstip en het nemen van proefstalen van verdachte substanties voor analyse te verbieden.

Als schadelijke initiatieven en competenties overschrijding wordt door de VS

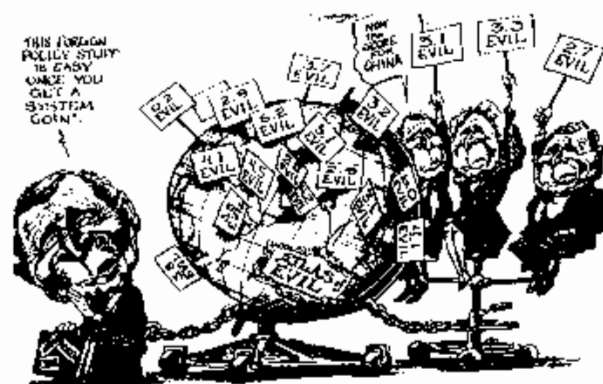
vooral beschouwd de inspanning van Bustani om Irak te bewegen om toe te treden tot de IOCW. Het is namelijk zo dat de Arabische landen en Iran hun toetreding de c-wapenconventie afhankelijk maken van de ondertekening en de instemming met de bepalingen van de conventie door Israël. De toetreding van Irak onder deze voorwaarden zou een stap vooruit zijn in de goede richting en het zou voor iedereen en meer speciaal voor Bagdad voordelig zijn.

Daar de door de VN-Veiligheidsraad ingestelde inspectie commissie, vooral bestond uit westerse militaire bewapeningsexperten. Zoals we ondertussen ervaren hebben deden ze ook spionage activiteiten voor hun nationale regering. Met de IOCW inspecteurs zou Bagdad dan aan dezelfde controles onderworpen worden als ieder ander lidstaat, die zich een faam verworven hebben van consequente onpartijdigheid. Een dergelijke constructieve oplossing van het conflict met VN, zou voor Irak aanvaardbaar zijn. In februari heeft Bagdad nog verklaard dat het afziet op het bezit van chemische wapens

Reeds in 1998 toen de eerste wapeninspecteurs van UNSCOM door de schuld van de Verenigde Staten Irak moeten verlaten, heeft Bagdad de IOCW de toelating gegeven om de vernietiging van de gevonden wapendepots te beëindigen. De geheime dienst van de VS, die beslist weten dat Irak niet hun chemische wapenpotentieel hebben heropgebouwd, is een degelijk scenario zeer ongelegen. Ze zouden het zeer moeilijk hebben, als de inspecties van de IOCW aantonen dat ze dergelijke wapens niet hebben gevonden, het voor Washington zeer moeilijk zou zijn om de geplande oorlog tegen Irak te rechtvaardigen. Eenzelfde wantrouwen wordt door de haviken in de Bush-administratie ook tegen Hans Blix, de chef van het nieuwe VN-inspectieteam voor IRAK (UNMOVIC), geuit.

De Washington Post onthulde onlangs, dat de onderminister van defensie van de VS, Paul Wolfowitz, aanvang dit jaar de CIA de opdracht gaf om de Zweedse diplomaat door te lichten, in de hoop de nodige Amerikaanse argumenten te vinden om zijn positie te ondermijnen.

Het voorbehoud tegen Hans Blix, berust op zijn vroegere functie als hoofd van het internationaal atoomenergie agentschap (IAEO), dat bevoegd was om het Irakese kernwapenprogramma uit te schakelen. In 1997 verklaarde het atoom agentschap, in weerwil van de VS, dat hun opdracht in Irak tot een goed einde is gebracht.

Buitenlandse politiek is simpel eenmaal je een systeem hebt.

De haviken in Washington vrezen, wanneer Bagdad zou instemmen om de VN-inspecteurs van UNMOVIC onder de leiding van Hans Blix, dit hun voorwendsels om een oorlog tegen Irak te starten zou wegnemen.

In een interview heeft de Zweedse diplomaat zeer duidelijk gesteld, dat wanneer hij zijn inspecties zou kunnen aanvangen, hij de omstreden methodes van zijn voorgangers van UNSCOM niet zou overnemen. Hans Blix ziet zijn mandaat niet als een instrument om te veranderen, te chicaneren of te provoceren. Ondertussen heeft Hans Blix onder druk van Washington al moeten inbinden en kwamen zijn latere uitlatingen de VS voor een deel tegemoet.

Aan de Washington Post deelde hij mee, dat zijn taak er vooral in bestaat het bewijs te leveren dat er geen massavernietigingswapens ontwikkeld worden, en

GEEN OORLOG TEGEN IRAK

waarvan Irak beschuldigd wordt. Een bewijs dat zeer moeilijk te leveren valt, ze zou de medewerking van de geheime diensten aanvaardbaar maken. Wanneer Irak niet alle deuren en kasten zou openen en op alle domeinen niet wil mee werken, dan zou volgens de uitlatingen van Hans Blix hij verplicht zijn de opdracht te staken. Irak zou en mag geen enkele invloed hebben op de samenstelling van de inspectieteams, van uitsluiting van Amerikaanse inspecteurs kan er geen sprake zijn. Hier stellen de Amerikanen de spelregels die ze voor zich zelf weigert te aanvaarden.

Los van de opgelegde Amerikaanse Irak politiek is de afzetting van Bustani de uitdrukking van de algemene afkeer van Washington tegen internationale verdragen die hun militaire ontwikkeling en doelstellingen zou kunnen inperken.

De New York Times heeft op 4 september uitvoerig bericht over een sedert jaren geheim gehouden B-wapen ontwikkelingsprogramma van de VS. Dan kan men best begrijpen dat de VS-regering niet in haar kaarten wil laten kijken.

De principiële vermindering en afschaffing van massa vernietigingswapens ligt niet in het streven van de VS, ze willen bestemmen wie en over welke wapens mag beschikken en wie machteloos aan de wil van Washington en C^o onderworpen moet blijven.

Door haar optreden van VS in diverse VN-instellingen en andere internationale organisaties wil ze haar hegemonie over de gang van zaken op onze wereld met nog meer kracht benadrukken. Haar optreden is deze: "Met de VN zolang de VN-lidstaten ons trouw gehoorzamen en het in de interesse van de VS is, zonder de VN als de lidstaten een zekere opstandigheid vertonen" en god bless Amerika. ■

Bron:

- Junge welt 29 april (www.jungewelt.de)
- Freitag 26 april (www.freitag.de)
- Afp - Reuter- Ap
- Guardian Weekly 2 mei
- The guardian - Washington Post & New York Times

Terwijl de crisis in bezet Palestina nog aan het vergroten was, maakten Tony Blair en George W. Bush plannen om Irak aan te vallen. Hun beslissing zal volgens een niet eens extreem scenario van het Pentagon meer dan 10.000 burgerslachtoffers veroorzaken. Mochten de Verenigde Staten echter kiezen voor hun 'strategie van totale oorlog' en de elektriciteits- en watervoorziening van Irak aanvallen, dan zullen de gevolgen nog veel erger zijn. Er is niet de minste VN-mandatering voor de geplande invasie. Dat is wat John Pilger, een onderzoeksjournalist die o.m. voor The Guardian werkt, schrijft in zijn artikel "Not in our name".

De bedoeling is een andere Saddam Hoessein te installeren, die volledig onder controle van Washington zal staan. Daarvoor moet er echter een bepaalde stabiliteit heersen in het Palestijns-Israëliësch conflict. Want Israël moet de Amerikaanse flank bewaken bij hun aanval op Irak, en de uitbreiding van hun controle over het olierijke Midden-Oosten.

LEUGENS

Om een mogelijke oorlog tegen Irak te verantwoorden wordt er niet gearzeld leugens te verspreiden.

MASSAVERNIETIGINGSWAPENS

De eerste leugen gaat over de zogenaamde dreiging vanwege de massavernietigingswapens van Irak. Inspecteurs van de VN verzekerden dat 817 van de 819 lange-afstandsraketten van Irak vernietigd zijn geworden. In 1999 heeft een speciaal team van de Veiligheidsraad gemeld dat de voornaamste installaties voor het aanmaken van biologische wapens (die oorspronkelijk door de VS en Groot-Brittannië waren geleverd) vernietigd waren.

Wat de nucleaire bedreiging betreft, rapporteerde het Internationaal Atoomenergie Agentschap dat het atoomwapenprogramma van Irak efficiënt en effectief werd vernietigd. De inspecteurs van het IAEA gaan nog geregeld naar Irak en in januari meldden ze nog dat Irak volop voldoet aan de gestelde regeling.

STEUN AAN TERRORISME

Leugen nummer twee gaat over de band

tussen Irak en de aanslag op de WTC-torens. Er was een gerucht dat Mohammed Atta, een van de vliegtuigkapers, een ontmoeting had gehad in Tsjechië met Irakese geheime diensten. De Tsjechische politie zegt dat hij zelfs niet in hun land is geweest vorig jaar. De New York Times schreef op 5 februari: "De CIA heeft geen bewijs dat Irak de laatste tien jaar betrokken zou zijn geweest in terroristische operaties tegen de Verenigde Staten. De CIA is er ook van overtuigd dat Saddam Hoessein geen chemische of biologische wapens aan Al-Qaeda of een andere terroristengroep heeft verschaft."

HUMANITAIR

De derde leugen is dat Saddam Hoessein, en niet de VS of Groot-Brittannië, belet dat de humanitaire leveringen de bevolking bereiken, zoals vice-minister van buitenlandse zaken, Peter Hain, zei. Het tegendeel is waar. De VS blokkeren, met Britse steun, humanitaire leveringen ter waarde van 5 miljard dollar. Deze zijn door de bevoegde instanties goedgekeurd: levensnoodzakelijke geneesmiddelen, pijnstillers, vaccins en apparatuur voor kankerdiagnose. Honderdduizenden, meestal kinderen, zijn gestorven aan deze politiek. Het embargo geeft Irak de toestemming om minder dan € 150 per persoon per jaar te spenderen voor voedsel en verzorging. Het Kinderfonds van de Verenigde Naties noemt dit de hoofdrede in de dood van meer dan 600.000 kinderen. ■

¹ Not in our name, John Pilger, The Spokesman 75, Bertrand Russell Peace Foundation

BUSH KIEST AGRESSIEVE KOERS TEGEN CUBA

| Nico Varkevisser |

De regering van de VS heeft Cuba, Syrië en Libië toegevoegd aan haar lijst van landen die deel uitmaken van wat zij de 'as van het kwaad' noemt. De Amerikaanse onderminister van buitenlandse zaken, John Bolton, verantwoordelijk voor ontwapening en internationale veiligheidsvraagstukken, verklaart op 6 mei jl; in een toespraak voor de Heritage Foundation dat de drie landen geplaatst kunnen worden in de lijst van 'schurkenstaten' als Noord-Korea, Irak en Iran.

Cuba zou bezig zijn met de productie van massavernietigingswapens en Libië met de ontwikkeling van atoomwapens. Bolton waarschuwde verder dat de Verenigde Staten actie zouden ondernemen.

SCHERPE TOON

Hoewel zijn woorden over Cuba slechts een deel van zijn speech uitmaakten vielen zij wel op door de scherpe toon. Hij zei dat de dreiging van het eiland voortdurend is veronachtzaamd. "Cuba bezit tenminste een beperkt onderzoeks- en ontwikkelingsprogramma voor offensieve biologische wapens en heeft zijn technologie geleverd aan andere schurkenstaten", zie Bolton. Hij kwam met geen enkel bewijs voor zijn beschuldiging.

GROVE LEUGEN

De Cubaanse regering heeft de beschuldiging een grove leugen genoemd en bestempeld als laster. De Cubaanse regering heeft aangekondigd met een duidelijk antwoord te komen.

De onderminister van Buitenlandse Zaken voor het Westelijke Halfrond, Otto Reich, verklaarde op een bijeenkomst van de 'Council of the Americas' dat de regering Bush hem "opdracht heeft gegeven om de middelen te herzien om tot een versnelde overgang naar democratie op Cuba te komen". Hij gaf geen nadere uitleg over de vraag aan welke nieuwe middelen gedacht wordt, maar gegeven het toenemende Amerikaanse gebruik van militair geweld, kan inzet van het leger niet worden uitgesloten. Ook de Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken, Colin Powell, heeft zich vijandiger opgesteld en verweet Havana zich onvol-

VARELA-PROJECT

In zijn toespraak meende Jimmy Carter dat de Verenigde Staten hun politiek zouden moeten wijzigen en een einde stellen aan het embargo. Hij zei anderzijds ook dat Cuba zich open moet stellen voor veranderingen en verwees daarbij naar de 11.000 handtekeningen die een petitie van oppositiegroepen over het Varela-project wist te vergaren. Hierin wordt gepleit voor "meer garanties qua vrijmeningsuiting, vrije vergadering, vrije verkiezingen en meer vrij ondernemerschap". Naar verluidt zouden een aantal Cubaanse socio-culturele bewegingen een eigen petitie voorbereiden die volop pleit voor behoud en verdieping van de eigen manier van democratie die in Cuba geldt.

G.W. Bush liet enkele dagen later geen twijfel mogelijk over de VS-politiek tegenover Cuba: als er niet meer vrije markt gaat de blokkade verder. (red)

doende uit te spreken tegen het terrorisme in de regio.

BEZOEK CARTER

De dreigende woorden in Washington komen niet geheel onverwachts. Op zondag 12 mei bracht de voormalige Amerikaanse president Jimmy Carter immers een bezoek aan Havana. Het is de eerste maal sinds 1959 dat een Amerikaanse (ex-)president het eiland aandoet. In de Verenigde Staten wordt de roep tot normalisering van de relaties steeds sterker. Het Amerikaanse bedrijfsleven moet toezien dat voor Europese en Canadese bedrijven relaties met Cuba aanknopen, terwijl zij door de blokkade-

politiek van de Amerikaanse regering buiten de boot valt. Een groot aantal delegaties van vertegenwoordigers van Amerikaanse bedrijven en lagere overheden hebben op Cuba gesprekken gevoerd over het aangaan van relaties. Een duidelijk voorbeeld daarvan is het 'Sister City Project', een snel groeiend netwerk van samenwerkingsverbanden tussen Cubaanse en Amerikaanse steden. Ook de agrarische sector in de Verenigde Staten heeft grote belangstelling voor het aanknopen van economische betrekkingen.

Daar staat tegenover dat de extreem rechtse anti-Castro groepen in Florida, die een harde lijn tegen Cuba voorstaan, een grote invloed hebben op de politiek van Washington. Otto Reich komt voort uit die groep en ook andere figuren op verantwoordelijke posten onderhouden nauwe banden met de maffiagroepen in Miami. Hun belangrijkste spreekbuizen in Washington, de republikeinse senatoren Lincoln Diab Balart en Ileana Ros-Lehtinen, hebben in een brief op 22 maart president G.W. Bush opgeroepen de reis van Carter te blokkeren.

De democratische senator uit Florida, Bob Graham, die voorzitter is van de Senaatscommissie voor geheime diensten, verklaarde te geloven dat de beschuldiging van Cuba een duidelijke poging is om de huidige initiatieven van het Amerikaanse Congres tot versoepeling van de blokkade, te blokkeren.

met dank overgenomen uit Targets, onafhankelijk internationaal maandblad.
Amsterdam
redactie@targets.org

SHARONS MILITAIRE EN POLITIEKE MARSBEVEL

DOEL EN METHODE VAN DE ISRAËLISCHE OORLOGSVOERING

| Uri Avnery |

Wanneer Sharon de ware bedoelingen van zijn militair optreden zou formuleren, in de plaats van ze achter een mistbank te verstoppen, dan zouden ze luiden zoals hieronder beschreven. Althans dat is wat de Israëlische vredesactivist, Uri Avnery, als analyse brengt.

1 - **Doel:** De zionistische revolutie tot een goed einde brengen. D.w.z. het tot stand brengen van Eretz Israël: één joodse staat van de zee tot de Jordaan, met een minimum aan niet-joodse bewoners, beter nog zonder.

2 - **Informatie:** De onafhankelijkheidsoorlog van 1948 was onderbroken vooraleer hij zijn doelstelling bereikt had. De staat Israël besloeg maar 78 procent van het land, men heeft maar 64 procent van de Palestijnse bevolking verdreven. Tijdens de zesdaagse oorlog van 1967 werden de overblijvende 22 procent van het land veroverd. De verschillende Israëlische regeringen ontbrak het aan wilskracht om de zionistische revolutie tot het einde te brengen, de gebieden te annexeren en de bevolking te verdrijven.

Het ogenblik is gunstig om dit werk te voleindigen. Er is maar een grootmacht, de VS. De anderen machten, de VN, Europa, Rusland - zijn praktisch irrelevant. Die VS verschaffen en waarborgen ons onbegrensde ondersteuning. Men kan alleen maar hopen, dat dit verder zal gezet worden wanneer hardere methodes en middelen zullen aangewend worden. De ervaring toont ons, wanneer iemand in de VS zich tegen onze doelstelling verzet, zijn weerstand vlug ineenstuikt wanneer hij met het standpunt "operatie veiligheidsschild" geconfronteerd wordt. Onze controle over de beide huizen van het VS-congres en onze doorslaggevende invloed over de Amerikaanse media, garandeert ons een volledige vrijheid van handelen.

3 - **Methoden:** Met volgende methoden zullen we goed vorderen wanneer die gelijktijdig doorgevoerd worden:

- a - Militaire operaties om de Palestijnse weerstand te breken
- b - Economische druk, om een massieve Arabische uitwijking tot stand te brengen
- c - Opvoering van de nederzettingen- en koloniseringactiviteiten, om de gebieden te isoleren en zo de annexatie

voor te bereiden

d - Politieke acties om de politieke en sociale Palestijnse instellingen te vernietigen

4 - **De uitvoering**

a - Militaire operaties: deze worden zonder onderbreking doorgevoerd. Het ganse leger met inbegrip van de reserve eenheden, worden voor deze opgave ingezet, zelf dan wanneer dit voor

Het plan Sharon heeft als doel een joodse staat van de zee tot de Jordaan, met een minimum aan niet-joodse bewoners.

Foto: T. O'haese

Op 8 juni hadden er overal in Vlaanderen acties plaats om de boycot tegen Israëlische producten te lanceren. Hier de actie in Gent.

gevolg heeft dat onze afweer verzwakt tegenover de Arabische staten en een beperkte training tot gevolg heeft. Het IDF (Israëliësch leger) zal de Palestijnse gebieden bezetten, indien nodig voor langere of kortere tijd, om alle militante Palestijnen die zich tegen onze politiek verzetten gevangen te nemen of te executeren. Hier zal geen onderscheid gemaakt worden tussen terroristen en politieke leiders, ook niet tussen de gewapende en burgerlijke weerstand of tussen Hamas en Falah. Maximale vernietiging van eigendommen zal een afschrikking veroorzaken. Dat wordt zolang herhaald, tot iedere opflakking van weerstand verstikt wordt.

Onze acties zullen zonder enige twijfel onvermijdelijk de motivatie van zelfmoordaanslagen in Israël met zich brengen. Juist dat zal ons, in de internationale en interne arena de reden van onze militaire optredens leveren, die dan als een reactie zal beschouwd worden.

mische druk: Een massale uitdrijving zoals in 1948 kan maar onder bepaalde omstandigheden gebeuren, zoals bij een militair conflict of bij een uitzonderlijke internationale gebeurtenis, die alle aandacht trekt. Tot zoiets kan plaatsvinden, moeten de Palestijnen door economische druk, waarbij hun levensvoorwaarden ondragelijk worden, aangezet worden het land te verlaten.

De acties van het IDF zullen de Palestijnen in kleine enclaves insluiten, waar ze een soort van lokaal zelfbestuur krijgen, dat ons bevrijdt van iedere vorm van verantwoordelijkheid voor hun leefsituatie.

c - Nederzettingsactiviteiten: Dit is het centraal middel om ons historisch doel te bereiken. Ondanks het feit dat alle Israëlische regeringen sedert 1967 dit doorvoerden en er naar gehandeld hebben, ging dit te langzaam. De bestaande nederzettingen moeten

Het IDF zal een centrale rol bij de uitoefening van de economische druk op zich moeten nemen. Men moet er zeker van zijn dat geen enkele officier, die niet met volle overtuiging deze opgave ondersteunt, een leidende functie bekleedt. Om deze historische missie door te voeren, is hardheid en barbaarsheid nodig. Hier is geen plaats voor zwakkelingen.

b - Econo-

uitgebreid worden, om de Palestijnse dorpen en steden van elkaar te scheiden, om meer land aan de nederzettingen aan te hechten. Het netwerk van ringwegen moet snel vergroot en uitgebreid worden om de Palestijnse steden en dorpen van elkaar te scheiden, land in te pikken voor de nederzettingen om zo de controle over de bodem te verzekeren. Dat alles moet volgens de bestaande strategieplannen uitgevoerd worden, om te verhinderen dat er een Palestijnse territoriale continuïteit tot stand zou komen.

d - Politieke druk:

Deze moet dienen om de Palestijnse leiding te breken. Het is het hoofddoel van de ganse campagne. Om het weerstandsvermogen van de Palestijnen te vernietigen, moet de centrale leiding, in het bijzonder Yasser Arafat, de bindende symboolfiguur en sterke leider, geëlimineerd worden. Daarom moeten alle propaganda inspanningen op Arafat persoonlijk geconcentreerd worden. Arafat zal zo fysiek uitgeschakeld worden, van zodra de internationale situatie dit toestaat. Gelijktijdig moet de machtsstrijd tussen de Palestijnse leiders van de secundaire rang aangewakkerd worden opdat er een leidersvacuüm zou ontstaan, zoals in 1948.

Alle deze druk, - zowel militaire, economische, politieke en door de nederzettingen, moet versterkt worden, tot een situatie wordt bereikt die voor de Palestijnen niet meer draaglijk is zodat ze besluiten weg te trekken naar Jordanië. Indien er zich een historisch gunstige gelegenheid voor een massa uitdrijving zou aanbieden, dan moeten we zeer snel handelen.

De Arabische Israëlische staatsburgers zijn een bijzonder probleem, daar men hun per vergissing het Israëlische staatsburgerschap heeft verstrekt. Dat probleem vordert van ons een zeer goed overlegde oplossing dat moet beantwoorden aan onze hoofddoelstelling.

- de auteur is actief in de Israëlische vredesbeweging "Gush Shalom"
- Vertaling en bewerking: Antoine Uytterhaeghe

DE ENE OORLOGSMISDAAD IS DE ANDERE NIET. ISRAËLS BETROKKENHEID BIJ HET BLOEDBAD VAN SABRA EN CHATILA

| Jan Dumoulyn |

Op 7 februari 1983 werd het rapport van de commissie Kahane gepubliceerd. Dat was een onafhankelijke onderzoekscommissie die in opdracht van de Knesset, het Israëlische parlement, moest uitmaken in welke mate het Israëlische leger en toenmalig defensie minister Ariel Sharon betrokken waren bij een slachtpartij in de Palestijnse vluchtelingenkampen Sabra en Chatila in Beiroet, Libanon.

Volgens cijfers van het Internationale Rode Kruis kwamen daarbij ongeveer 2.750 mannen, vrouwen en kinderen om (andere bronnen spreken van 700 of 3000 doden, het juiste cijfer zal wel nooit bekend raken). De daders, die hun slachtoffers vaak verkrachtten en met messen en bijlen bewerkten, waren leden van de extreemrechtse christelijk-Libanese militia van de Falangisten (Al-Kateib), trouwe bondgenoten van de Israëlische agressor die op dat moment Libanon was binnengevallen in een operatie die de cynische naam 'Vrede voor Galilea' kreeg.

De schokkende en hallucinante gebeurtenissen in het vluchtelingenkamp van Jenin in de Palestijnse bezette gebieden herinneren ons nog eens op een wrange manier aan deze episode uit de recente geschiedenis van het Midden-Oosten. Misschien met uitzondering van de heersers van deze planeet zelf, de VS, is er maar een staat ter wereld die zich in de praktijk volledig ongemoeid houdt, die door wat men 'de internationale gemeenschap' noemt, telkens opnieuw in naam van democratie en zelfverdediging tot ongehoorde brutaliteiten en grootschalige mensenrechtenschendingen kan overgaan. Critici van het agressieve zionisme worden al te vaak de mond gesnoerd als 'antisemieten', terwijl het in feite een bijzonder trieste wending van de geschiedenis is dat het volk dat in de twintigste eeuw wellicht het meest heeft geleden en op de meest gruwelijke en systematische manier werd vervolgd, vorm heeft gegeven aan een agressieve en imperia-

listische staat die geen lessen lijkt te hebben getrokken uit de eigen historische positie. Elke dag produceert de kortzichtige en uiteindelijk zelfdestructieve militaire politiek van Israël nieuwe wanhopigen, bereid tot de ultieme politieke zelfopoffering waarbij opnieuw de burgers het voornaamste slachtoffer worden.

In de nacht van 14 op 15 september 1982 besloot de Israëlische regering West-Beiroet, het islamitische deel van de stad, binnen te trekken, waar zich ook de Palestijnse vluchtelingenkampen bevonden. Het Israëlische leger wist perfect dat gewapende falangisten geruggensteund door hun eigen aanwezigheid Sabra en Chatila binnentrokken en wat ze daar van plan waren. Er werd niets gedaan om het voorspelbare bloedbad te voorkomen. Er is dus minstens een indirecte verantwoordelijkheid, zo besloot de (Israëlische) commissie Kahane. Het was overduidelijk dat Ariel Sharon, dezelfde man die de voornaamste verantwoordelijke is voor de recente heropflakking van het conflict in Palestina, op zijn minst van schuldige nalatigheid, zoniet van regelrechte medeplichtigheid kan worden beschuldigd.

Ook een andere oude bekende uit de conservatieve Israëlische Likoeed-partij, Yitzhak Shamir, in 1982 minister van Buitenlandse Zaken, premier Menachem Begin en drie hooggeplaatste generaals, onder wie de extreemrechtse Rafael Eitan dragen in deze zaak een criminele verantwoordelijkheid. Zelfs volgens de hoge Amerikaanse officier, militaire rechter en specialist in het oorlogsrecht Weston D.

Burnett, is duidelijk in zijn oordeel: de beklagden zijn schuldig. Het is dus verre van overdreven om de eerste minister van Israël, bondgenoot van de VS en Europa, een oorlogsmisdadiger te noemen. We konden een tijdje hopen, al lijkt dat vandaag na een uitspraak van het Internationale Hof in Den Haag nog zeer weinig waarschijnlijk, dat het Belgische gerecht zich gelijkaardig zou uitspreken in de zaak die door slachtoffers van de nabestaanden van de massamoord tegen onder meer Sharon werd aangespannen en dat recht zou zegevieren. Waarom immers enkel tegenstanders van de VS, zoals Milosevic, internationaal vervolgen wegens oorlogsmisdaden (die ook deze laatste inderdaad heeft gepleegd), en dit dan nog op bedenkelijke juridische gronden? Een historisch en juridisch onderzoek naar alle oorlogsmisdadigers van de tweede helft van de twintigste eeuw, zou een werkelijk legitiem Internationaal Gerechtshof veel werk bezorgen. In deze aflevering van 'De Twintigste Eeuw' buigen we ons over de veelbesproken Sabra en Chatila-affaire.

HET CONFLICT IN HET LAND VAN DE CEDER

De Libanese burgeroorlog (1975-1990) kende een eigen dynamiek maar vormde in feite een onderdeel van het ruimere naoorlogse conflict in het Midden-Oosten. Het Palestijns-Israëlische vraagstuk entte zich vanaf de vroege jaren zeventig steeds meer op de gespannen binnenlandse situatie in Libanon, een

land dat steeds was gekenmerkt door een veelheid aan religieuze en etnische tegenstellingen. Sinds 1944 was Libanon als volledig kunstmatige staat onafhankelijk geworden van Frankrijk, dat het land na de Eerste Wereldoorlog als mandaatgebied onder koloniale voogdij hield. De multiculturele staat leek een tijd goed te functioneren. De grondwet legde zorgvuldig vast welke religieuze groep welke hoge ambten zou mogen bekleden. Zo is de president steeds een marronitische christen geweest, de eerste minister een soennietische en de voorzitter van het Parlement een sjiietische moslim. Ook de vertegenwoordiging van Droezen, griekskatholieken, verschillende orthodoxe strekkingen en Armenen (de belangrijkste etnische minderheid) was gegarandeerd. De schaduwzijde van dat systeem was dat er een stelsel ontstond waarin machtige families hun eigen lokale familiaal-religieuze clans beheersten en via patronage en nepotisme de politiek beheersten. Frankrijk had deze verdeel-en-heerspolitiek steeds aangemoedigd om de invloed te behouden. Intussen ging het Libanon economisch en cultureel redelijk goed voor de wind. Beiroet was een aangename stad waar de Arabische elites en Westerse toeristen allerlei vormen van vertier kwamen zoeken. Onder de liberale president Shamoun was het land ook een trouwe bondgenoot van de VS en een van de meeste geliciteerde Arabische landen. In 1958 brak nochtans al een eerste burgeroorlog uit, waarin moslims en droezen tegenover christenen stonden. Het waren echter niet de godsdienstige motivaties die doorwogen. De beweging was eerder een uitloper van de hoogdagen van het Arabisch-nationalisme in die jaren. In 1956 had de Egyptische president Nasser de wereld getart met de nationalisatie van het Suez-kanaal. In de zomer van '58 kwam dat tot een hoogtepunt toen in Irak revolutionaire legerofficieren de pro-Westerse monarchie omverwierpen en Britse en Amerikaanse troepen in respectievelijk Jordanië en Libanon landden om de uitbreiding van deze beweging tegen te houden. 5.000 Amerikaanse mariniers 'herstellen de orde' in Libanon, een van de vele VS-interventies die men vandaag totaal is verge-

ten. De progressieve nationalistische, pan-Arabische en populistische krachten van die periode waren een doorn in het oog van de imperialistische mogendheden en kregen dan ook de steun van Sovjetunie. Tegenwoordig zijn deze stromingen jammer genoeg historisch bankroet en heeft het islamfundamentalisme voor de Arabische massa's hun plaats ingenomen als 'anti-imperialisme'.

DE INTERNATIONALE CONTEXT

Ook toen in 1975 de tweede Libanese burgeroorlog uitbarstte, waren de religieuze tegenstellingen in feite niet de voor naamste. Dat zouden ze pas worden in de loop van de jaren tachtig, toen groepen als Hezbollah meer op het voorplan kwa-

re koning Hoessein met veel bloedvergieten grotendeels uit Jordanië werden verdreven, nam het aantal gewapende strijders in Libanon steeds toe. In 1973 doodden Israëlsche commando's drie nauwe medewerkers van Yasser Arafat in de Libanese hoofdstad en in 1974 kwamen er ontelbare kleinere aanvallen tegen het Libanese grondgebied. Het land kwam steeds meer onder de invloed te staan van de Palestijnse strijders, wiens arrogante houding – het moet gezegd – vaak tot wrevel leidde met vooral de christelijke Libanezen. Er waren tijdens de vroege jaren zeventig regelmatig incidenten tussen Palestijnse groepen en het Libanese leger. Linkse bewegingen van voornamelijk moslims gingen met de Palestijnen

Shatilla vluchtelingenkamp, Libanon, 1982

men. Na de Arabische nederlaag tegen Israël in de Zesdaagse Oorlog van 1967, waarin Libanon nochtans niet betrokken was, gingen de Palestijnen deze buurstaat van het Zionistische land, gebruiken als uitvalsbasis voor hun acties. Israël reageerde daar al op in 1968 met een raid op de luchthaven van Beiroet. Nadat de Palestijnen in juli 1971 door de reactionai-

samenwerken. De christenen bezaten in Libanon bovendien de meeste economische en politieke macht in het land. De moslimbevolking en de progressieve krachten steunden de Palestijnen echter onvoorwaardelijk. Dit werd een explosieve cocktail.

Op 13 april 1975 vielen falangistische militieleden een bus Palestijnen aan, als

vergelding voor een vermeende Palestijnse aanslag tegen een kerk. De verschillende bevolkingsgroepen grepen naar de wapens, die in de Libanese cultuur steeds prominent aanwezig waren geweest en zich in alle huishoudens bevonden (net zoals later bijvoorbeeld in Joegoslavië het geval zou zijn). Het kwam tot een langdurige en zeer ingewikkelde burgeroorlog waarin allerlei partijen, milities en buitenlandse staten tegenover elkaar zouden staan, in wisselende coalities en met verschillende gruwelijke slachtpartijen tot gevolg. Syrië besloot in 1976 van de situatie gebruik te maken door militair tussenbeide te komen, zogenaamd om het conflict te pacificeren maar in feite om de eigen invloed te vergroten. In 1978 besloot Israël een 'veiligheidszone' te creëren in Zuid-Libanon, die pas in 2000 werd ontruimd en die ze al die tijd vooral door Libanese huurlingen van het zogenaamde Zuid-Libanese leger lieten verdedigen tegen de aanvallen van Hezbollah-strijders. In juni 1982 lanceerden de Zionistische troepen een grootschaliger campagne waarbij ze tot diep in Libanon binnentrokken en de hoofdstad zelf bezetten. Arafat en de PLO moesten halsoverkop wegluchten. In die onzekere situatie, het hoogtepunt van de burgeroorlog, werd de rechts-populistische christen Beshir Djimeil verkozen, zoon van Pierre Djimeil, die in 1936 de falangistische beweging had opgericht naar het voorbeeld van Hitlers organisaties. Vanaf de jaren tachtig worden de falangisten de voornaamste steunpilaren van Israël (en van de CIA) in Libanon en ontvangen ze jaarlijks zo'n 100 miljoen dollar steun uit Tel Aviv. Eerst hadden de falangisten hun eigen voornaamste concurrenten binnen het christelijke Libanese kamp stuk voor stuk uit de weg geruimd. Op 14 september wordt Beshir Djimeil echter zelf vermoord en breekt de hel nog maar goed los in Beiroet. Al hakkend en klievend naar al wat niet christelijk is trekken zijn aanhangers door de straten. Het is in die context dat de Israëli's zoals gezegd besluiten ook West-Beiroet te bezetten, onder het voorwendsel er de voornamelijk islamitische bevolking te beschermen. Tussen 16 en 18 september slaan een honderdtal falangisten (aange-

vuld met een vijftigtal leden van het door Israël uitgeruste en opgeleide Zuid-Libanese Leger) dan onder hun toezicht oog aan het moorden in Sabra en Chatila. Daar bevonden zich nog slechts ongewapende Palestijnen aangezien de meeste strijdbare mannen al eerder het land hadden verlaten om zich onder meer in Tunesië te hergroeperen. 40 uur lang duurde de moordpartij. De Israëlische legercommandanten konden de gebeurtenissen volgen van op het dak van een nabijgelegen gebouw en feliciteerden de falangisten met hun efficiënte actie. Een VS-gezant was direct op de hoogte en sommeerde de Israëli's verontwaardigd er een einde aan te maken, maar er volgde aanvankelijk geen enkele reactie. Het duurde enkele dagen vooraleer de wereld beseftte wat er in Sabra en Chatila gebeurd was... De reactie van de Israëlische bevolking was er een van afschuw: een betoging van 400.000 mensen trok door de straten van Tel Aviv om de oprichting van een onderzoekscommissie – de uiteindelijke commissie Kahane – te eisen. Werkelijke conclusies of een veroordeling van de schuldigen zijn er echter nooit gekomen.

Dit was ook niet de eerste slachting in dit genre in Libanon: in 1976 waren er al onder meer de verschrikkingen van Tall-al-Zaatar en Qarantina geweest. De internationale gemeenschap was steeds slechts matig geïnteresseerd. Op 24 september 1982 komen uiteindelijk de VN blauwhelmen aan... In 1983 trekt Israël zich uiteindelijk grotendeels terug uit Libanon, waar de burgeroorlog nog zeven jaar zou duren en dat vandaag nog onder feitelijke controle van het dictatoriale Syrische regime staat. In januari 2002 krijgt het verhaal nog een eigenaardig staartje wanneer de sinistere Elie Hobeika, een van de falangistische leiders die in '82 bevel gaf tot de massamoord, met een bomaanslag definitief het zwijgen wordt opgelegd door een zeer schimmige organisatie. In het Midden-Oosten, waar samenzweringstheorieën vaak hoogtij vieren – en soms eigenlijk niet volledig onterecht – gaat iedereen er al snel van uit dat de Mossad, de Israëlische geheime dienst en wellicht de meest professionele terroristische organisatie ter

wereld, Hobeika het zwijgen heeft willen opleggen omdat hij van plan was in ons land te komen getuigen op het Sharon-proces.

SHARON, DE CARRIÈRE VAN EEN STAATSMAN MET BLOED AAN ZIJN HANDEN

Geboren in 1928 ontpopte de jonge Ariel Sharon zich al snel tot een harde rechts-Zionistische militant. Hij maakt achtereenvolgens deel uit van de paramilitaire joodse milities Gadna en Haganah, de voorloper van het Israëlische leger. Bij de eerste oorlog tussen Israël en de Arabische landen in 1948 staat hij al aan het hoofd van een infanteriebataljon! In 1953 verwerft Sharon met zijn elite-eenheid '101' voor het eerst zijn reputatie als niets ontziende militair wanneer hij bij een raid op het toen nog Jordaanse dorp Qibya 69 onschuldige burgers, van wie de helft vrouwen en kinderen, de dood injaagt. In Jenin zouden dit jaar exact dezelfde militaire tactieken als in Qibya nog eens worden overgedaan. In 1956 gingen Sharon en zijn mannen aan het moorden op Egyptisch grondgebied. Later bleek dat onder zijn verantwoordelijkheid ook enkele honderden krijgsgevangen wederrechtelijk werden geëxecuteerd. Tijdens de Jom Kippoer-oorlog van 1973 doet hij er een schepje bovenop door bestanden te negeren en zelfs met brutale vergeldingsacties de bevelen van zijn eigen regering naast zich neer te leggen. Zijn populariteit onder de Zionistische 'haviken' neemt er enkel door toe. Daarna legt Sharon zich toe op een politieke carrière en zal hij als aanhanger van de gedachte van een 'Groot-Israël' verschillende ministerposten in rechtse regeringen gaan bekloden. Op 16 december 1982 verklaarde de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties dat in Sabra en Chatila een genocide had plaatsgevonden. Volgens de Conventie van Genève was Israël als bezettingsmacht verantwoordelijk voor de veiligheid van de burgerbevolking. Vandaag omschrijft George Bush junior Sharon als een 'man van de vrede'. De ene oorlogsmisdadiger is inder daad de andere niet.

HOLLYWOOD EN DE OORLOGSFILMS

| Marie Jeanne Vanmol |

*Hoe belangrijk is film voor een land in oorlog en hoe belangrijk is oorlog voor de filmindustrie?
Gedurende tientallen jaren was de oorlogsfilm het hoofdproduct van de Hollywood Filmindustrie.
Door de gruwelen en de zinloosheid van de oorlog te duiden zijn sommigen van deze films echte anti-oorlogsfilms
maar missen het brede kader van de politieke analyse.*

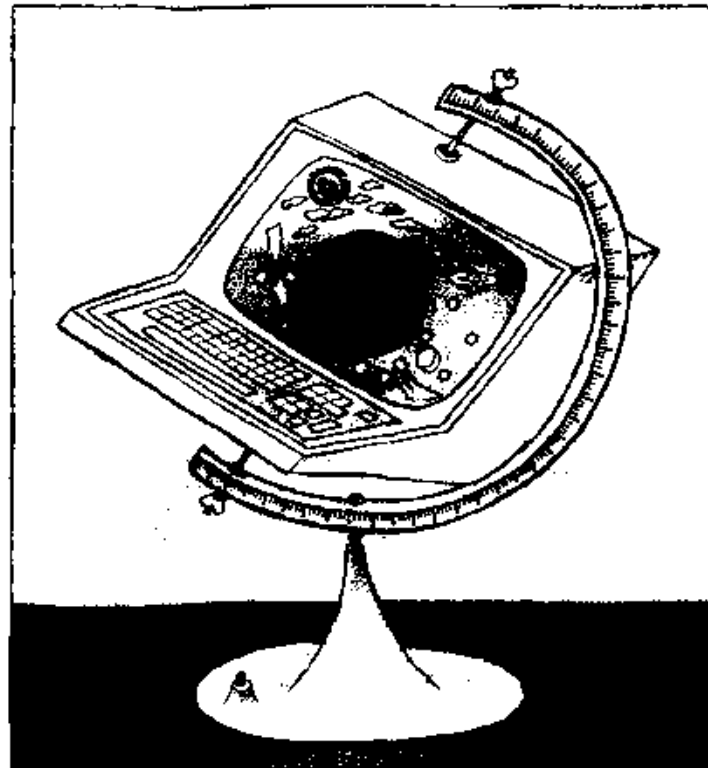
HOLLYWOOD NA PEARL HARBOR

Op 18 december 1941, onmiddellijk na de aanval op Pearl Harbor en de oorlogsverklaring van de Verenigde Staten aan Japan besloot President Roosevelt tot de oprichting van het Bureau of Motion Pictures Affairs (BMPA) onder het toezicht van Ministerie van Oorlog. De filmstudio's werden ingehuurd voor de verdediging van het vaderland. Hollywood reageerde meteen door zelf een Committee voor Oorlogsactiviteiten te installeren dat moest toezien over de samenwerking tussen de personeelsleden van de studio's, verdeelhuizen, cinemazalen, acteurs en vakbonden. Die samenwerking moest alle activiteiten in de filmindustrie in overeenstemming laten lopen met de oorlogspropaganda van de regering. De medewerking van de filmindustrie werd in 1942 in de hand gewerkt door een speciale verordening vanwege de Amerikaanse regering onder de naam van 'Selective Service System': de filmindustrie werd beschouwd als een basisindustrie in oorlogstijd waarbij de grondstoffen en materialen gebonden werden aan vaste prijzen. Het personeel mocht niet afgedankt worden. Het Ministerie van Justitie zag af van zijn anti-trust wetgeving tegenover de filmstudio's en nam deze slechts in 1944 terug op wanneer de oorlog in Europa een definitieve wending had genomen ten voordele van de geallieerden. De vlotte medewerking van Hollywood kwam erook omdat zij bijna de helft van haar marktaandeel in Europa in oorlog had verloren. De regering suggereerde enkele thema's waarmee Hollywood zou moeten rekening houden: waarom treedt Amerika in de oorlog, de

ideologie en de objectieven van de vijand, de overwinning van de geallieerden voorbereiden, inspelen op de verantwoordelijkheid van de Amerikaanse burgers en soldaten. Dit gaf aanleiding tot meestal

king het engagement in de oorlog te verrechtvaardigen. Deze documentaires gaven een realistisch beeld van wat er aan het front gebeurde. Ook films over de gevaren van het fascisme in Europa en

in de Verenigde Staten zelf met een reële inschatting van de brutaliteit, de intelligentie en de actuele slagkracht van de vijand werden naar het publiek vertoond. Via deze documentaire films en reportages van het ministerie van oorlog werd Hollywood

superpatriottische melodrama's die al weer snel van het scherm verdwenen. De films verheerlijkten een oorlog die niets met de realiteit te maken had.

DOCUMENTAIRE FILMS EN WO II

Van 1941 tot 1945 produceerde het Amerikaanse leger ook een aantal documentaire films om aan de burgerbevol-

geconfronteerd met meer realistische versies van de oorlog op het witte doek.

DE SLAGVELDEN VAN VIETNAM OP HET WITTE DOEK

De Vietnamoorlog heeft diepe sporen nagelaten bij al diegene die erbij betrokken waren. Drie jaar na de ondertekening van de Parijse Vredesakkoorden was de Vietnamoorlog nog altijd taboe in

Hollywood. Slechts in de late jaren '70 kwam er een golf van Vietnamfilms die de oorlog toonde als een nachtmerrie, een blunderoorlog met gedemoraliseerde, gedrogeerde soldaten en corrupte officieren. De twee belangrijkste films in deze periode zoals *Apocalypse Now* (Francis Ford Coppola, 1979) en *The Deer Hunter* (Michael Cimino, 1978) hebben artistieke waarden maar zijn ondanks hun gouden palmen en Academy Awards geladen met stereotypen en onwaarheden. De Vietcong worden enkel afgebeeld als slechteriken en sadisten.

VIETNAMVETERANEN

Terwijl op het witte doek de veteranen van WOII heroïsch blijven zelfs wanneer ze hun uniform voor een maatpak ruilen werden de Vietnamveteranen nooit geïdealiseerd. Zij werden gekarakteriseerd als dodelijke machines, verkrachters en moordenaars op snelle motors of als doelloze, impotente drugsdealers. Zelfs indien de Vietnamveteraan zich op het thuisfront met familie en job terug integreert blijft zijn levensdoel doden, de kunst die hij het best onder de knie heeft sinds zijn dienstplicht in Zuid – Oost Azië. De politieagent in *Night Hawks* (Bruce Malmuth, 1981) en in *The Year of the Dragon* (Michael Cimino, 1985) en de politiedetective Steve Segal in *Above the Law* (Andrew Davis, 1988) gebruiken de dodelijke tactieken die ze in Vietnam hebben geleerd.

Gedurende de jaren '60 waneer de Vietnamoorlog voor de Amerikanen nog op een groot eerbaar avontuur leek werden de schurken op het witte doek dikwijls afgebeeld als hypocriete hippies die op een of andere manier de militaire dienst hadden weten te ontlopen. Het was een tijd waarin het dragen van lange haren op zichzelf al een politiek statement was. Wie de tegencultuur genegen was, werd door de goegemeente argwanend in het oog gehouden. De films reflecteerden deze opvatting. Tien jaar later was de oorlog verloren maar de filmmakers interesseerden zich niet voor de reden van de kalastrofe. Iemand moest beschuldigd worden en veteranen waren de meest geschikte doelwitten zoals in de film *Coming Home* (Hall Ashby, 1978).

DOCUMENTAIRE FILM EN VIETNAM

Een beter begrip van de gevolgen van de waanzige Vietnamoorlog zijn de documentaires. In de jaren '70 en '80 verschenen een hele reeks documentaires die de echte werkelijkheid en de naweeën van de oorlog laten zien. *Hearts and Minds* (Peter Davis, 1971) is een documentaire over het Amerikaans bewustzijn na de Vietnamoorlog. Hier ook weer geen politieke analyse maar interviews met veteranen, hun ouders en beelden van gebombardeerde Vietnamese dorpen. Naast het emotionele effect polariseert de film ook hier weer in goede en slechte karakters, de helden en de slechteriken zoals in de grote massa productiefilms over Vietnam. Maar de documentaire bevat ook exclusieve interviews met militairen en beleidsmakers waarmee de filmmaker een link legt naar de politieke verantwoordelijkheid voor de Vietnamoorlog. In 1987 verschijnt de documentaire *Dear America: Letters Home from Vietnam* van Bill Couturie. Deze documentaire brengt de oorlog op het thuisfront. De brieven van de soldaten, gelezen door onder meer Robert de Niro, Martin Sheen, Sean Penn, Tom Berenger en Robin Williams gaan van alledaagse familierelaas naar de horror op het slagveld.

The War at Home (1984) is een jaar na jaar filmcollage van de groeiende anti-oorlogsbeweging in Madison, Wisconsin. Daarin komen beelden zoals als deze van president Johnson die in 1964 op televisie verteld dat hij geen soldaten naar het front zou sturen gevolgd door een reeks beelden van vechtende Amerikaanse soldaten in de rijstvelden met de muziek van "The Balad of the Green Berets".

RAMBOFILMS

Hollywood produceerde ondertussen weer films die de Vietnamoorlog in cowboy en indiaan stijl afbeeldde: de Rambofilms. *Rambo: First Blood Part II* (George Pan Cosmatos) kwam in mei 1985 tien jaar na de val van Saigon in 2074 filmzalen in de Verenigde Staten in première. Ter gelegenheid van deze verjaardag vond de filmindustrie het opportuun enkele grote budgetfilms gesitueerd in

Azië op de markt te brengen. *Platoon* (Oliver Stone, 1986) en *Full Metal Jacket* (Stanley Kubrick, 1987) zijn realistische oorlogsdrama's die niet verder gaan dan de persoonlijke motieven van de hoofdpersonages. De films zijn wel een radicale getuigenis dat training en brainwashing het verstand, het gevoel en de persoonlijkheid volledig kunnen uitschakelen waarbij het individu wordt herleid tot een robot met een compleet gebrek aan menselijkheid en totaal verlies aan respect voor het menselijk leven. Alle karakters van deze films ondergaan verschrikkelijke ervaringen en elk van deze films kan als anti-oorlogsfilm worden beschouwd. Maar nog Oliver Stone of Stanley Kubrick plaatsen hun karakters in een breder kader: hoe kwam Amerika in deze oorlog terecht? De oorlog is de hel maar was de betrokkenheid van de Verenigde Staten in de Vietnamoorlog deze hel waard. Het zijn a... politieke films. Sterker nog: sommige filmcritici twijfelen sterk aan het anti-oorlogsgelalte van deze films. Ze zijn slechts een schakel in een eindeloze keten van zelf misleidend machogedrag.

DEAD LINES

De tentoonstelling *Dead Lines. Oorlog, Media en Propaganda in de Twintigste Eeuw* loopt nog tot 17 november in het museum Flanders Fields in Ieper. De tentoonstelling belicht in verschillende onderdelen de beeldvorming van de massamedia in relatie tot de oorlogen van de twintigste eeuw. De bijbehorende catalogus gaat op een aantal aspecten van propaganda en media dieper in en is een sterke aanrader. Verkrijgbaar in de bibliotheek van Vrede vzw.

15 juni 2002

Bronnen

Time Out. Film Guide 2002

A History of Narrative Film. Cook, 1996

The Political Companion to American Film. Gary Crowdus ed., 1994

Movie wars. How Hollywood and the Media

Conspire to Limit what Films we can see. Jonathan Rosenbaum, 2000

Dead Lines. Oorlog, Media en Propaganda in de 20ste eeuw. Ludron, 2002

WEBSITEBESPREKING

| Merel De Smet |

NIEUWS UIT HET MIDDENOOSTEN: ALTERNATIVE NEWS

Door de huidige aanpak van de mainstream media blijven veel nieuwsgierigen op hun honger zitten als zij zich over internationale politiek willen informeren. Een groter aantal korte berichten krijgt consequent voorrang op het brengen van tijdrovende duiding en kostelijke onderzoeksjournalistiek. Opvallend meer aandacht wordt - nu ook op de VRT - besteed aan "nieuws uit Belgenland": dronken chauffeurs, overvallen, moorden,... Hoe kan je met zulke cenzijde en op sensatie gerichte berichtgeving een complex conflict als dat in Palestina begrijpen en opvolgen?

Berichtgeving uit die regio wordt bovendien nog extra bemocilijkt door het Israëliëse leger. Journalisten zijn er absoluut niet veilig en verblijven dus bijna allemaal in Jerusalem. De beperkende omstandigheden hebben hetzelfde effect als censuur. Vooral in de V.S. zijn het de bomaanslagen van Palestijnen die het nieuws domineren, eenvoudig omdat er bij de genocide van de Palestijnen geen journalisten aanwezig zijn. Hier kan het Internet misschien soelaas bieden! Het conflict in het Midden-Oosten en de solidariteitsacties die op vele plaatsen in de wereld plaats vinden, worden op het Web alvast goed gedocumenteerd. Het wordt onmiskenbaar dat een wereldwijde oproep voor vrede steeds meer weerklank vindt.

Behalve op de ondertussen bekende websites van Indymedia (<http://www.indymedia.org> => Jerusalem, Palestina,...), kan je je informeren over Palestina via talrijke alternatieve informatie- en nieuwssites.

Op Alternative News bijvoorbeeld (<http://www.alternativenews.org>) vind je zeer actuele nieuwsberichten en interessante duidende commentaren. Dit alternatief informatiecentrum biedt een

mooie en overzichtelijke site met veel afbeeldingen. De pagina's laden uitzonderlijk langzaam, maar als je even geduld kan uitoefenen zal je ondervinden dat deze site een regelmatig bezoek waard is. Achtergrondinformatie over het conflict vind je onder "factsheets".

ACTIES VOOR PALESTINA. DE WAARHEID NU

Een uitstekende Nederlandse website, gevuld met actualiteit, is DeWaarheid.Nu. (<http://www.dewaarheid.nu>). Het is een erg duidelijke site waar je gemakkelijk en snel door kan bladeren. De artikels en foto's over Palestina worden dagelijks geactualiseerd. De foto's zijn van goede kwaliteit en voorzien van heldere commentaar. Je komt er verder ook nog te weten dat er enorm veel stakingen aan de gang zijn, als protest tegen het neoliberale beleid, dat er miljoenen de straat op komen in Rome, tegen Berlusconi, je leest er Michael Parenti's opinie over het verdwijnen van het begrip "klasse" uit het politieke discours. Uiteenlopende thema's dus, die met elkaar gemeen hebben dat ze focussen op zeer reële en dwingende problemen.

De vele solidariteitsacties voor Palestina die wereldwijd plaatsvonden deze maand kan je in een verslag nalezen, samengesteld door Frank Sonck en te vinden op de site van de PvdA (<http://www.pvda.be>). Ik hoop enkel maar dat hij dit overzicht zal blijven actualiseren. Wens je liever geïnformeerd te blijven via e-mail, dan is de e-nieuwsbrief zeker een aanrader. Rechtstreekse link naar dit verslag: http://www.ptb.be/international/article.php?section=A2AAABBSBB&object_id=12759

Ben je op zoek naar aankondigingen van acties, dan kan je die waarschijnlijk vinden op de agenda van *PROTEST.NET*. Je kunt er ook eenvoudig je eigen activiteiten aankondigen. Wie dat wenst kan zelf een agenda opstarten, want daarvoor is

geen speciale technische kennis vereist. Indymedia heeft bijvoorbeeld al een eigen aankondigingsbord dat je het makkelijkst kan bereiken door op de Belgische Indymedia-site op "AGENDA" te klikken.

REFERENTIE: INTERNATIONAAL INSTITUUT VOOR SOCIALE GESCHIEDENIS

Dit is een bijzonder boeiende site met een virtueel archief waar je allerhande historisch materiaal kan opzoeken en bekijken. De ideale uitvalsbasis voor het vinden van gegevens over arbeidsomstandigheden, sociale strijd, lonen, prijzen, ... in historisch perspectief. <http://www.iisg.nl/indexnl.html>
Een absolute aanrader op deze site is de virtuele tentoonstelling. Je vindt er prints, cartoons, politieke affiches en biografische gegevens van Walter Crane, Théophile-Alexandre Steinlen, Albert Hahn, Frans Masereel and Gerd Arntz. Verder zijn zeker ook de affiches uit de voormalige Sovjet-Unie, uit Cuba en China het bekijken waard. Het Instituut beheert meer dan 2300 archieven, waaronder de papieren van Marx en Engels, Kautsky en Bernstein, Bakunin en Trotski, Guesde en Turati, Pankhurst en Goldman, Domela Nieuwenhuis en Troelstra, Sneevliet en Den Uyl. Voor organisaties als de Socialistische Internationale, het IVVV, het EVV en Amnesty International, maar ook voor de PvdA, de FNV en het CNV is het de vaste archiefbewaarplaats.

Ook op het Internet zijn oorspronkelijke werken auteursrechtelijk beschermd. Kopiëren en plakken van afbeeldingen is heel eenvoudig geworden. Er worden enorm veel inbreuken gepleegd op het auteursrecht door de exponentiële groei van het net. Je zou daardoor misschien kunnen denken dat hierop geen controle gebeurt. Niets is minder waar! Informeer je altijd, vooraleer je afbeeldingen van het Internet voor eigen doeleinden gebruikt.

ACTIE: SPREEK JE UIT TEGEN DE NOMINATIE VAN BUSH EN BLAIR VOOR DE NOBELPRIJS!

De nominatie van de politici Tony Blair en George Bush voor de Nobelprijs voor de Vrede was een voorstel van Harald Tom Nesvik, een rechts parlementslid in Noorwegen. Oktober dit jaar wordt de prijs uitgereikt. De toekenning ervan aan de twee regeringsleiders die als geen ander de haat in de wereld aangewakkerd hebben, conflicten uitgelokt, eenzijdig militair opgetreden, defensiebudgetten opgedreven hebben en ondertussen armoede schaamteloos als vervelend nevenverschijnsel terzijde bleven schuiven, komt mij voor als een heel ernstige misstap. De Nobelprijs voor de Vrede zal voor sommigen elke geloofwaardigheid verliezen. Anderen zullen hierin de ultieme bevestiging zien van de retoriek die systematisch opgebouwd werd rond "de dreiging van het terrorisme". En die retoriek neemt sinds 11 september 2001 werkelijk angstwekkende proporties aan.

Informatie over de Nobelprijs op de officiële site: <http://www.nobel.se/>
Spreek je uit tegen de nominatie van Blair en Bush en teken de petitie!
Begeleidende uitleg in het Engels en het Frans.
<http://www.eskimo.com/~cwj2/actions/bushblairnobel.html>

UITSMIJTER:

De complexe internationale problemen op een grappig en verstaanbare manier visueel voorstellen is geen eenvoudige taak. Het affiche dat onlangs in een aantal kranten verscheen ("Hoe kan Ariel dit nog wit wassen?") was niet alleen een probleem voor de eigenaar van merknaam Ariel, Procter&Gamble, ze werd door een groot aantal mensen niet begrepen. Marc Jambers ontwierp een kleine maar onderhoudende webstek met interactieve flash-filmpjes en slaagt er bijzonder goed in de vaak cynische wendingen in het internationaal politiek toneel weer te geven. Hij is niet mals voor de hypocriete buitenlandse politiek van de Verenigde Staten en klaagt de problemen waar allerhande organisaties al jaren rond werken op een erg toegankelijke

manier aan.
<http://www.animationfactory.be/>
Als je problemen zou ondervinden bij het bekijken van deze site, bezoek dan de site

van Macromedia voor een flash-speler.
[http://www.macromedia.com/download/](http://www.macromedia.com/download/ads/)

HOED AF ... VOOR

Yaffa Yarjoni

Eens was de sterzangeres van Israël. Hun Edith Piaf. Ze was de zangeres van alle oorlogen en op alle fronten om de moraal van de troepen hoog te houden. Duizenden succesliederen heeft ze gezongen. In alle theaters is ze opgetreden, en ze beschikt over foto's met alle groten van Israël en elders. Maar vanaf 14 april is Yaffa Yarkoni, nu 76 jaar, een verraadster geworden, geboycot op radio en televisie en veroordeeld door de media.

Op deze 14 april heeft ze op de radio van het leger, Galei Tsahal, enkele harde waarheden gezegd. "Ik steun de soldaten," zegde ze, "die weigeren in de Palestijnse gebieden te dienen. Ik zou deze gebieden teruggeven aan wie ze behoren, de Palestijnen", voegde ze er aan toe. Verontwaardigd over het optreden tegen Palestijnse burgers zegde ze nog: "Waarom voert Sharon oorlog? Om boeren te doden, Gaza te bombarderen, om dan vast te stellen dat er vrouwen en kinderen onder de slachtoffers zijn." En dan kwam de finale opmerking: "Ons volk heeft de Shoah gekend. Waarom zijn ook wij in staat dergelijke daden te stellen? Onze daden drijven de Palestijnen tot opstand, en ik begrijp hen." Sindsdien wordt Yarkoni verweten de Europese anti-semieten vervoegd te hebben. Ze wordt in de pers aangevallen en ontvangt dreigbrieven. Yaffa Yarkoni verloor haar man in de wereldoorlog in Italië in 1944. Haar schoonzoon verloor een been in de oorlog in 1970.

Haar strijd gaat echter verder. Ze zong, ondanks de vele bedreigingen tijdens de grote vredesmanifestatie begin mei in Tel Aviv. Toen verklaarde zij: "De Palestijnen hebben recht op een staat. Grote god, daar is niets aan te doen, uiteindelijk zullen ze die toch hebben. Waarom dan al die doden, bij ons en bij hen?"

Joseph E Stiglitz

De man kreeg de Nobelprijs voor economie in 2001. Hij werd eerst bekend als raadgever van Clinton op het Witte Huis. Later als een uitstekend econoom en chef van de Wereldbank. Sindsdien ontmaskerde hij in zijn boek 'De grote illusies' de internationale instellingen als de Wereldbank en het Internationaal Muntfonds (IMF). "Deze instellingen benadelen niet alleen de derdewereldlanden maar ze kosten miljarden dollars aan de verbruiker en belastingbetalers".

In een ophefmakend interview in het weekblad 'Tribune van de internationale financiële instellingen' verklaart hij: "Het totaal aan landbouwsubsidies in het Noorden overschrijdt vandaag het Bruto Binnenlands Product van gans sub-Sahara Afrika. De landen van het Zuiden hebben onder die voorwaarden geen enkele kans om concurrentieel te zijn."

Sitglitz die afstand nam van de klassieke denkpatronen van de financiële en economische wereld, zet zich verder in om informatie en uitleg te brengen. (ads)

DE GULDENSPORENSLAG (11 JULI 1302) ALS NATIONAAL SYMBOOL VAN VLAANDEREN: EEN POGING TOT VERKLAREN

J. Véronique Lambert |

Op 11 juli 1302 werd op het Groeningeveld bij Kortrijk een veldslag uitgevochten die later bekend zou worden onder de klinkende naam 'Slag der Gulden Sporen'. Het was een hoogtepunt in een oorlog die al sinds 1297 aan de gang was en nog tot 1320 zou blijven voort duren.

Het conflict was begonnen op het moment dat Gwijde van Dampierre, graaf van Vlaanderen (1278-1305), zijn leencontract met Filips IV de Schone, koning van Frankrijk (1285-1314), opzegde. Het ging in oorsprong dus louter om een feudale oorlog tussen leenheer en vazal. Tijdens de laatste decennia van de dertiende eeuw hadden zich in het graafschap Vlaanderen echter ook diverse andere tegenstellingen gemanifesteerd: sociale onlusten in de steden, spanningen tussen de naar centralisme strevende graaf en de particularistische stadsbesturen, interstedelijke conflicten, dynastieke twisten tussen de Dampierres (Vlaanderen) en de Avesnes (Henegouwen) en rivaliteiten tussen de 'Engelse partij' in Vlaanderen (die vooral vanuit economische overwegingen partij kozen voor de koning van Engeland) en de sympathisanten van de Franse kroon.

LELIAARDS EN KLAUWAARDS

Al deze conflicten entten zich bij het begin van de veertiende eeuw op de tegenstelling tussen de koningsgezinde leliaards en de graafgezinde liebaards of klauwaards. Noch de leliaards, noch de liebaards vormden een stabiele groep die onder één homogene sociale, economische, culturele, feudale of 'nationale' noemer kunnen gevat worden. Er deden zich ook voortdurend verschuivingen voor: de overloperij greep plaats naargelang de omstandigheden vanuit materiële en opportunistische overwegingen of uit schrik voor represailles. De partijkeuze werd dus bepaald door politieke, econo-

149 - De 'goedendag'-romantiek, heroïsch verbeeld in een aanplakbrief van Alfred Ost

(uit twintig eeuw Vlaanderen Heidelberg - Orbis 1976)

mische, materiële en sociale motieven, niet door een identiteitsbesef, een Vlaams bewustzijn of een nationaal gevoel. We moeten ons dan ook de vraag stellen hoe het komt dat de

Guldensporenslag kon uitgroeien tot het symbool bij uitstek van de Vlaamse identiteit.

Het antwoord op deze vraag moet in eerste instantie gezocht worden in de afloop van de veldslag. Voor het eerst in de geschiedenis van West-Europa behaalde het voetvolk de overwinning op een riddersleger. Het Franse elitekorps werd genadeloos en tot hun grote schande in de pan gehakt door wevers, volders en andere ambachtslieden. De gebeurtenis werd door de tijdgenoten als 'onmogelijk' omschreven. De vernedering voor de Fransen was groot. De overwinning die het graafschap Vlaanderen in zijn greep kreeg, was enorm. Men kan de situatie vergelijken met het zogenaamde 'soccer nationalism', het collectief gevoel van nationale trots wanneer de nationale voetbalploeg van het eigen land een overwinning behaalt tijdens een Europees kampioenschap of een wereldbeker. De overwinning van het Vlaams opstandelingenleger was zo onverwacht en indrukwekkend dat ze in het graafschap een gevoel van collectieve, nationale trots teweeg bracht. In die euforie kreeg het conflict een nationale interpretatie aangemeten. De diverse belangen van de verschillende sociale groepen die in de aanloop tot de veldslag op het spel hadden gestaan, werden in de vergeethoek gedrukt en de tegenstelling tussen 'de Fransen' en 'de Vlamingen' werd steeds meer beklemtoond. De bevrijding van het vaderland en het afwerpen van het juk van de Franse overheersing bleven in het geheugen achter.

POPULAIRE VERSIE

Nog geen kwarteeuw na de feiten werd voor het eerst de populaire versie van de gebeurtenissen opgetekend: op 11 juli 1302 behaalden een handvol Vlamingen de overwinning op een reusachtig Frans ridderleger; ze streden op de Groeningekouter voor het behoud van de wetten en vrijheden van hun vaderland. Deze versie werd door de geschiedschrijvers op perkament vastgelegd en nam langs deze weg de gedaante van historische werkelijkheid aan. De mythe van de nationale strijd van de Vlamingen tegen de Fransen was geboren. Vanaf dat moment zien we een ononderbroken lijn in de Vlaamse en later in de Belgische geschiedschrijving. Het verraderlijke karakter van de Fransen werd steeds meer in de verf gezet, evenals het volkse en Vlaamse aspect van de

staat te legitimeren tegenover zijn eigen inwoners én tegenover de andere staten. Het verleden werd aangewend om de nieuwe situatie te legitimeren: het heden werd herkenbaar door het verleden. De Belgische geschiedschrijvers creëerden een 'nieuw verleden' waarin de politieke, sociale of economische realiteit van de periode waarin ze schreven, weerspiegeld werd. De Guldensporenslag was hierbij een dankbaar gegeven omdat reeds in de voorgaande eeuwen de nadruk was gelegd op de strijd van 'de Vlamingen' tegen 'de Fransen'. De nationale geschiedenissen die in de negentiende eeuw geproduceerd werden, zeggen dan ook eigenlijk weinig of niets over de Guldensporenslag als historische gebeurtenis, maar alles over de doelstellingen van de auteurs.

slag zijn naam en leverde een zeer grote bijdrage tot het mythologiseren van de gebeurtenissen. De slag groeide uit tot een van de belangrijkste symbolen van de Vlaamse beweging. Het wapen van de graven van Vlaanderen werd haar symbool; het lied 'De Vlaamse Leeuw', in 1847 gecomponeerd door Hippoliet van Peene en Karel Miry, werd haar hymne.

In 1973 koos de Nederlandse Cultuurgemeenschap, de voorloper van de Vlaamse Raad, 11 juli als de dag waarop het feest van de Vlaamse Gemeenschap gevierd wordt. Deze beslissing betekende de officiële canonisatie van de Guldensporenslag die in 1302 op het Groeningeveld bij Kortrijk werd geleverd. Vlaanderen maakte hiermee een keuze voor een gebeurtenis uit een ver verleden, dit in tegenstelling tot de Waalse gemeenschap die met hun 27 september teruggrepen naar de Belgische revolutie van 1830. De keuze voor 11 juli als feestdag van de Vlaamse gemeenschap was historisch gezien niet correct, maar het was een logische en voor de hand liggende keuze die perfect historisch te verklaren is.

De diverse belangen van de verschillende sociale groepen werden in de vergeetboek gedrukt en de tegenstelling Fransen-Vlamingen werd steeds meer beklemtoond.

strijd. Populaire anekdotes uit de orale traditie vonden hun neerslag in de historiografie en droegen op overtuigende wijze hun steentje bij tot de beeldvorming rond de oorlog in het algemeen en de slag in het bijzonder.

De Guldensporenslag evolueerde in de loop der eeuwen tot één van de bekendste historische gebeurtenissen en kreeg een geladen betekenis en mythische proporties aangemeten. Pieter de Coninck en Jan Breydel ontpopten zich tot de hoofdfiguren van de nationale Vlaamse geschiedenis. Tijdens de Franse annexatie en onder Willem I werd de Guldensporenslag gretig aangegrepen om de strijd tegen het imperialistische Frankrijk te legitimeren. Ook na de Belgische onafhankelijkheid werd de veldslag 'gebruikt' als waarschuwing tegen annexatiedreigingen van de machtige zuiderbuur. De nationale geschiedschrijving werd aangewend om de jonge

HENDRIK CONSCIENCE

Het definitieve startschot voor de canonisatie van 11 juli 1302 werd gegeven met de publicatie in 1838 van 'De Leeuw van Vlaendren' van Hendrik Conscience. Deze historische roman was in de eerste plaats bedoeld om het Belgisch nationaal bewustzijn te versterken. In de slotzin van zijn roman, richtte Conscience zich evenwel tot de Vlamingen: "Gij, Vlaming, die dit boek gelezen hebt, overweeg bij de roomrijke daden, welke het bevat, wat Vlaanderen eertijds was, wat het nu is, en nog meer wat het worden zal, indien gij de heilige voorbeelden uwer voorvaderen vergeet!" Het hoeft dan ook niet te verbazen dat 'De Leeuw van Vlaendren' vooral in flamingantenmilieus weerklank vond en bijdroeg tot de vorming van een Vlaams bewustzijn. Vanaf dat moment werd de Guldensporenslag het symbool bij uitstek van de Vlaamse identiteit. Hendrik Conscience gaf de Guldensporen-

VOOR WIE MEER WIL WETEN

V. Lambert, 'De Guldensporenslag van fait-divers tot ankerpunt van de Vlaamse identiteit (1302-1838): de natievormende functionaliteit van historiografische mythen', in: 'BMGN', 115 (2000), pp. 365-391.

V. Lambert, 'Over carrière, promotie, degradatie en rehabilitatie: 700 jaar Jan Breydel en Pieter de Coninck', in: P. Trio, D. Heirbaut en D. van den Auweele, 'Omtrent 1302', Leuven, 2002, pp. 207-228 (Alfred Cauchie Reeks 4).

V. Lambert en J. Dumolyn, 'De cruciale decennia in de geschiedenis van een Europese stad: Brugge tussen 1280 en 1302', in: P. Trio, D. Heirbaut en D. van den Auweele, 'Omtrent 1302', Leuven, 2002, pp. 65-79 (Alfred Cauchie Reeks 4).

J. Tollebeek, 'De Guldensporenslag. De cultus van 1302 en de Vlaamse strijd', in: A. Morelli, 'De grote mythen uit de geschiedenis van België, Vlaanderen en Wallonië', Berchem, 1996, pp. 191-202.

J.F. Verbruggen en R. Falter, '1302: opstand in Vlaanderen', Tielt, 2001.

VREDESCAHIERS

vredescahier 3/2001
**Het ruimteschild van
de Verenigde Staten**

een opstap naar de militarisering
van de ruimte

Georges Spriet

Een uitgave van Vrede vzw september 2001

vredescahier 4/2001

De nieuwe kruistochten

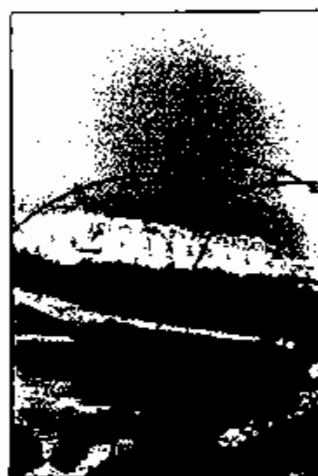
redactie

**Guido Van Leemput (Amok VD) en
Ludo De Brabander (Vrede vzw)**

Een uitgave van Vrede vzw december 2001

vredescahier 2/2002
**Palestina,
Kroniek van een bezetting**

Samenstelling Ludo Debrabander

In combinatie met het tijdschrift kan je je abonneren. Losse nummers te bestellen bij Vrede.
Cahier 3/2001, 4/2001 en 1/2002 aan € 7,1 port inclus. Cahier 2/2002 € 8,1 port inclus
storten op prk 000-0956015-80

De Lingerie

van de Kerkstraat DE MUNCK

L O K E R E N

LINGERIE CORSETTERIE BADMODE

KERKSTRAAT 47 • 9160 LOKEREN • 09/348 58 23

*Wat gevoelig ligt,
wordt goed opgevangen.*
[Linde Vanneste]

*NOG STEEDS DE BOEKHANDEL DIE HEEFT
WAT U ELDERS NIET VINDT !*

BOEKHANDEL MARNIX

NEDERKOUTER 109

9000 GENT

TEL. (09) 225 10 92

FAX (09) 223 55 56

Elke dag van 9 tot 18 uur.

's Zaterdags van 10 tot 12.30 uur
en van 13.30 tot 18 uur.

De Lombarde

Camping en vakantie, sjes op 500 meter van de zee!

De Lombarde omvat een groene, kindvriendelijke camping met modern sanitair.

Voor de kleinsten is er een speeltuin en

tijdens de schoolvakanties is er een ruim animatie-aanbod voor groot & klein.

Je kunt hier ook terecht voor een partijtje air-hockey, tafelvoetbal, biljart, tafeltennis, petanque, basket, tennis.

Vissers worden verwacht langs de uitgestrekte visvijver.

Het restaurant en het caf etaria hebben een goede naam.

Door een ruim aanbod laagde prijzen en heerlijk verse broodjes, zorgt de winkel ervoor dat je van een deel van de dagelijkse bestemmingen verlost wordt.

Voor de fietser en/of wandelaar staan er 5 trekkerhutten ter beschikking.

De routes kunnen ter plaatse uitgestippeld worden. Er is een ruime keuze.

Kom gerust eens langs of vraag vr. blijvend een folder aan met prijslijst.

De Lombarde - Flisabethlaan 4, 8434 Lombardside - Tel. (058) 23 68 39

Een initiatief van vzw Volks-toerisme.

OPEN BRIEF AAN DE JOODSE GEMEENSCHAP OVER DE BOYCOT VAN ISRAËLISCHE PRODUCTEN

door Wim De Neuter

Het 'Actieplatform Palestina', waarin niet gouvernementele organisaties voor ontwikkelingssamenwerking (NGO's), solidariteitscomités en vredesbewegingen zich hebben verenigd, kondigde op 6 mei officieel een boycotactie van Israëlische producten aan.

Binnen de joodse gemeenschap in ons land lokt deze actie een felle reactie uit. De voorstanders van deze boycotactie worden ervan beschuldigd antisemieten te zijn. In deze joodse kringen beweert men dat het anti-joodse racisme van de jaren dertig weer de kop opsteekt. Het tot op de draad versleten sofisme van de Israëlische propaganda wordt herhaald: wie kritiek heeft op de staat Israël, is tegen de joden en dus een antisemiet.

De initiatiefnemers van deze boycot zijn van bij de start zeer formeel: niet het geringste racistische motief ligt aan de basis van deze actie. Zij is niet gericht tegen de joodse gemeenschap in ons land of elders ter wereld. Zij is enkel gebaseerd op een diepe verontwaardiging en scherpe veroordeling van het fundamentele onrecht dat de Israëlische politieke en militaire leiders de Palestijnen hebben aangedaan en dagelijks blijven aandoen.

Tal van organisaties van het 'Actieplatform Palestina', hebben al decennialang in de praktijk bewezen dat zij samen met Palestijnse en Israëlische (en dus joodse) vredesactivisten samenwerken om tot een duurzame, op het internationaal recht gebaseerde vrede in het Midden-Opstten te komen, tot een werkbare politieke oplossing van het Palestijns-Israëliësch conflict, met de oprichting van een leefbare Palestijnse staat, naast Israël.

De joodse intellectueel en Nobelprijswinnaar, Elie Wiesel, verklaarde ooit: "de holocaust is het moreel kapitaal van de staat Israël". Het cynisme van zo'n uitspraak ontgaat maar weinigen: de staat Israël mag zich ontzettend veel veroorloven, zich schuldig mag maken aan ernstige schendingen van de mensenrechten en het internationaal recht, zelfs aan misdaden tegen de mensheid. De slachtoffers van de holocaust - of tenminste de leiders van de staat die hen beweren te vertegenwoordigen - hebben immers zo veel moreel kapitaal dat ze boven elke verdenking en aanklacht verheven zijn. Dit moreel kapitaal wordt dan ook snel morele chantage: "al wie zich tegen onze staat verzet is een aanhanger van het antisemitisme."

De initiatiefnemers van de huidige boycotactie zijn niet langer bereid zich door deze chantage te laten intimideren.

(...) Samen met ontelbare andere wereldburgers, christenen, joden, moslims, atheïsten, mannen en vrouwen uit alle continenten, willen de initiatiefnemers van deze boycotactie in ons land uiteindelijk duidelijk maken aan onze politieke verantwoordelijken dat de leiders van de staat Israël niet telkens opnieuw een stap te ver mogen gaan. Dat de openlijke steun van een grootmacht als de Verenigde Staten aan de

leiders van deze staat en het oorverdovende, medeplichtige stilzwijgen van de lidstaten van de Europese Unie niet langer getolereerd kunnen worden door mensen die de wereld inderdaad als hun gemeenschap beschouwen en fundamenteel onrecht afwijzen.

En de leiders van de staat Israël gaan voortdurend een stap te ver.

De voorbije jaren waren gekenmerkt door eendeloos aanslepende vredesgesprekken, terwijl de kolonisering van de Palestijnse gebieden onverminderd werd voortgezet: het aantal kolonisten steeg sinds 1993 - het jaar van de Oslo-akkoorden - van 116.000 tot 208.000. Deze kolonisering is in strijd met de Vierde Conventie van Genève. De militaire bezetting van de Palestijnse gebieden is een flagrante inbreuk op de VN-resoluties 242 en 338.

De voorbije maanden waren gekenmerkt door een openlijke oorlog, waarbij de Israëlische militaire suprematie ten volle werd benut om de hele Palestijnse economie te vernietigen, de maatschappelijke infrastructuur (wegen, huizen, scholen, hospitalen, water- en elektriciteitsvoorziening) te ruïneren, en honderden Palestijnse burgerslachtoffers te maken.

De Israëlische premier, Ariel Sharon, die met 67% van de stemmen werd verkozen, is een man die zelden in politieke, maar alleen in militaire oplossingen gelooft. Hij beloofde zijn kiezers meer veiligheid. Maar nog nooit is het voor hen zo onveilig geweest. De totaal verwerpelijke zelfmoordaanslagen van Palestijnse extremisten, zo zou de publieke opinie in Israël toch langzaam moeten beseffen, hebben een aanwijsbare oorzaak en voedingsbodem: de jarenlange, genadeloze militaire bezetting en kolonisering, de miskennis van de elementaire rechten van een heel volk, dat van zijn land, zijn waardigheid en ontwikkelingsmogelijkheden wordt beroofd.

De boycot van producten 'Made in Israel' is een signaal aan de leiders van deze staat en hun bondgenoten. De stelselmatige en uiterst arrogante wijze waarop de Israëlische politiek het internationaal recht en de fundamentele, nationale en individuele rechten van de Palestijnen met de voeten treedt, kan nooit tot vrede, laat staan tot veiligheid, leiden. Integendeel. Op dit ogenblik wordt de Palestijnse maatschappij in haar voortbestaan bedreigd. Hopelijk groeit binnen de Israëlische maatschappij - en ook binnen de joodse gemeenschappen elders in de wereld - snel het besef dat een voortzetting van dit beleid geen winnaars, maar enkel veel verliezers zal opleveren.

(Uitpers, juni 2002)

TEZOTOMLOSTELOPEN

De paus heeft 3000 kilometer afgelegd om Bakoe in Azerbeidjan, zijn kleinste parochie, te bezoeken. Uit de internationale persberichten blijkt dat er slechts 150 gelovigen en twee priesters deel van uitmaken. Voor de eerste maal moest hij in een hotel logeren. Ondanks zijn bar slechte gezondheidstoestand weigert de paus zijn 'beschavingswerk' in de vroegere socialistische wereld te verminderen. Later ging zijn reis naar Bulgarije waar de vroegere koning tijdens de laatste verkiezingen won en eerste minister werd. Toen op 13 mei 1981 de Turk Mechet Ali Agca op het St-Pietersplein de paus neerschoot, werd door media en politieke wereld een campagne ingezet en werden Bulgarije en de Sovjetunie als aanstichters aangeklaagd. De vertegenwoordiger van de Bulgaarse luchtvaartmaatschappij verbleef er onder beschuldiging van medeplichtigheid vier jaar in de gevangenis voor. Bij gebrek aan bewijzen werd hij later vrijgelaten. Niemand, ook de paus niet, reageerde op de onzin en de politieke manipulatie. Bij zijn bezoek aan Bulgarije op 24 mei 2002, verklaarde de paus dat hij zeker was dat Bulgarije nooit betrokken was bij de aanslag. Een steuntje in de rug van de ex-koning-premier.

Onder de titel "Het menselijk liberalisme, een antwoord op de globalisering" verscheen een boek van Dirk Verhofstadt, kabinetsmedewerker van Patrick De Wael, en broer van Guy. Hierin leest men o.m.: "Hoe meer economische vrijheid, hoe hoger de welvaart, hoe langer de levensverwachting en hoe lager de kindersterfte". Verhofstadt vergeet er aan toe te voegen dat dit slechts slaat op het rijkste deel van de bevolking en dat het grootste deel uit de boot valt.

Wim Duisenberg, voorzitter van de Europese Bank, heeft de Duitse regering op het matje geroepen omdat ze toegelaten heeft dat bedrijven na de stakingen, loonsverhogingen aan de arbeiders van de staalbedrijven hebben toegestaan. Als er loonmatigingen worden doorgevoerd en mensen massaal worden afgedankt en de winsten stijgen hoor je natuurlijk Duisenberg nooit.

Groepen uit de joodse gemeenschap organiseerden in Parijs een gala-avond ter ere van het Israëliëse leger. Kan men in om het even welk land toelaten en aanvaarden dat een deel van de bevolking, wie ze ook zijn, een gala-avond organiseert ter ere van het leger van een ander land? Dat dan nog beschuldigd wordt van schendingen van de mensenrechten. Begrijpen ze niet dat dergelijke praktijken zich uiteindelijk tegen zichzelf keren?

In Argentinië is het aantal armen opgelopen tot 16 miljoen op een totaal van 37 miljoen inwoners. Voor de huidige economische crisis – een gevolg van de globalisering – bedroeg het aantal armen twee miljoen.

Alle Belgen zijn gelijk voor de wet. Zo leert ons de grondwet. Het is dus wel zonderling dat mensen die in een koninklijk paleis zijn geboren wel uitzonderlijke voordelen krijgen, die betaald worden door de gemeenschap. Naast de civiele lijst die aan de koning wordt toegekend, alhoewel dat al een rijk iemand is, ontvangen ook anderen hun deel. Koningin Fabiola, weduwe van wijlen koning Boudewijn, mag jaarlijks een dotatie oprapen van 51 miljoen frank, prinses Astrid en prins Laurent elk eventjes elf miljoen frank. Deze kwestie werd in de senaat op de dagorde geplaatst maar... eens te meer wordt rond de pot gedraaid en de zaken uitgesteld tot later. Ondertussen dragen we allen met een deel van onze belastingen bij aan personen over wie beweerd wordt dat zij een voorbeeldfunctie hebben.

Vorig jaar waren er in ons land niet minder dan 260.000 ongelukken op het werk. Hierbij bleven er 4000 gehandicapt en 200 mensen verloren het leven. Het opgefokte arbeidstempo in de bedrijven is daar niet vreemd aan. Ondertussen spreekt men over een welvaartstaat en de gelijke kansen van de burger.

De Amerikaanse multinational AOL-Time-Warner die na een fusie vorig jaar nr. 1 werd in de wereld kondigde op 24 april een nettoverlies aan van 54.2 miljard

dollar. Het hoogste nettoverlies dat ooit door een Amerikaanse multinational genoteerd werd. Naast zijn activiteiten in de filmwereld, in de perswereld met Time, Fortune, Sports Illustrated, speelt de groep nog een rol in internet, tv-reclame en de betalende tv-zender HBO met 150 miljoen abonnementen. Dit verlies is het equivalent van het Bruto Nationaal Product van Bulgarije of Uruguay.

De jongste zoon van Kim Dae Jung, de president van Zuid-Korea en Nobelprijswinnaar, werd op 18 mei aangehouden voor corruptie. Hij werd opgesloten in de gevangenis waarin zijn vader als dissident tijdens de dictatuur had gezeten. De derde zoon, Kim Hong Gul, werd eveneens reeds beschuldigd 1,2 miljoen dollar aan steekpenningen te hebben ontvangen. Ook de tweede zoon werd aangehouden voor belangenvermenging en witwaspraktijken. Het moet een zware dobber zijn voor de president. Toen enkele jaren de zoon van de vorige president aangehouden werd in een zaak van steekpenningen, zegde Kim Dae Jung terecht: "De verantwoordelijkheid van de zoon treft de vader niet". Dat is zeker waar. Het roept niettemin vragen op over de mentaliteit van de hoge klassen in het kapitalistische Zuid-Korea.

Gedicht

*De wind leest jouw naam
In gouden nevels
Brengh gedachten
Op mijn lippen
Die in het ijl vergaan...
Soms is het goed
Dit te weten
Leven is verdriet
Daarom heb ik
Duizend dingen bedacht:
Het weerzien alleen
Schenkt me kracht.*

Jozef Vandromme